

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

رسالت
علیهما الصلوة
والتسلیم

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

قوانین بین الملل

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

قوانین و مقررات کشور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قوانین بین الملل (قوانین و مقررات کشور)

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۲	قوانین بین الملل (قوانین و مقررات کشور)
۱۲	مشخصات کتاب
۱۲	قوانین بین الملل
۱۲	منشور سازمان ملل متحد
۱۲	منشور سازمان ملل متحد
۱۲	مقدمه
۱۳	منشور سازمان ملل متحد
۱۳	فصل اول اهداف و اصول (ماده ۱ تا ۲)
۱۴	فصل دوم عضویت (ماده ۳ تا ۶)
۱۴	فصل سوم ارکان (ماده ۷ تا ۸)
۱۴	فصل چهارم مجمع عمومی (ماده ۹ تا ۲۲)
۱۶	فصل پنجم شورای امنیت (ماده ۲۳ تا ۳۲)
۱۷	فصل ششم حل و فصل مسالمت امیز اختلافات (ماده ۳۳ تا ۳۸)
۱۷	فصل هفتم اقدام در مورد تهدید علیه صلح نقض صلح و اعمال تجاوز (ماده ۳۹ تا ۵۱)
۱۹	فصل هشتم قراردادهای منطقه‌ای (ماده ۵۲ تا ۵۴)
۱۹	فصل نهم همکاری اقتصادی و اجتماعی بین‌المللی (ماده ۵۵ تا ۶۰)
۲۰	فصل دهم شورای اقتصادی و اجتماعی (ماده ۶۱ تا ۷۲)
۲۱	فصل یازدهم اعلامیه راجع به سرزمینهای غیر خود مختار (ماده ۷۳ تا ۷۴)
۲۱	فصل دوازدهم نظام قیمومت بین‌المللی (ماده ۷۵ تا ۸۵)
۲۳	فصل سیزدهم شورای قیمومت (ماده ۸۶ تا ۹۱)
۲۳	فصل چهاردهم دیوان بین‌المللی دادگستری (ماده ۹۲ تا ۹۶)
۲۴	فصل پانزدهم دبیرخانه (ماده ۹۷ تا ۱۰۱)

- فصل شانزدهم مقررات مختلفه (ماده ۱۰۲ تا ۱۰۵) ۲۴
- فصل هفدهم ترتیبات موقتی راجع به امنیت (ماده ۱۰۶ تا ۱۰۷) ۲۵
- فصل هجدهم اصلاحات (ماده ۱۰۸ تا ۱۰۹) ۲۵
- فصل نوزدهم تصویب و امضا (ماده ۱۱۰ تا ۱۱۱) ۲۵
- عهدنامه ۱۹۶۹ وین - اتریش ۲۶
- بخش اول مقدمه (ماده ۱ تا ۵) ۲۶
- بخش دوم انعقاد معاهدات و لازم‌الاجرا شدن آنها ۲۷
- فصل اول انعقاد معاهدات (ماده ۶ تا ۱۸) ۲۷
- فصل دوم - تحدید تعهد (ماده ۱۹ تا ۲۳) ۲۹
- فصل سوم - لازم‌الاجرا شدن و اجرای موقت معاهدات (ماده ۲۴ تا ۲۵) ۳۰
- بخش سوم رعایت ، اجرا و تفسیر معاهدات ۳۱
- فصل اول - رعایت معاهدات (ماده ۲۶ تا ۲۷) ۳۱
- فصل دوم - اجرای معاهدات (ماده ۲۸ تا ۳۰) ۳۱
- فصل سوم تفسیر معاهدات (ماده ۳۱ تا ۳۳) ۳۱
- فصل چهارم - معاهدات و کشورهای ثالث (ماده ۳۴ تا ۳۸) ۳۲
- بخش چهارم اصلاح جرح و تعدیل معاهدات (ماده ۳۹ تا ۴۱) ۳۳
- بخش پنجم بی اعتباری ، فسخ و تعلیق اجرای معاهدات ۳۳
- فصل اول ترتیبات کلی (ماده ۴۲ تا ۴۶) ۳۳
- فصل دوم بی اعتباری معاهدات (ماده ۴۶ تا ۵۳) ۳۴
- فصل سوم فسخ و تعدیل اجرای معاهدات (ماده ۵۴ تا ۶۴) ۳۵
- فصل چهارم روشها (ماده ۶۵ تا ۶۸) ۳۶
- فصل پنجم آثار بی اعتباری ، فسخ ، یا تعلیق اجرای یک معاهده (ماده ۶۹ تا ۷۲) ۳۷
- بخش ششم مقررات متفرقه (ماده ۷۳ تا ۷۵) ۳۸
- بخش هفتم امنا ، اخطارها ، تصحیحات و ثبت معاهدات (ماده ۷۶ تا ۸۵) ۳۸

- ۴۰ ..... اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری
- ۴۰ ..... فصل اول در تشکیل دیوان (ماده ۱ تا ۳۳)
- ۴۳ ..... فصل دوم صلاحیت دیوان بین المللی دادگستری (ماده ۳۴ تا ۳۸)
- ۴۴ ..... فصل سوم - آیین دادرسی (ماده ۳۹ تا ۶۴)
- ۴۶ ..... فصل چهارم در آرا مشورتی (ماده ۶۵ تا ۶۸)
- ۴۶ ..... فصل پنجم - اصلاحات (ماده ۶۹ تا ۷۰)
- ۴۷ ..... ضمیمه عهدنامه وین
- ۴۸ ..... مناسبت‌های خاص سازمان ملل متحد دهه ها و سالهای بین‌المللی
- ۴۹ ..... خصوصی
- ۴۹ ..... از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۴۹ ..... از قانون مدنی
- ۴۹ ..... از قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب - در امور مدنی
- ۴۹ ..... از قانون راجع به ازدواج - مصوب مردادماه ۱۳۱۰
- ۴۹ ..... از قانون امور حسبی - مصوب دوم تیرماه ۱۳۱۹ با اصلاحیه‌های بعدی
- ۴۹ ..... از قانون کار - مصوب ۲۹ آبان ماه ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی
- ۴۹ ..... از قانون اقدامات تأمینی - مصوب ۱۲ اردیبهشت‌ماه ۱۳۳۹
- ۴۹ ..... اخذ تأمین از اتباع دولتهای خارجی از قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی
- ۴۹ ..... قانون مجازات عبوردهندگان اشخاص غیر مجاز از مرزهای کشور - مصوب ۱۴ مهر ۱۳۶۷
- ۴۹ ..... آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۸ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران
- ۴۹ ..... آیین نامه تعیین مرجع گواهی وکالت در دعاوی در ممالکی که دولت ایران در آن نمایندگی
- ۴۹ ..... آیین نامه اجرایی صدور روادید اتباع خارجی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران
- ۴۹ ..... تصویب‌نامه در خصوص ماده ۲۴ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱
- ۴۹ ..... تصویب‌نامه در خصوص الحاق تبصره (۲) به ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون راجع به ورود و اقامت
- ۴۹ ..... آیین نامه اجرایی ماده ۱۹ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران

- ۴۹ ..... ضوابط پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی تحت پوشش قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی
- ۴۹ ..... آیین نامه اجرایی قانون اجازه ثبت شعبه یا نمایندگی شرکت‌های خارجی
- ۵۰ ..... تصویبنامه در رابطه با سرمایه‌گذارهای مشمول قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی
- ۵۰ ..... آیین نامه استملاک اتباع خارجه - مصوب سال ۱۳۲۸
- ۵۰ ..... تصویبنامه راجع به استملاک اتباع خارجه - مصوب مهرماه سال ۱۳۴۲
- ۵۰ ..... آیین نامه اجرایی راجع به استملاک اتباع بیگانه در ایران - مصوب مردادماه سال ۱۳۴۴
- ۵۰ ..... تصویبنامه در خصوص الحاق عبارتی به ضوابط پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی تحت پوشش قانون جلب و حمایت سرمایه
- ۵۰ ..... اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون حمل و نقل و عبور کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران
- ۵۰ ..... آیین نامه اجرایی قانون ورود و اقامت اتباع بیگانه - مصوب ۱۲ خردادماه ۱۳۵۲
- ۵۰ ..... تصویب نامه راجع به اصلاح آیین نامه اجرایی قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی - مصوب ۱۳۸۲
- ۵۰ ..... تصویب نامه راجع به صدور ویزای ورود مکرر یک ساله برای سرمایه‌گذاران خارجی، پرسنل و کارکنان منسوب به آ
- ۵۰ ..... تصویب‌نامه در خصوص ممنوعیت سفر اتباع ایرانی به سرزمین فلسطین اشغالی - ۱۶ ۱۰ ۱۳۸۶
- ۵۰ ..... عمومی
- ۵۰ ..... قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید
- ۵۰ ..... قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مؤسسه بین‌المللی یکنواخت‌سازی حقوق خصوصی پیرامون
- ۵۰ ..... قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده‌فروشی و عملیات و ترتیباتی که مشابه بردگی است - مصوب ۷ سپتامبر ۱۹۵۶ میلادی
- ۵۰ ..... مقدمه
- ۵۰ ..... بخش اول - رسوم و ترتیبات نظیر بردگی (ماده ۱ تا ۲
- ۵۰ ..... بخش دوم - برده‌فروشی (ماده ۳ تا ۴)
- ۵۰ ..... بخش سوم - بردگی و ترتیبات و رسوم نظیر بردگی (ماده ۵ تا ۶
- ۵۰ ..... بخش چهارم - تعریفات (ماده ۷)
- ۵۰ ..... بخش پنجم - همکاری و ارتباطات و تبادل اطلاعات بین اطراف این قرارداد (ماده ۸)
- ۵۰ ..... بخش ششم - مقررات نهایی (ماده ۹ تا ۱۴)
- ۵۰ ..... قانون الحاق به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روانگردان

- ۵۱ ..... کنوانسیون مواد روانگردان
- ۵۱ ..... موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی - مورخه ۱۵ مه ۱۹۷۶ برابر با ۲۵ خرداد ۱۳۵۵
- ۵۱ ..... قانون مجازات مرتکبین جنحه و جنایت علیه کشورهای خارجی - مصوب ۲۳ آبان‌ماه ۱۳۵۰
- ۵۱ ..... قانون راجع به استرداد مجرمین - مصوب ۱۴ اردیبهشت‌ماه ۱۳۳۹
- ۵۱ ..... فصل اول شرایط استرداد (ماده ۱ تا ۱۱)
- ۵۱ ..... فصل دوم ترتیب استرداد (ماده ۱۲ تا ۲۶)
- ۵۱ ..... قانون راجع به تعقیب جزایی مجرمین فراری از مناطق سرحدی مجاور ایران - مصوب ۱۷ مردادماه ۱۳۱۳
- ۵۱ ..... کنوانسیون حقوق کودک
- ۵۱ ..... قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۷۸ میلادی (۱۳۵۷ هجری شمسی مربوط به کنوانسیون بین
- ۵۱ ..... قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مربوط به متن معتبر پنج‌زبانی کنوانسیون هواپیمایی کشور
- ۵۱ ..... پروتکل جلوگیری از اعمال غیرقانونی خشونت‌آمیز در فرودگاههایی که در خدمت هواپیمایی کشوری بین المللی م
- ۵۱ ..... قانون تصویب پروتکل جلوگیری از اعمال غیر قانونی خشونت‌آمیز در فرودگاههایی که در خدمت هواپیمایی کشوری
- ۵۱ ..... کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده
- ۵۱ ..... مقاله‌نامه راجع به اصلاح کنوانسیون هواپیمایی بین‌المللی کشوری
- ۵۱ ..... کنوانسیون راجع به جرایم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما
- ۵۱ ..... قانون الحاق دولت ایران به کنوانسیون توکیو راجع به جرایم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما
- ۵۱ ..... کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری
- ۵۱ ..... قانون داوری تجاری بین‌المللی
- ۵۱ ..... قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک
- ۵۱ ..... قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی - مصوب ۲۱ مهر ۱۳۴۳
- ۵۱ ..... کنوانسیون بین‌المللی کمک‌های متقابل اداری به منظور پیشگیری تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی
- ۵۱ ..... پروتکل کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده
- ۵۱ ..... قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به اصلاحات به عمل آمده در کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت
- ۵۲ ..... اصلاحیه آیین نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافقات بین‌المللی

- ۵۲ ..... بخشنامه شورای عالی قضایی در رابطه با مصونیت مأمورین سیاسی
- ۵۲ ..... بخشنامه وزارت دادگستری در رابطه با نحوه تهیه و تنظیم اوراق و اسناد راجع به استرداد متهمین
- ۵۲ ..... قانون الحاق یک تبصره به بند ۳ لایحه قانونی محمولات سیاسی و لوازم شخصی متعلق به نمایندگان سیاسی ایرا
- ۵۲ ..... لایحه قانونی راجع به محمولات سیاسی و لوازم شخصی متعلق به نمایندگان سیاسی ایرانی و خارجی
- ۵۲ ..... کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرایم علیه اشخاص مورد حمایت بین‌المللی من جمله مأمورین دیپلماتیک
- ۵۲ ..... موافقتنامه استرداد مجرمین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان
- ۵۲ ..... قانون واحده اسلامی در مورد تحریم اسرائیل - مصوب ۲۹ شهریور ۱۳۷۱
- ۵۲ ..... قانون تصویب قانون واحده اسلامی در مورد تحریم اسرائیل - مصوب ۲۹ شهریور ۱۳۷۱
- ۵۲ ..... قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا - مصوب دهم آبان ۱۳۶۸
- ۵۲ ..... لایحه قانونی لغو اجازه استفاده مستشاران نظامی آمریکا در ایران از مصونیتها و معافیت‌های قرارداد وین
- ۵۲ ..... قرارداد وین درباره روابط سیاسی و پروتکل اختیاری مربوط به حل اجباری اختلافات
- ۵۲ ..... قرارداد وین درباره روابط سیاسی
- ۵۲ ..... موافقتنامه انتقال محکومین به حبس بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان
- ۵۲ ..... آیین‌نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافقیهای بین‌المللی
- ۵۲ ..... قانون مربوط به کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرایم علیه اشخاص مورد حمایت بین‌المللی من جمله ما
- ۵۲ ..... آیین‌نامه اجرایی یادداشت تفاهم مورخ ۲۶۱۱۳۶۸ در مورد تسهیل عبور و مرور ساکنان مناطق مرزی دو کشور جمه
- ۵۲ ..... آیین‌نامه تعیین تعرفه خدمات کنسولی
- ۵۲ ..... قانون موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کرو
- ۵۲ ..... قانون موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری تاجیکستان - مصوب ۱۳۸۲
- ۵۲ ..... تصویب نامه در مورد قانون الحاق دو تبصره به قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع
- ۵۲ ..... تصویب نامه راجع به ماده (۱۰) موافقتنامه بین دولتی راجع به کریدور (دالان) حمل و نقل بین‌المللی شمال
- ۵۲ ..... قانون پروتکل اصلاحی و متمم موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت پادشاهی بح
- ۵۳ ..... قانون قرارداد جامع همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بولیواری ونزولا
- ۵۳ ..... قانون موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری غنا

- قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به اصلاحیه ماده (۸) کنوانسیون بین‌المللی رفع کلیه اشکال تبعیض ۵۳
- قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۸۸ در ارتباط با کنوانسیون بین‌المللی خط ۵۳
- قانون کنوانسیون چارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر ۵۳
- قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل کیوتو در مورد کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد در ۵۳
- تصویب‌نامه در خصوص لغو روادید یک ماهه برای دارندگان گذرنامه‌های سیاسی و خدمت بین دولت جمهوری اسلامی ا ۵۳
- قانون تصویب احکام و مصوبات بیست و دومین کنگره اتحادیه پستی جهانی (UPU) منعقد شده در پکن ۱۳۷۸، (۱۹۹۹ - ۵۳
- قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به معاهده بین‌المللی ذخایر ژنتیکی گیاهی برای غذا و کشاورزی ۵۳
- تصویب‌نامه راجع به برقراری مقررات لغو روادید یک ماهه برای دارندگان گذرنامه‌های سیاسی و خدمت بین دولت ۵۳
- قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون چارچوب سازمان بهداشت جهانی در مورد کنترل دخانیات ۵۳
- قانون موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و ۵۳
- قانون معاهده روابط حقوقی و معاضدت قضایی در امور مدنی و کیفری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت اوک ۵۳
- تصویب‌نامه راجع به بندر اروندکنار به عنوان مرز دریایی ۵۳
- قانون موافقتنامه معاضدت و روابط قضائی در موضوعات مدنی و جزائی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جم ۵۳
- قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به معاهده همکاری در ثبت اختراعات ۵۳
- قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون علامتگذاری موادمنفجره پلاستیکی به منظور شناسایی ۵۳
- قانون موافقتنامه معاضدت حقوقی در امور مدنی و جزائی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قرقیزس ۵۳
- قانون موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت کویت ۵۳
- صلاحیت محاکم ۵۳
- قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی ۵۳
- قانون اصلاح قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای ۵۳
- اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی ۵۳
- آیین‌نامه اجرایی قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای ۵۴
- درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان ۵۴

قوانین بین الملل (قوانین و مقررات کشور)

مشخصات کتاب

سرشناسه: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰ عنوان و نام پدیدآور: قوانین بین الملل (قوانین و مقررات کشور) / واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان. گرد آوری مطالب از کلیه سایت های حقوقی و قضائی ایران صورت گرفته است. مشخصات نشر دیجیتالی: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان ۱۳۹۰. مشخصات ظاهری: نرم افزار تلفن همراه ، رایانه و کتاب موضوع: قوانین و مقررات

قوانین بین الملل

منشور سازمان ملل متحد

منشور سازمان ملل متحد

مقدمه

مقدمه مقدمه منشور سازمان ملل متحد مقدمه منشور ملل متحد در تاریخ ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵ در سانفرانسیسکو در پایان کنفرانس ملل متحد درباره تشکیل یک سازمان بین المللی به امضا رسید و در ۲۴ اکتبر همان سال لازم الاجرا گردید. اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری جز لاینفک منشور ملل متحد است اصلاحات مربوط به مواد ۲۳، ۲۷ و ۶۱ منشور در ۱۷ دسامبر ۱۹۶۳ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد به تصویب رسید و از ۳۱ اوت ۱۹۶۵ لازم الاجرا گردید. اصلاح بیشتری مربوط به ماده ۶۱ در ۲۰ دسامبر ۱۹۷۱ توسط مجمع عمومی به تصویب رسید و در ۲۴ سپتامبر ۱۹۷۳ لازم الاجرا گردید. اصلاح ماده ۱۰۹ نیز که در تاریخ ۲۰ دسامبر ۱۹۶۵ به تصویب مجمع عمومی رسید در ۱۲ ژوئن ۱۹۶۸ لازم الاجرا گردید. با اصلاح ماده ۲۳ منشور ، تعداد اعضای شورای امنیت سازمان ملل متحد از ۱۱ نفر به ۱۵ نفر افزایش یافت ماده اصلاحی ۲۷ مقرر داشته است که تصمیمات شورای امنیت درباره موضوعات مربوط به آیین کار با رای مثبت ۹ عضو (سابقاً ۷ عضو) و درباره سایر موضوعات با رای مثبت ۹ عضو (سابقاً ۷ عضو) ، از جمله آرا پنج عضو دائم شورای امنیت ، اتخاذ شود. با اصلاح ماده ۶۱ ، که در ۳۱ اوت ۱۹۶۵ لازم الاجرا گردید ، تعداد اعضا شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد از ۱۸ به ۲۷ افزایش یافت اصلاح بعدی در ماده مزبور که از ۲۴ سپتامبر ۱۹۷۳ لازم الاجرا شد ، تعداد اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد را از ۲۷ به ۵۴ افزایش داد. اصلاح ماده ۱۰۹ ، که مربوط به بند اول ماده مزبور شد ، مقرر می دارد که می توان یک کنفرانس عمومی توسط دول عضو سازمان ملل متحد در تاریخ و محلی که با دو سوم آرا اعضا مجمع عمومی و رای هر یک از ۹ عضو (سابقاً ۸ عضو) شورای امنیت تصویب شود تشکیل داد تا در منشور ملل متحد تجدیدنظر شود. بند سوم ماده ۱۰۹ که مربوط به امکان تشکیل کنفرانسی برای تجدیدنظر در منشور ملل متحد در دهمین دوره اجلاس عادی مجمع عمومی می باشد به همان صورت باقی مانده و در اشاره ای که (رای هر یک از ۷ عضو شورای امنیت رفته تغییری داده نشده زیرا سال ۱۹۵۵ در دهمین دوره اجلاس عادی مجمع عمومی و در شورای امنیت بر اساس بند مزبور اقدام شده است ماده ۶۱ - ۱ - شورای اقتصادی و اجتماعی مرکب از ۵۴ عضو ملل متحد خواهد بود که توسط مجمع عمومی انتخاب می شوند. ۲ - با رعایت مقررات بند سوم همه ساله هیجده (۱۸) عضو شورای اقتصادی و اجتماعی برای مدت سه سال انتخاب می شوند. عضوی که خارج می گردد قابل انتخاب مجدد می باشد. ۳ - در نخستین انتخاب پس از افزایش عده اعضای شورای

اقتصادی و اجتماعی از ۲۷ به ۵۴ علاوه بر اعضای که به جای ۹ عضوی که دوره خدمتشان پایان یافته انتخاب می‌شوند ۲۷ عضو جدید انتخاب خواهند شد. دوره خدمت ۹ عضو از این ۲۷ عضو اضافی پس از یکسال و ۹ عضو دیگر در پایان دو سال به نحوی که از طرف مجمع عمومی مقرر می‌شود خاتمه می‌یابد. منشور ملل متحد در تاریخ سیزدهم شهریور ماه یکهزار و سیصد و بیست و چهار شمسی به تصویب مجلس شورای ملی ایران رسیده و پس از توشیح به صحنه ملوکانه جهت اجرای به دولت وقت ابلاغ شده است. اصلاحات منشور سازمان ملل نیز در آبان ماه یکهزار و سیصد و چهل و سه (۱۳۴۳) توسط مجلسین سنا و شورای ملی ایران تصویب و پس از توشیح به صحنه ملوکانه جهت اجرا به دولت وقت ابلاغ گردیده است.

منشور سازمان ملل متحد

ما مردم ملل متحد با تصمیم به محفوظ داشتن نسلی آینده از بلای جنگ که دو بار در مدت یک عمر انسانیا فراد بشر را دچار مصایب غیر قابل بیان نموده و به اعلام مجدد ایمان خود به حقوق اساسی بشر و به حیثیت و ارزش شخصیت انسانی و به تساوی حقوق بین مرد و زن و همچنین بین ملتها اعم از کوچک و بزرگ و به ایجاد شرایط لازم برای حفظ عدالت و احترام الزامات ناشی از عهدنامه‌ها و سایر منابع حقوق بین‌المللی و کمک به ترقی اجتماعی و شرایط زندگی بهتر با آزادی بیشتر. و برای نیل به این هدفها: به تساهل و مدارا کردن و زیستن در حال صلح بایکدیگر و با یک روحیه حسن همجواری و به متحد ساختن قوای خود برای نگاهداری صلح و امنیت بین‌المللی و به قبول اصول و ایجاد روشهایی که عدم استعمال نیروی سلاحها را جز در راه منافع مشترک تضمین نماید و به توسل به وسایل و مجاری بین‌المللی برای پیشبرد ترقی اقتصادی و اجتماعی تمام ملل، مصمم شده‌ایم که برای تحقق این مقاصد تشریک مساعی نماییم و بالتیجه دولتهای متبوع ما توسط نمایندگان خود که در شهر سانفرانسیسکو گرد آمده‌اند و اختیارات تامه آنان ابراز شده و صحت و اعتبار آن محرز شده است و نسبت به این منشور ملل متحد موافقت حاصل نموده‌اند و بدین وسیله یک سازمان بین‌المللی که موسوم به ملل متحد خواهد بود تاسیس می‌نمایند.

فصل اول اهداف و اصول (ماده ۱ تا ۲)

ماده ۱ - اهداف ملل متحد به قرار زیر است ۱ - حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و بدین منظور به عمل آوردن اقدامات دسته جمعی موثر برای جلوگیری و برطرف کردن تهدیدات علیه صلح و متوقف ساختن هرگونه عمل تجاوز یا سایر کارهای ناقض صلح و فراهم آوردن موجبات حل و فصل اختلافات بین‌المللی یا وضعیت‌هایی که ممکن است منجر به نقض صلح گردد با وسایل مسالمت‌آمیز و بر طبق اصول عدالت و حقوق بین‌الملل ۲ - توسعه روابط دوستانه در بین ملل بر مبنای احترام به اصل تساوی حقوق و خود مختاری ملل و انجام سایر اقدامات مقتضی برای تحکیم صلح جهانی ۳ - حصول همکاری بین‌المللی در حل مسایل بین‌المللی که دارای جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی یا بشردوستی است و در پیشبرد و تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همگان بدون تمایز از حیث نژادجنس، زبان و یا مذهب و... ۴ - بودن مرکزی برای هماهنگ کردن اقداماتی که ملل جهت حصول این هدفهای مشترک معمول می‌دارند. ماده ۲ - سازمان و اعضای آن در تعقیب اهداف مذکور در ماده اول بر طبق اصول زیر عمل خواهند کرد: ۱ - سازمان بر مبنای اصل تساوی حاکمیت کلیه اعضای آن قرار دارد. ۲ - کلیه اعضا به منظور تضمین حقوق و مزایای ناشی از عضویت، تعهداتی را که به موجب این منشور بر عهده گرفته‌اند با حسن نیت انجام خواهند داد. ۳ - کلیه اعضا اختلافات بین‌المللی خود را با شیوه‌های مسالمت‌آمیز به صورتی که صلح و امنیت بین‌المللی و عدالت به خطر نیفتد، حل و فصل خواهند کرد. ۴ - کلیه اعضا در روابط بین‌المللی خود از تهدید به زور یا استعمال آن علیه تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی

هر کشوری و یا از هر روش دیگری که با اهداف ملل متحد مابینت داشته باشد خودداری خواهند نمود. ۵- کلیه اعضا در هر اقدامی که سازمان بر طبق این منشور به عمل آورد به سازمان همه گونه مساعدت خواهند کرد و از کمک به هر دولتی که سازمان ملل متحد علیه آن اقدام احتیاطی یا قهری به عمل می‌آورد، خودداری خواهند نمود. ۶- سازمان موافقت خواهد کرد دولت‌هایی که عضو ملل متحد نیستند تا آنجا که برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ضروری است بر طبق این اصول عمل نمایند. ۷- هیچیک از مقررات مندرج در این منشور، ملل متحد را مجاز نمی‌دارد در اموری که ذاتاً جز صلاحیت داخلی هر کشوری است دخالت نماید و اعضا را نیز ملزم نمی‌کند که چنین موضوعاتی را تابع مقررات این منشور قرار دهند لیکن این اصل به اعمال اقدامات قهری پیش بینی شده در فصل هفتم لطمه وارد نخواهد آورد.

فصل دوم عضویت (ماده ۳ تا ۶)

ماده ۳- اعضای اصلی ملل متحد کشورهای هستند که در کنفرانس ملل متحد راجع به سازمان بین‌المللی در سانفرانسیسکو شرکت نموده و یا قبلاً اعلامیه ملل متحد مورخ اول ژانویه ۱۹۴۳ را امضا کرده و این منشور را امضا بر طبق ماده ۱۱۰ تصویب نمایند. ماده ۴- ۱- سایر کشورهای شیفته صلح که تعهدات مندرج در این منشور را بپذیرند و به نظر و تشخیص سازمان قادر و مایل به اجرای آن باشند می‌توانند به عضویت ملل متحد در آیند. ۲- قبول هر کشوری که واجد شرایط مذکور باشد به عضویت ملل متحد منوط به تصمیمی است که مجمع عمومی بنا بر توصیه شورای امنیت اتخاذ می‌نماید. ماده ۵- هر عضو ملل متحد که از طرف شورای امنیت بر علیه آن اقدام احتیاطی یا قهری به عمل آمده است ممکن است به وسیله مجمع عمومی و بنا بر توصیه شورای امنیت از اعمال حقوق و مزایای عضویت معوق گردد. اعمال حقوق و مزایای مزبور ممکن است به وسیله شورای امنیت مجدداً برقرار شود. ماده ۶- هر عضو ملل متحد که در تخطی از اصول مندرج در این منشور اصرار ورزد ممکن است به وسیله مجمع عمومی بنا بر توصیه شورای امنیت از سازمان اخراج گردد.

فصل سوم ارکان (ماده ۷ تا ۸)

ماده ۷- ۱- ارکان اصلی ملل متحد عبارت است از: یک مجمع عمومی، یک شورای امنیت، یک شورای اقتصادی و اجتماعی، یک شورای قیمومت، یک دیوان بین‌المللی دادگستری و یک دبیرخانه ۲- ارکان فرعی که ضروری تشخیص داده شود ممکن است بر طبق این منشور تاسیس گردد. ماده ۸- سازمان ملل متحد برای تصدی هر شغلی به هر عنوان تحت شرایط مساوی در ارکان اصلی و فرعی خود هیچ گونه محدودیتی در استخدام مردان و زنان برقرار نخواهد کرد.

فصل چهارم مجمع عمومی (ماده ۹ تا ۲۲)

ترکیب ماده ۹- ۱- مجمع عمومی مرکب از کلیه اعضای ملل متحد خواهد بود. ۲- هر عضو بیش از پنج نماینده در مجمع عمومی نخواهد داشت ماده ۱۰- مجمع عمومی می‌تواند هر مسأله یا امری را که در حدود این منشور و یا مربوط به اختیارات و وظایف هر یک از ارکان مقرر در این منشور باشد مورد بحث قرار دهد و جز در موارد مذکور در ماده ۱۲ ممکن است به اعضای سازمان ملل متحد یا به شورای امنیت و یا هر دو درباره هر یک از آن مسایل و امور توصیه‌هایی بنماید. ماده ۱۱- ۱- مجمع عمومی می‌تواند اصول کلی همکاری برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، از جمله اصول حاکم بر خلع سلاح و تنظیم تسلیحات را مورد رسیدگی قرار دهد و ممکن است در مورد اصول مذکور به اعضا و یا به شورای امنیت و یا به هر دو توصیه‌هایی بنماید. ۲- مجمع عمومی

می‌تواند هر مسأله مربوط به حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را که توسط هر یک از اعضا یا شورای امنیت و یا بر طبق بند دوم از ماده ۳۵ توسط دولتی که عضومللی متحد نیست بدان رجوع شده باشد، مورد بحث قرار دهد و جز در مورد مقرر در ماده ۱۲ می‌تواند در مورد چنین مسائلی به دولت یا دولت‌های مربوط یا به شورای امنیت یا به هر دو توصیه‌هایی بنماید. هر مسأله‌ای از این قبیل که اقدام در مورد آن ضروری باشد توسط مجمع عمومی قبل و یا بعد از بحث به شورای امنیت ارجاع خواهد گردید. ۳ - مجمع عمومی می‌تواند توجه شورای امنیت را به وضعیت‌هایی که محتمل است صلح و امنیت بین‌المللی را به مخاطره اندازد، جلب نماید. ۴ - اختیارات مجمع عمومی که در این ماده ذکر شده است، حد کلی شمول ماده ۱۰ را محدود نخواهد کرد. ماده ۱۲ - تا زمانی که شورای امنیت در مورد هر اختلاف یا وضعیت، در حال انجام وظایفی است که در این منشور بدان محول شده است، مجمع عمومی در مورد آن اختلاف یا وضعیت هیچ گونه توصیه‌ای نخواهد کرد مگر این که شورای امنیت چنین تقاضایی بکند. دبیر کل ملل متحد تا موافقت شورای امنیت، مجمع عمومی را در هر دوره اجلاس از امور مربوط به صلح و امنیت بین‌المللی که در شورای امنیت مطرح است مطلع خواهد ساخت و به‌همین نحو بلافاصله پس از ختم رسیدگی شورای امنیت نتیجه امر را به مجمع عمومی و در صورتی که مجمع عمومی در حال اجلاس نباشد، به اعضا اطلاع خواهد داد. ماده ۱۳ - ۱ - مجمع عمومی نسبت به امور زیر موجبات انجام مطالعات و صدور توصیه‌هایی را فراهم می‌کند: الف ترویج همکاری بین‌المللی در امور سیاسی و ایجاد زمینه‌های مناسب برای توسعه تدریجی حقوق بین‌الملل و تدوین آن ب ترویج همکاری بین‌المللی در امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و بهداشتی و کمک به تحقق حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه بی هیچ تبعیض از حیث نژاد و جنس و زبان و مذهب ۲ - سایر مسوولیتها، وظایف و اختیارات مجمع عمومی در مورد امور مذکور در شق ب بند یک این ماده در فصول نهم و دهم بیان شده است ماده ۱۴ - مجمع عمومی با رعایت مقررات ماده ۱۲ می‌تواند برای حل و فصل مسالمت‌آمیز هر وضعیتی که به نظر می‌رسد احتمالاً به رفاه عمومی یا به روابط دوستانه بین ملل لطمه می‌زند و منشأ آن هر چه باشد از جمله وضعیت‌هایی که ناشی از نقض اهداف و اصول ملل متحد به شرح مذکور در این منشور است اقداماتی را توصیه نماید. ماده ۱۵ - ۱ - مجمع عمومی گزارش‌های سالانه و گزارش‌های مخصوص شورای امنیت را دریافت می‌کند و مورد بررسی قرار می‌دهد گزارش‌های مذکور شامل مشروح اقدامات و تصمیماتی خواهد بود که شورای امنیت برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به عمل آورده و یا اتخاذ کرده است ۲ - مجمع عمومی گزارش‌های سایر ارکان ملل متحد را دریافت می‌کند و مورد بررسی قرار می‌دهد. ماده ۱۶ - مجمع عمومی وظایفی را که تحت فصول ۱۲ و ۱۳ منشور بدان محول شده، از جمله تصویب قراردادی‌قیمومت مناطقی را که سوق الجیشی قلمداد نشده است با توجه به نظام قیمومت بین‌المللی انجام خواهد داد. ماده ۱۷ - مجمع عمومی بودجه سازمان را بررسی و تصویب خواهد کرد. ۲ - مخارج سازمان بر حسب تسهیم مقرر از طرف مجمع عمومی بر عهده اعضا خواهد بود. ۳ - مجمع عمومی هر گونه ترتیبات مالی و بودجه‌ای را که بامؤسسات تخصصی منظور در ماده ۵۷ داده شود مورد بررسی و تصویب قرار خواهد داد و بودجه اداری مؤسسات مذکور را به منظور صدور توصیه به آنها بررسی خواهد نمود. آرای ماده ۱۸ - ۱ - هر عضو مجمع عمومی دارای یک رای خواهد بود. ۲ - تصمیمات مجمع عمومی در مورد مسائل مهم با اکثریت دو سوم از اعضای حاضر و رای دهنده اتخاذ خواهد شد موارد زیر از مسائل مهم محسوب می‌شود: توصیه‌های مربوط به حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، انتخاب اعضای غیردائم شورای امنیت، انتخاب اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی، انتخاب اعضای شورای قیمومت بر طبق شق (ج) از بند یک ماده ۸۶، قبول اعضای جدید در سازمان ملل متحد، تعلیق و حقوق و مزایای عضویت و اخراج اعضا مسایل راجع به اجرای نظام قیمومت و مسایل مربوط به بودجه ۳ - تصمیمات راجع به سایر مسائل از جمله تعیین انواع مسایل دیگری که اکثریت دو سوم باید در آنها رعایت شود، به اکثریت اعضای حاضر و رای دهنده اتخاذ خواهد شد. ماده ۱۹ - هر عضو ملل متحد که پرداخت سهمیه مالی آن به سازمان به تاخیر افتاده باشد، در صورتی که سهمیه عقب افتاده عضو مزبور معادل و یا بیشتر از مبلغ سهمیه مربوط برای دو سال قبل به طور کامل باشد، در

مجمع عمومی حق رای نخواهد داشت با این حال اگر مجمع عمومی تشخیص دهد که قصور در پرداخت ناشی از شرایطی است که از حیثه عضو مزبور خارج است، می‌تواند به چنین عضوی اجازه دهد که در رای شرکت کند. آیین کار ماده ۲۰ - مجمع عمومی به طور منظم دوره‌های اجلاس سالانه و در صورت اقتضا اجلاس‌های فوق العاده خواهد داشت اجلاس‌های فوق العاده به دعوت دبیرکل بنا به درخواست شورای امنیت یا اکثریت اعضای ملل خواهد بود. ماده ۲۱ - مجمع عمومی آیین نامه داخلی خود را تنظیم می‌کند. مجمع مزبور برای هر دوره اجلاس رییس خود را انتخاب می‌کند. ماده ۲۲ - مجمع عمومی برای اجرای وظایف خود می‌تواند آن گونه ارکان فرعی را که ضروری تشخیص می‌دهد تاسیس نماید.

فصل پنجم شورای امنیت (ماده ۲۳ تا ۳۲)

ترکیب ماده ۲۳ - شورای امنیت مرکب است از پانزده عضو سازمان ملل متحد. جمهوری چین، فرانسه، اتحادیه جماهیر شوروی سوسیالیستی، بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی و ایالات متحده آمریکا، اعضای دایم شورای امنیت می‌باشند. مجمع عمومی ده عضو دیگر سازمان را بالا-خص با توجه به شرکت اعضای سازمان ملل متحد در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و سایر هدفهای سازمان در درجه اول و همچنین با توجه به تقسیم عادلانه جغرافیایی به عنوان اعضای غیر دایم شورای امنیت انتخاب می‌نماید. ۲ - اعضای غیردایم شورای امنیت برای یک دوره دو ساله انتخاب می‌شوند. با این حال در نخستین انتخاب اعضای غیردایم پس از افزایش عده اعضای شورای امنیت از یازده به پانزده، دو عضو از چهار عضو اضافه شده برای یک دوره یک ساله انتخاب می‌شوند. عضوی که خارج می‌گردد بلافاصله قابل تجدید انتخاب نخواهد بود. ۳ - هر عضو شورای امنیت یک نماینده در آن شورا خواهد داشت وظایف و اختیارات ماده ۲۴ - به منظور تامین اقدام سریع و موثر از طرف ملل متحد اعضای آن مسوولیت اولیه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را به شورای امنیت واگذار می‌نماید و مراقبت می‌کنند که شورای امنیت در اجرای وظایفی که به موجب این مسوولیت برعهده دارد، از طرف آنها اقدام نماید. ۲ - شورای امنیت در اجرای این وظایف بر طبق اهداف و اصول ملل متحد عمل می‌کند. اختیارات مخصوصی که برای انجام وظایف مذکور به شورای امنیت واگذار شده، در فصول ۶، ۷، ۸، ۱۲ بیان شده است ماده ۲۵ - اعضای ملل متحد موافقت می‌نمایند که تصمیمات شورای امنیت را بر طبق این منشور قبول و اجرا نمایند. ماده ۲۶ - به منظور کمک به استقرار و حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به وسیله به کار بردن تدابیری جهت صرف حداقل منابع انسانی و اقتصادی جهان برای تسلیحات، شورای امنیت مکلف است به کمک کمیته ستاد نظامی مذکور در ماده ۴۷ طرح‌هایی برای استقرار نظام مربوط به امور تسلیحاتی تهیه و به اعضای ملل متحد تقدیم نماید. رای ماده ۲۷ - هر عضو شورای امنیت دارای یک رای می‌باشد. ۲ - تصمیمات شورای امنیت راجع به مسایل مربوط به آیین کار با رای نه (۹) عضو اتخاذ می‌شود. ۳ - تصمیمات شورای امنیت راجع به سایر مسایل با رای مثبت نه (۹) عضو که شامل آرای تمام اعضای دایم باشد اتخاذ می‌گردد با این قید که در مورد تصمیماتی که به موجب مندرجات فصل ششم و بند سوم از ماده ۵۲ اتخاذ می‌شود طرف دعوی از دادن رای خودداری خواهد کرد. آیین کار ماده ۲۸ - ۱ - شورای امنیت به نحوی تشکیل خواهد شد که بتواند به طور دایم قادر به انجام وظایف خود باشد. از این روی هر یک از اعضای شورای امنیت در تمام اوقات نماینده‌ای در مقر سازمان خواهد داشت ۲ - شورای امنیت جلساتی به فواصل معین خواهد داشت و هر یک از اعضای شورا در صورتی که مایل باشد می‌تواند توسط یکی از اعضای دولت خود یا نماینده‌ای که مخصوصاً بدین منظور تعیین شده است در آن جلسات شرکت جویند. ۳ - شورای امنیت می‌تواند جلسات خود را در جاهایی غیر از مقر سازمان که برای تسهیل انجام وظایف خود مناسب بداند تشکیل دهد. ماده ۲۹ - شورای امنیت می‌تواند آن گونه ارکان فرعی را که برای انجام وظایف خود لازم می‌بیند تاسیس نماید. ماده ۳۰ - شورای امنیت آیین نامه داخلی خود را که در آن نحوه انتخاب رییس شورا را نیز مشخص خواهد نمود تنظیم می‌کند. ماده ۳۱ - هر عضو ملل متحد که عضو شورای امنیت نیست می‌تواند بدون حق رای در مذاکرات

مربوط به هر مسأله‌ای که در شورای امنیت مطرح است در هر مورد که شورای امنیت مسایل مزبور را در منافع آن عضو مخصوصاً موثر بداند شرکت کند. ماده ۳۲ - هر عضو ملل متحد که عضو شورای امنیت نیست یا هر کشوری که در ملل متحد عضویت ندارد، هرگاه طرف اختلافی باشد که در شورای امنیت تحت رسیدگی است دعوت خواهد شد که بدون حق رای مذاکرات مربوط به اختلاف مزبور شرکت نماید. شورای امنیت شرایطی را که برای شرکت کشوری که عضو ملل متحد نیست عادلانه می‌داند، وضع خواهد نمود.

فصل ششم حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات (ماده ۳۳ تا ۳۸)

ماده ۳۳ - طرفین هر اختلاف، که ادامه آن محتمل است حفظ صلح و امنیت بین المللی را به خطر اندازد باید قبل از هر چیز از طریق مذاکره، میانجیگری، سازش، داوری، رسیدگی قضایی و توسل به موسسات یا ترتیبات منطقه‌ای یا سایر وسایل مسالمت‌آمیز بنا به انتخاب خود راه حل آنرا جستجو نمایند. ۲ - شورای امنیت در صورت اقتضا از طرفین اختلاف خواهد خواست که اختلافات خود را به وسایل مزبور حل و فصل نمایند. ماده ۳۴ - شورای امنیت می‌تواند هر اختلاف یا وضعیتی را که ممکن است منجر به یک اصطکاک بین المللی گردد یا اختلافی ایجاد نماید با این هدف که تعیین نماید آیا محتمل است ادامه اختلاف یا وضعیت مزبور حفظ صلح و امنیت بین المللی را به خطر بیندازد، مورد رسیدگی قرار دهد؟ ماده ۳۵ - ۱ - هر عضو ملل متحد می‌تواند توجه شورای امنیت یا مجمع عمومی را به هر اختلاف یا وضعیتی از آن گونه که در ماده ۳۴ بدان اشاره شده است جلب نماید. ۲ - هر کشوری که عضو ملل متحد نیست می‌تواند توجه شورای امنیت یا مجمع عمومی را به اختلافی که خود در آن طرف می‌باشد، جلب نماید مشروط بر اینکه در مورد اختلاف مزبور قبلاً تعهدات مربوط به حل و فصل مسالمت‌آمیز مقرر در این منشور را قبول نماید. ۳ - اقدامات مجمع عمومی در خصوص اموری که به موجب این ماده توجه مجمع بدان معطوف می‌گردد، تابع مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ می‌باشد. ماده ۳۶ - ۱ - شورای امنیت می‌تواند در هر مرحله از اختلافی از آن گونه که در ماده ۳۳ بدان اشاره شده است یادر هر وضعیت شبیه به آن، روشها یا ترتیب‌های حل و فصل مناسب را توصیه نماید. ۲ - شورای امنیت ملزم است روشهایی را که طرفین دعوی خود قبلاً برای حل و فصل اختلاف قبول کرده‌اند مورد توجه قرار دهد. ۳ - شورای امنیت در توصیه‌هایی که به موجب این ماده می‌کند باید همچنین در نظر داشته باشد که اختلافات قضایی باید به طور کلی توسط طرفین بر طبق مقررات اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری به دیوان مزبور ارجاع گردد. ماده ۳۷ - ۱ - در صورتی که طرفین دعوی نتواند اختلافی از آن گونه که در ماده ۳۳ بدان اشاره شده است، به وسایل مذکور در ماده مزبور حل و فصل کنند باید آن را به شورای امنیت ارجاع نمایند. ۲ - هرگاه شورای امنیت تشخیص دهد که دوام یک اختلاف ممکن است حفظ صلح و امنیت بین المللی را به خطر اندازد باید تصمیم بگیرد که بر طبق ماده ۳۶ عمل کند یا راه حل‌هایی را که برای حل و فصل مناسب تشخیص می‌دهد، توصیه نماید. ماده ۳۸ - در صورتی که کلیه طرفهای هر اختلاف درخواست نمایند شورای امنیت می‌تواند به منظور حل مسالمت‌آمیز اختلاف مزبور به طرفهای اختلاف توصیه‌هایی بنماید، بدون اینکه به این ترتیب به مقررات مواد ۳۳ الی ۳۷ لطمه‌ای وارد آید.

فصل هفتم اقدام در مورد تهدید علیه صلح نقض صلح و اعمال تجاوز (ماده ۳۹ تا ۵۱)

ماده ۳۹ - شورای امنیت وجود هر گونه تهدید علیه صلح، نقض صلح، یا عمل تجاوز را احراز و توصیه‌هایی خواهد نمود یا تصمیم خواهد گرفت که برای حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین المللی به چه اقداماتی بر طبق مواد ۴۱ و ۴۲ باید مبادرت شود. ماده ۴۰ - به منظور جلوگیری از وخامت وضعیت، شورای امنیت می‌تواند قبل از آنکه بر طبق ماده ۳۹ توصیه‌هایی بنماید یا درباره اقداماتی که

باید معمول گردد تصمیم بگیرد، از طرفهای ذینفع بخواهد اقدامات موقتی را که شورای امنیت ضروری یا مطلوب تشخیص می دهد انجام دهند. اقدامات مذکور به حقوق یا دعاوی یا موقعیت طرفهای ذینفع لطمه‌ای وارد نخواهد کرد. شورای امنیت تخلف در اجرای اقدامات موقتی را چنان که باید و شاید در نظر خواهد گرفت ماده ۴۱ - شورای امنیت می تواند تصمیم بگیرد که برای اجرای تصمیمات خویش لازم است به چه اقداماتی که متضمن استعمال نیروهای مسلح نباشد، دست بزند، همچنانکه می تواند از اعضای ملل متحد بخواهد که به این قبیل اقدامات مبادرت ورزند. این اقدامات ممکن است شامل متوقف ساختن تمام یا قسمتی از روابط اقتصادی و ارتباطات راه آهن، دریایی، هوایی، پستی، تلگرافی، رادیویی و سایر وسایل ارتباطی و قطع روابط سیاسی باشد. ماده ۴۲ - در صورتی که شورای امنیت تشخیص دهد که اقدامات پیش بینی شده در ماده ۴۱ کافی نخواهد بود یا ثابت شده باشد که کافی نیست می تواند به وسیله نیروهای هوایی، دریایی یا زمینی به اقدامی که برای حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین المللی ضروری است مبادرت ورزد. این اقدام ممکن است مشتمل بر تظاهرات و محاصره و سایر عملیات نیروهای هوایی، دریایی یا زمینی اعضای ملل متحد باشد. ماده ۴۳ - ۱ - کلیه اعضای ملل متحد به منظور شرکت در حفظ صلح و امنیت بین المللی متعهد می شوند که به نیروهای مسلح، کمک و تسهیلات من جمله حق عبور لازم برای حفظ صلح و امنیت بین المللی را بنا به درخواست شورای امنیت و بر طبق موافقت نامه یا موافقت‌های خاص در اختیار آن شورا قرار دهد. ۲ - موافقت نامه یا موافقت‌های فوق تعداد و نوع نیروها، درجه آمادگی و قرارگاه عمومی آنها و نحوه تسهیلات و کمک‌هایی را که باید به عمل آید معین می نماید. ۳ - مذاکرات مربوط به موافقت نامه یا موافقت‌های مزبور به ابتکار شورای امنیت هر چه زودتر صورت خواهد گرفت این موافقت نامه‌ها بین شورای امنیت و اعضای شورای امنیت و گروه‌هایی از اعضا منعقد خواهد گردید و دولت‌های امضا کننده باید آن را بر طبق مقررات قوانین اساسی خود تصویب نمایند. ماده ۴۴ - هر گاه شورای امنیت تصمیم به استفاده از زور بگیرد قبل از آنکه از عضوی که در شورا نماینده ندارد درخواست تدارک نیروهای مسلح برای انجام تعهدات متقبله به موجب ماده ۴۳ بنماید، باید عضو را در صورت تمایل خود آن عضو به شرکت در تصمیمات شورای امنیت مربوط به استفاده از قسمت‌هایی از نیروهای مسلح آن عضو دعوت نماید. ماده ۴۵ - برای اینکه سازمان ملل متحد قادر به انجام اقدامات فوری نظامی باشد اعضا باید قسمت‌هایی از نیروهای هوایی خود را به طوری که قابل استفاده فوری برای عملیات اجرایی دسته جمعی بین المللی باشد آماده نگاه دارند. مقدار و درجه آمادگی این قسمت‌ها و طرح‌های عملیات دسته جمعی آنان در حدود مقرر در موافقت نامه یا موافقت‌های ویژه اشاره شده در ماده ۴۳ توسط شورای امنیت و یا کمک کمیته ستاد نظامی تعیین خواهد شد. ماده ۴۶ - طرح‌های استفاده از نیروی مسلح را شورای امنیت با کمک کمیته ستاد نظامی تنظیم می کند. ماده ۴۷ - ۱ - برای راهنمایی و کمک به شورای امنیت درباره کلیه مسایل مربوط به نیازمندیهای نظامی شورای امنیت برای حفظ صلح و امنیت بین المللی و همچنین برای بکار گرفتن فرماندهی نیروهای مسلحی که در اختیار شورا قرار داده شده و نیز تنظیم تسلیحات و خلع سلاح احتمالی، یک کمیته ستاد نظامی تاسیس می شود. ۲ - کمیته ستاد نظامی مرکب خواهد بود از روسای ستاد اعضای دائم شورای امنیت یا نمایندگان آنها. هر گاه حسن اجرای وظایف کمیته ستاد نظامی، شرکت عضوی از اعضای ملل متحد را که در کمیته نماینده دائم ندارد ایجاب نماید، آن عضو از طرف کمیته ستاد نظامی برای شرکت در کارها دعوت خواهد شد. ۳ - کمیته ستاد نظامی تحت نظر شورای امنیت مسوول هدایت سوق الجیشی هر یک از نیروهای مسلحی که در اختیار شورا قرار داده شده، خواهد بود. موضوعات مربوط به فرماندهی این گونه نیروها بعدا ترتیب داده خواهد شد. ۴ - کمیته ستاد نظامی می تواند با اجازه شورای امنیت و پس از مشورت با سازمانهای منطقه‌ای مناسب کمیته‌های فرعی منطقه‌ای تاسیس نماید. ماده ۴۸ - ۱ - برای اجرای تصمیمات شورای امنیت جهت حفظ صلح و امنیت بین المللی همه یا بعضی از اعضای ملل متحد به تشخیص شورای امنیت اقدام لازم معمول خواهند داشت ۲ - اعضای ملل متحد مستقیما و به وسیله اقدامات خود در سازمانهای بین المللی مربوط که عضو آن هستند تصمیمات مذکور را اجرا خواهند کرد. ماده ۴۹ - اعضای ملل متحد در دادن کمک متقابل به یکدیگر برای اجرای تصمیمات

متخذه از طرف شورای امنیت تشریک مساعی خواهند کرد. ماده ۵۰- هرگاه شورای امنیت اقدامات احتیاطی یا قهری علیه کشوری معمول دارد هر کشور دیگر که خود را مواجه با مشکلات اقتصادی خاص ناشی از اجرای ان اقدامات بیابد اعم از اینکه عضو ملل متحد باشد یا نه ، حق خواهد داشت در مورد حل آن مشکلات با شورای امنیت مشورت نماید. ماده ۵۱- در صورت وقوع حمله مسلحانه علیه یک عضو ملل متحد تا زمانی که شورای امنیت اقدامات لازم برای حفظ صلح و امنیت بین المللی را به عمل آورد ، هیچ یک از مقررات این منشور به حق ذاتی دفاع از خود ، خواه به طور فردی و خواه دسته جمعی لطمه‌ای وارد نخواهد کرد. اعضا باید اقداماتی را که در اعمال این حق دفاع از خود به عمل می‌آورند فوراً به شورای امنیت گزارش دهند. این اقدامات به هیچ وجه در اختیار و مسوولیتی که شورای امنیت بر طبق این منشور دارد و به موجب آن حفظ و اعاده صلح و امنیت بین المللی در هر موقع که ضروری تشخیص دهد اقدام لازم به عمل خواهد آورد ، تاثیری نخواهد داشت

فصل هشتم قرار دادهای منطقه‌ای (ماده ۵۲ تا ۵۴)

ماده ۵۲- هیچ یک از مقررات این منشور مانع وجود موافقت نامه‌ها یا نهادهای منطقه‌ای برای انجام امور مربوط به حفظ صلح و امنیت بین المللی که متناسب برای اقدامات منطقه‌ای باشد نیست مشروط بر اینکه این گونه قراردادهای یا نهادهای و فعالیت‌های آنها با اهداف و اصول ملل متحد سازگار باشد. ۲- اعضای ملل متحد که چنین قراردادهایی را منعقد می‌نمایند یا چنین نهادهایی را تاسیس می‌کنند هر گونه کوششی را برای تصفیه مسالمت‌آمیز اختلافات محلی از طریق این قراردادهای یا نهادهای منطقه‌ای قبل از مراجعه به شورای امنیت به کار خواهند برد. ۳- شورای امنیت توسعه حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات محلی را از طریق چنین قراردادهای یا نهادهای منطقه‌ای چه به ابتکار کشورهای ذینفع و چه با ارجاع از طرف شورای امنیت تشویق می‌نماید. ۴- این ماده به هیچ وجه لطمه‌ای به اجرای مواد ۳۴ و ۳۵ نخواهد زد. ماده ۵۳- ۱- شورای امنیت در موارد مقتضی از چنین قراردادهای یا نهادهای منطقه‌ای برای عملیات اجرایی تحت اختیار خود استفاده خواهد کرد. ولی هیچگونه عملیات اجرایی به موجب قراردادهای منطقه‌ای یا توسط موسسات منطقه‌ای بدون اجازه شورای امنیت صورت نخواهد گرفت اقداماتی که در اجرای ماده ۱۰۷ یا به موجب قراردادهای منطقه‌ای بر ضد هر کشور دشمن به شرحی که در بند دوم این ماده تعریف شده است یا بر علیه تجدید سیاست تجاوزکارانه از طرف چنین کشوری انجام می‌شود تا زمانی که سازمان ملل متحد بنا بر درخواست کشورهای ذینفع مسوولیت جلوگیری از تجاوزات بیشتر چنین کشوری را بر عهده گیرد ، از این قاعده مستثنی است ۲- عبارت (کشور دشمن که در بند اول این ماده استعمال شده است شامل هر کشوری می‌شود که در طی جنگ جهانی دوم دشمن هر یک از امضا کنندگان این منشور بوده است ماده ۵۴- فعالیت‌هایی که به موجب موافقت نامه‌های منطقه‌ای یا به وسیله نهادهای منطقه‌ای برای حفظ صلح و امنیت بین المللی انجام می‌گیرد یا مورد نظر است ، باید در هر موقع به طور کامل به اطلاع شورای امنیت برسد.

فصل نهم همکاری اقتصادی و اجتماعی بین المللی (ماده ۵۵ تا ۶۰)

ماده ۵۵- با توجه به ضرورت ایجاد شرایط ثبات و رفاه برای تامین روابط مسالمت‌آمیز و دوستانه بین الملل بر اساس احترام به اصل تساوی حقوق و خودمختاری ملل ، سازمان ملل متحد امور زیر را تشویق خواهد کرد. الف بالا بردن سطح زندگی ، فراهم ساختن کار برای همه و حصول شرایط ترقی و توسعه در نظام اقتصادی و اجتماعی ب حل مسایل بین المللی اقتصادی ، اجتماعی ، بهداشتی و مسایل مربوط به آنها و همکاری بین المللی فرهنگی و آموزشی پ احترام جهانی و موثر حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه بدون تبعیض از حیث نژاد جنس و زبان یا مذهب ماده ۵۶- کلیه اعضا متعهد می‌شوند که برای نیل به اهداف مذکور در ماده ۵۵ در

همکاری با سازمان ملل متحد اقدامات فردی یا دسته جمعی را به عمل آورند. ماده ۵۷ - ۱ - نهادهای تخصصی مختلف که به موجب موافقت‌نامه بین کشورها تاسیس و بر طبق اساسنامه‌های خود در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی و سایر رشته‌های مرتبط دارای مسوولیت‌های وسیع بین‌المللی می‌باشند، بر طبق مقررات ماده ۶۳ وابسته به سازمان ملل متحد خواهند شد. ۲ - موسساتی که این گونه وابسته به ملل متحد می‌شوند از این پس به عنوان نهادهای تخصص شناخته خواهند شد. ماده ۵۸ - سازمان برای هماهنگ کردن برنامه‌ها و فعالیت‌های نهادهای تخصصی توصیه‌هایی خواهد کرد. ماده ۵۹ - سازمان در صورت نیاز موجبات مذاکرات بین کشورهای ذینفع را برای ایجاد هر گونه نهادهای تخصصی جدیدی که برای نیل به مقاصد مذکور در ماده ۵۵ ضروری باشد فراهم می‌کند. ماده ۶۰ - مسوولیت اجرای وظایف سازمان مذکور که در این فصل مقرر است برعهده مجمع عمومی و تحت نظر مجمع عمومی به عهده شورای اقتصادی و اجتماعی است که بدین منظور دارای اختیارات مذکور در فصل ۱۰ می‌باشد.

فصل دهم شورای اقتصادی و اجتماعی (ماده ۶۱ تا ۷۲)

ماده ۶۱ - شورای اقتصادی و اجتماعی مرکب از پنجاه و چهار عضو ملل متحد خواهد بود که توسط مجمع عمومی انتخاب می‌شوند. ۳ - با رعایت مقررات بند سوم همه ساله هجده (۱۸) عضو شورای اقتصادی و اجتماعی برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند. عضوی که خارج می‌گردد قابل انتخاب مجدد می‌باشد. ۳ - در نخستین انتخاب پس از افزایش عده اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی از ۲۷ به ۵۴ علاوه بر اعضای که به جای نه (۹) عضوی که دوره خدمتشان پایان یافته انتخاب می‌شوند ۲۷ عضو جدید انتخاب خواهند شد. دوره خدمت (۹) عضو دیگر در پایان سال دوم به نحوی که از طرف مجمع عمومی مقرر می‌شود خاتمه می‌یابد. ۴ - هر عضو شورای اقتصادی و اجتماعی یک نماینده در آن شورا خواهد داشت وظایف و اختیارات ماده ۶۲ - ۱ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند مطالعات و گزارش‌هایی درباره مسایل بین‌المللی مربوط به امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی و سایر امور مربوطه انجام داده یا تهیه نماید یا موجبات انجام یا تهیه آن را فراهم آورد و در مورد این گونه امور به مجمع عمومی و اعضای ملل متحد و نهادهای تخصصی مربوط توصیه‌هایی بنماید. ۲ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند به منظور تشویق احترام واقعی به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه توصیه‌هایی بنماید. ۳ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند در خصوص اموری که در صلاحیت آن قرار داد طرح مقابله نامه‌هایی برای تقدیم به مجمع عمومی تهیه نماید. ۴ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند در خصوص مسایلی که در صلاحیت آن قرار دارد کنفرانس‌های بین‌المللی بر طبق قواعد مقرر از طرف ملل متحد دعوت نماید. ماده ۶۳ - ۱ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند با هر یک از نهادهای تخصصی مذکور در ماده ۵۷ قراردادهایی منعقد کند و شرایطی را که به موجب آن نهاد مربوط وابسته به ملل متحد خواهد گردید، معین نماید. این گونه قراردادها باید به تصویب مجمع عمومی برسد. ۲ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند از طریق مشاوره با نهادهای تخصصی و توصیه به آنها به مجمع عمومی و اعضای ملل متحد فعالیت‌های موسسات تخصصی راهمانگ سازد. ماده ۶۴ - ۱ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند برای بدست آوردن گزارش‌هایی در خصوص اقداماتی که برای اجرای توصیه‌های خود و توصیه‌هایی که توسط مجمع عمومی راجع به امور داخل در صلاحیت شورا به عمل آمده است با اعضای ملل متحد و نهادهای تخصصی ترتیباتی بدهد. ۳ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند ملاحظات خود را درباره این گزارش‌ها به مجمع عمومی بفرستد. ماده ۶۵ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند اطلاعاتی در اختیار شورای امنیت قرار دهد و به درخواست شورای امنیت به آن شورا کمک کند. ماده ۶۶ - ۱ - شورای اقتصادی و اجتماعی در اجرای توصیه‌های مجمع عمومی وظایفی را که داخل صلاحیتان شورا است انجام می‌دهد. ۲ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند با تصویب مجمع عمومی خدماتی را که اعضای ملل متحد و نهادهای تخصصی از آن شورا بخواهند انجام دهد. ۳ - شورای اقتصادی

اجتماعی وظایف دیگری را که در قسمت‌های دیگر این منشور به عهده آن واگذار شده است و یا ممکن است توسط مجمع عمومی بدان محول شود انجام می‌دهد. رای ماده ۶۷ - ۱ - هر عضو شورای اقتصادی و اجتماعی دارای یک رای خواهد بود. ۲ - تصمیمات شورای اقتصادی و اجتماعی با اکثریت آرای اعضای حاضر و رای دهنده گرفته می‌شود. آیین کار ماده ۶۸ - شورای اقتصادی و اجتماعی کمیسیونهایی برای مسایل اقتصادی و اجتماعی و ترویج حقوق بشر و همچنین هر گونه کمیسیونهای دیگری که برای اجرای وظایفش ضروری باشد تاسیس می‌کند. ماده ۶۹ - شورای اقتصادی و اجتماعی از هر یک از اعضای ملل متحد برای شرکت در مذاکرات مربوط به هر موضوعی که آن عضو به نحو خاصی در آن ذینفع است دعوت خواهد کرد ، بدون آنکه عضو مزبور حق رای داشته باشد. ماده ۷۰ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند ترتیباتی بدهد که نمایندگان موسسات تخصصی بدون حق رای در مذاکرات شورا و کمیسیونهایی که توسط آن تاسیس می‌گردد و همچنین نمایندگان خود شورا و مذاکرات نهادهای تخصصی شرکت جویند. ماده ۷۱ - شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند برای مشاوره با سازمانهای غیر دولتی که به امور داخل در صلاحیت شورا اشتغال دارند هر گونه تدابیر مناسب اتخاذ نماید. این تدابیر ممکن است درباره سازمانهای بین‌المللی و در صورت لزوم به سازمانهای ملی پس از مشورت با عضو ذینفع ملل متحد تعمیم یابد. ماده ۷۲ - ۱ - شورای اقتصادی و اجتماعی آیین نامه داخلی خود را تنظیم می‌نماید و در آن طرز انتخاب رییس شورا رامعین می‌کند. ۲ - شورای اقتصادی و اجتماعی در مواقع لازم بر طبق آیین نامه داخلی خود تشکیل جلسه می‌دهد. آیین نامه مزبور شامل مقررات مربوط به تشکیل جلسات به درخواست اکثریت اعضای شورا خواهد بود.

فصل یازدهم اعلامیه راجع به سرزمینهای غیر خود مختار (ماده ۷۳ تا ۷۴)

ماده ۷۳ - اعضای ملل متحد که مسوولیت اداره سرزمین‌هایی را که مردم آن هنوز به درجه کامل حکومت خودمختاری نایل نشده‌اند برعهده دارند یا به عهده می‌گیرند ، اصل اولویت منافع ساکنین این سرزمینها را به رسمیت می‌شناسد و تعهد پیشبرد رفاه ساکنین این سرزمینها را به منتهی درجه و در حدود اصول مربوط به صلح و امنیت بین‌المللی به شرح مقرر در این منشور به‌عنوان یک مأموریت مقدس قبول نموده و برای این منظور متقبل می‌شوند: الف با توجه به فرهنگ ساکنین مربوطه پیشرفت سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی و آموزشی آنان را تامین نمایند. رفتارشان با ساکنین مزبور عادلانه بوده از آنان در مقابل اجحاف حمایت نمایند. ب حکومت خود مختاری را توسعه دهند و آمال سیاسی ساکنین را رعایت نمایند و بر طبق اوضاع و احوال خاص هر سرزمین و مردم آن بنا بر مدارج مختلف پیشرفتشان آنان را در توسعه تدریجی موسسات سیاسی آزاد یاری کنند. پ در تحکیم صلح و امنیت بین‌المللی بکوشند. ت اقدامات سازنده توسعه‌ای را ترویج نمایند و به منظور آنکه عملاً به مقاصد اجتماعی ، اقتصادی و علمی مذکور در این ماده نایل شوند پژوهشهای علمی را تشویق نمایند و با یکدیگر در مواقع و موارد مقتضی با سازمانهای بین‌المللی تخصصی همکاری کنند. ث جز در مواردی که مقتضیات امنیت و ملاحظات ناشی از قوانین اساسی ایجاب نماید آمار و سایر اطلاعاتی که دارای جنبه فنی و مربوط به شرایط اقتصادی ، اجتماعی و آموزشی سرزمینهایی است که هر یک مسوول آن هستند ، غیر از سرزمینهای مشمول مقررات فصول ۱۲ و ۱۳ جهت اطلاع مرتباً برای دبیر کل ملل متحد بفرستند. ماده ۷۴ - اعضای سازمان ملل متحد همچنین موافقت می‌کنند که خط مشی آنها چه در سرزمینهای مشمول مقررات این فصل و چه در قلمرو خاک اصلی خود آنها در امور اجتماعی ، اقتصادی و تجارتي با رعایت ملاحظات لازم از حیث منافع و رفاه سایر نقاط جهان ، بر اساس اصل کلی حسن همجواری استوار باشد.

فصل دوازدهم نظام قیمت بین‌المللی (ماده ۷۵ تا ۸۵)

ماده ۷۵- سازمان ملل متحد تحت نظر خود یک نظام بین المللی قیومت برای اداره و سرپرستی سرزمینهایی که ممکن است به موجب موافقت نامه های خاص بعدا تحت اداره آن قرار گیرد برقرار می نماید. این سرزمینها از این پس به نام سرزمینهای تحت قیومت خوانده خواهد شد. ماده ۷۶- هدفهای اساسی نظام قیومت بر طبق اهداف ملل متحد به شرح مندرج در ماده یک این منشور عبارت است از: الف تحکیم صلح و امنیت بین المللی ب کمک به پیشرفت سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی و آموزشی ساکنین سرزمینهای تحت قیومت و پیشرفت تدریجی آنان به سوی حکومت خود مختاری یا استقلال برحسب اقتضا با توجه به اوضاع و احوال خاص هر سرزمین ، مردم آن و تمایلات مردم مزبور که به نحو آزادانه ابراز شده باشد و بر طبق مقرراتی که ممکن است در هر قرارداد قیومت پیش بینی شده باشد. پ تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی های اساسی برای همه بدون تمایز از حیث نژاد ، جنس ، زبان یا مذهب و تشویق شناسایی این معنی که ملل جهان به یکدیگر نیازمندی باشند. ت تامین رفتار یکسان در امور اجتماعی ، اقتصادی و تجاری برای تمام اعضای ملل متحد و اتباع آنها و همچنین رفتار یکسان در اجرای عدالت برای اتباع مزبور بدون آنکه به حصول هدفهای مذکور خللی وارد شود و با رعایت مقررات ماده ۸۰. ماده ۷۷ - ۱- نظام قیومت شامل سرزمین هایی می شود که در گروههای زیر قرار دارند و ممکن است به موجب قراردادهای قیومت تابع این نظام گردند: الف سرزمین هایی که اکنون تابع نظام سرپرستی هستند. ب سرزمین هایی که ممکن است در نتیجه جنگ جهانی دوم از کشورهای دشمن مجزا گردد. ۲- سرزمین هایی که به میل و اراده کشورهای مسوول اداره آنها تحت این نظام قرار داده شود. ۳- به موجب یک موافقتنامه بعدی تعیین خواهد شد که چه سرزمینهایی از گروههای یاد شده با چه شرایطی تحت نظام قیومت درخواهند آمد. ماده ۷۸- نظام قیومت شامل سرزمینهایی نیست که به عضویت سازمان ملل متحد در آمده اند و روابط بین آنها براساس احترام به اصل تساوی حاکمیت می باشد. ماده ۷۹- شرایط قیومت برای هر سرزمینی که تحت نظام قیومت قرار می گیرد و همچنین هر گونه تغییر و اصلاحی که بر آن وارد آید شرایط مذکور موضوع موافقت نامه های قرار خواهد گرفت که بین دولتهای مستقیمیما ذینفع از جمله دول نماینده ، در موردی که آن دولت عضو سازمان ملل متحد باشد ، منعقد می گردد و به موجب مواد ۸۳ و ۸۵ به تصویب می رسد. ماده ۸۰- به استثنای آنچه در هر یک از قراردادهای خاص قیومت که بر طبق مواد ۷۷ و ۷۹ و ۸۱ منعقد می شود و سرزمینی را تحت نظام قیومت در میاورد ممکن است مورد موافقت قرار گیرد و تا زمان انعقاد چنین قراردادهایی هیچ یک از مقررات این فصل نباید طوری تعبیر شود که مستقیمیما یا به طور غیر مستقیم به نحوی در حقوق هیچ کشوری یا مردمی یا در مقررات اسناد موجود بین المللی که اعضای ملل متحد ممکن است طرف آن باشند تغییری بدهد. ۲- بند اول این ماده نباید طوری تفسیر گردد که موجبات تاخیر و تعویق مذاکره و عقد قراردادهای ناظر به تحت نظام قیومت قرارداد سرزمین های تحت سرپرستی و سایر سرزمین ها را به شرح مقرر در ماده ۷۷ فراهم کند. ماده ۸۱- قرارداد قیومت هر مورد شامل شرایطی خواهد بود که بر طبق آن سرزمین تحت قیومت اداره خواهد شد و مقامی را که اداره سرزمین تحت قیومت به عهده خواهد داشت تعیین می نماید. این مقام که از این پس مقام اداره کننده نامیده می شود ممکن است یک یا چند دولت یا خود سازمان باشد. ماده ۸۲- در هر قرارداد قیومت ممکن است یک یا چند منطقه سوق الجیشی تعیین شود که شامل تمام یا قسمتی از سرزمین تحت قیومت موضوع آن قرارداد باشد بدون اینکه به قرارداد یا قراردادهای خاص منعقد در اجرای ماده ۴۳ لطمه ای وارد شود. ماده ۸۳ - ۱- کلیه وظایف ملل متحد مربوط به مناطق سوق الجیشی از جمله تصویب شرایط قرارداد قیومت و تغییر و اصلاح احتمالی آن توسط شورای امنیت انجام می شود. ۲- هدفهای اساسی مذکور در ماده ۷۶ درباره مردم هر منطقه سوق الجیشی لازم الرعایه خواهد بود. ۳- شورای امنیت با رعایت قراردادهای قیومت و بدون اینکه به مقتضیات امنیت لطمه ای وارد آید در اجرای وظایفی که ملل متحد بر طبق نظام قیومت در امور سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی و آموزش مناطق سوق الجیشی عهده دار است از کمکهای شورای قیومت استفاده خواهد کرد. ماده ۸۴- مقام اداره کننده مکلف است مراقبت نماید که سرزمین تحت قیومت سهم خود را در حفظ صلح و امنیت بین المللی ایفا نماید. به این منظور مقام اداره

کننده ممکن است در اجرای تعهداتی که در مقابل شورای امنیت بر عهده گرفته است و همچنین برای دفاع محلی و حفظ نظم و قانون در داخل سرزمین تحت قیمومت ، از قوای داوطلب و تسهیلات و دیگر مزایای سرزمین تحت قیمومت استفاده نماید. ماده ۸۵ - ۱ - وظایف ملل متحد در مورد قراردادهای قیمومت کلیه مناطقی که سوق الجیشی قلمداد نشده‌اند من جمله تصویب شرایط قرارداد قیمومت و تغییر و اصلاح آن توسط مجمع عمومی انجام می‌شود. ۲ - شورای قیمومت که تحت نظر مجمع عمومی عمل می‌نماید در اجرای این وظایف به مجمع عمومی کمک خواهد کرد.

فصل سیزدهم شورای قیمومت (ماده ۸۶ تا ۹۱)

ترکیب ماده ۸۶ - ۱ - شورای قیمومت مرکب از اعضای ملل متحد به شرح مذکور در ذیل خواهد بود: الف اعضای اداره کننده سرزمینهای تحت قیمومت ب آن عده از اعضای که نامشان در ماده ۲۳ ذکر شده و اداره سرزمین تحت قیمومتی را عهده دار نیستند. پ اعضای دیگر که به تعداد لازم از طرف مجمع عمومی برای یک دوره سه ساله انتخاب می‌شوند تا آن حد که مجموع عده اعضای شورای قیمومت به طور تساوی بین اعضای اداره کننده سرزمینهای تحت قیمومت و سایر اعضا تقسیم گردد. ۲ - هر یک از اعضای شورای قیمومت شخص واجد صلاحیت خاصی را به سمت نماینده خود در شورای امنیت تعیین می‌نماید. وظایف و اختیارات ماده ۸۷ - مجمع عمومی و تحت نظر آن ، شورای قیمومت در انجام خود می‌توانند: الف گزارشهایی را که مقام اداره کننده تسلیم می‌دارد مورد بررسی قرار دهند. ب شکایات را قبول و آنها را با مشورت مقام اداره کننده رسیدگی نمایند. پ ترتیبی دهند که از سرزمینهای تحت قیمومت در اوقاتی که مورد موافقت مقام اداره کننده مربوط است متناوبا بازدید به عمل آید. ت این اقدامات و اقدامات دیگر را بر طبق شرایط قرارداد قیمومت انجام دهند. ماده ۸۸ - شورای قیمومت پرسشنامه‌ای درباره پیشرفت سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی و آموزشی ساکنین هر سرزمین تحت قیمومت تهیه خواهد کرد و مقام اداره کننده هر سرزمین تحت قیمومت داخل در صلاحیت مجمع عمومی بر اساس پرسشنامه‌ای از نوع مذکور گزارش سالانه به مجمع عمومی تقدیم خواهد کرد. رای ماده ۸۹ - ۱ - هر عضو شورای قیمومت دارای یک رای خواهد بود. ۲ - تصمیمات شورای قیمومت با رای اکثریت اعضای حاضر و رای دهنده اتخاذ خواهد شد. آیین کار ماده ۹۰ - ۱ - شورای قیمومت آیین نامه داخلی خود را تنظیم می‌نماید که ضمن آن ترتیب انتخاب رییس شورای تعیین می‌شود. ۲ - شورای قیمومت بر حسب ضرورت بر طبق آیین نامه داخلی خود تشکیل جلسه می‌دهد. آیین نامه مزبور شامل مقررات مربوط به تشکیل جلسات به درخواست اکثریت اعضای شورا خواهد بود. ماده ۹۱ - شورای قیمومت در صورت اقتضا از کمک شورای اقتصادی و اجتماعی و نهادهای تخصصی در مورد اموری که مربوط به هر یک از آنهاست استفاده خواهد کرد.

فصل چهاردهم دیوان بین المللی دادگستری (ماده ۹۲ تا ۹۶)

ماده ۹۲ - دیوان بین المللی دادگستری رکن قضایی اصلی ملل متحد خواهد بود. دیوان مزبور بر طبق اساسنامه پیوست که بر مبنای اساسنامه دیوان دایمی دادگستری بین المللی تنظیم شده و جز لاینفک این منشور استانجام وظیفه می‌کند. ماده ۹۳ - ۱ - تمام اعضای ملل متحد به خودی خود قبول کنندگان اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری هستند. ۲ - هر کشوری که عضو ملل متحد نیست می‌تواند با قبول شرایطی که در هر مورد بر حسب توصیه شورای امنیت توسط مجمع عمومی معین می‌گردد اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری را قبول نماید. ماده ۹۴ - ۱ - هر عضو ملل متحد متعهد است در هر دعوی که وی یکی از طرفین آن است از تصمیم دیوان تبعیت نماید. ۲ - هر گاه طرف دعوی از انجام تعهداتی که بر حسب رای دیوان بر عهده او واگذار شده است تخلف کند

طرف دیگری تواند به شورای امنیت رجوع نماید و شورای مزبور ممکن است در صورتی که ضروری تشخیص دهد توصیه‌هایی نموده و یا برای اجرای رای دیوان تصمیم به اقداماتی بگیرد. ماده ۹۵ - هیچ یک از مقررات این منشور مانع اعضای ملل متحد نخواهد شد که حل اختلافات خود را به موجب قراردادهای موجود یا قراردادهایی که در آینده منعقد خواهد گردید به سایر دادگاهها واگذار نمایند. ماده ۹۶ - ۱ - مجمع عمومی یا شورای امنیت می‌توانند در مورد هر مسأله حقوقی از دیوان بین‌المللی دادگستری درخواست نظر مشورتی بنمایند. ۲ - سایر ارکان ملل متحد و نهادهای تخصصی که ممکن است احیانا چنین اجازه‌ای از مجمع عمومی تحصیل کرده باشند نیز می‌توانند نظر مشورتی دادگاه را در مورد مسایل حقوقی مطروحه در حدود فعالیت‌هایشان بخواهند.

فصل پانزدهم دبیرخانه (ماده ۹۷ تا ۱۰۱)

ماده ۹۷ - دبیرخانه از یک دبیر کل و کارمندان مورد احتیاج سازمان تشکیل می‌گردد. دبیر کل توسط مجمع عمومی بنا بر توصیه شورای امنیت تعیین می‌گردد. دبیر کل عالیترین مقام اداری سازمان است ماده ۹۸ - دبیر کل در این سمت در تمام جلسات مجمع عمومی ، شورای امنیت ، شورای اقتصادی و اجتماعی و شورای قیمومت انجام وظیفه خواهد کرد و کلیه وظایف دیگری را که ارکان مذکور به او محول نمایند انجام خواهد داد. دبیر کل گزارش سالانه‌ای درباره کار سازمان به مجمع عمومی خواهد داد. ماده ۹۹ - دبیر کل می‌تواند نظر شورای امنیت را به هر موضوعی که به عقیده او ممکن است حفظ صلح و امنیت بین‌المللی تهدید نماید جلب کند. ماده ۱۰۰ - ۱ - دبیر کل و کارمندان ملل متحد در انجام وظیفه خود از هیچ دولت یا مقام خارج از سازمان کسب دستور نخواهند کرد و دستوراتی نخواهند پذیرفت آنان فقط مسوول سازمان هستند و از هر عملی که منافی موقعیتشان به عنوان مأمورین رسمی بین‌المللی باشد خودداری خواهند کرد. ۲ - هر عضو ملل متحد متعهد می‌شود که جنبه منحصر این المللی مسوولیت‌های دبیر کل و کارمندان سازمان را محترم شمارد و درصدد بر نیاید که آنان را در اجرای وظایفشان تحت نفوذ قرار دهند. ماده ۱۰۱ - ۱ - کارمندان سازمان به وسیله دبیر کل بر طبق مقرراتی که توسط مجمع عمومی وضع می‌گردد انتخاب می‌شوند. ۲ - کارمندان مناسبی به طور دائم به شورای اقتصادی و اجتماعی ، شورای قیمومت و در صورت لزوم به سایر ارکان ملل متحد تخصیص داده خواهند شد. این کارمندان قسمتی از دبیرخانه را تشکیل خواهند داد. ۳ - در استخدام کارمندان و تعیین شرایط خدمت آنان شاخصی که بیش از هر چیز ملحوظ خواهد شد تامین عالی‌ترین درجه کارایی و صلاحیت و درستی می‌باشد. به اهمیت استخدام کارمندان بر اساس تقسیمات جغرافیایی هر چه وسیع‌تر توجه لازم مبذول خواهد گردید.

فصل شانزدهم مقررات مختلفه (ماده ۱۰۲ تا ۱۰۵)

ماده ۱۰۲ - هر عهدنامه و هر موافقتنامه بین‌المللی که پس از لازم الاجرا شدن این منشور توسط هر یک از اعضای ملل متحد منعقد گردد باید هر چه زودتر در دبیرخانه ثبت و توسط آن منتشر گردد. ۲ - هیچ یک از طرفهای هر عهدنامه یا موافقتنامه بین‌المللی که بر طبق مقررات بند اول این ماده به ثبت نرسیده باشد نمی‌توانند در مقابل ارکان ملل متحد به آن عهدنامه یا موافقتنامه استناد جویند. ماده ۱۰۳ - در صورت تعارض بین تعهدات اعضای ملل متحد به موجب این منشور و تعهدات آنها بر طبق هر موافقتنامه بین‌المللی دیگر تعهدات آنها به موجب این منشور مقدم خواهد بود. ماده ۱۰۴ - سازمان در خاک هر یک از اعضا از اهلیت حقوقی که برای انجام وظایف و رسیدن به اهداف آن ضروری است متمتع می‌گردد. ماده ۱۰۵ - سازمان در خاک هر یک از اعضا خود از امتیازات و مصونیت‌هایی که برای رسیدن به اهداف آن ضروری است برخوردار خواهد بود. ۲ - نمایندگان اعضای ملل متحد و

مأمورین سازمان نیز به همین نحو از امتیازات و مصونیت‌های لازم برای این که بتوانند وظایفشان را که مربوط به سازمان است مستقلاً انجام دهند برخوردار خواهند بود. ۳- مجمع عمومی می‌تواند برای تعیین جزییات اجرای بندهای اول و دوم این ماده توصیه‌هایی بنماید یا مقابله‌نامه‌هایی بدین منظور به اعضا پیشنهاد کند.

فصل هفدهم ترتیبات موقتی راجع به امنیت (ماده ۱۰۶ تا ۱۰۷)

ماده ۱۰۶- تا زمان لازم الاجرا شدن قراردادهای خاص مذکور در ماده ۴۳ که شورای امنیت به تشخیص خود قادر باشد شروع به عهده دار شدن مسوولیت‌های مذکور در ماده ۴۳ بنماید ، امضا کنندگان (اعلامیه چهار ملت که در ۱۳۰ اکتبر ۱۹۴۳ در مسکو به امضا رسید و فرانسه بر طبق مقررات بند پنجم اعلامیه مذکور به منظور اقدام مشترک به نام ملل متحد به هر عملی که برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ضروری باشد با یکدیگر و در صورت لزوم با سایر اعضای ملل متحد مشورت و توافق خواهند کرد. ماده ۱۰۷- هیچ یک از مقررات این منشور به هر اقدامی که درباره کشوری که طی جنگ جهانی دوم دشمن یکی از امضا کنندگان این منشور بوده ، توسط حکومت‌های مسوول آن اقدام بر اثر این جنگ اتخاذ یا تجویز شده خللی وارد نمی‌کند یا مانع انجام آن نمی‌شود.

فصل هجدهم اصلاحات (ماده ۱۰۸ تا ۱۰۹)

ماده ۱۰۸- اصلاحاتی که در این منشور به عمل می‌آید زمانی برای تمام اعضای ملل متحد لازم الاجرا خواهد شد که به موجب رای دو سوم اعضای مجمع عمومی مورد قبول قرار گیرد و توسط دو سوم ملل متحد که شامل کلیه اعضای شورای امنیت باشد بر طبق قوانین اساسی آنها به تصویب رسیده باشد. ماده ۱۰۹- ۱- به منظور تجدید نظر در این منشور ممکن است در تاریخ و محلی که با آرای دو سوم از اعضای مجمع عمومی و آرای نه (۹) عضو شورای امنیت معین خواهد شد ، یک کنفرانس عمومی از اعضای ملل متحد تشکیل گردد. در کنفرانس مزبور هر عضو ملل متحد یک رای خواهد داشت ۲- هر تغییری در این منشور که به موجب آرای دو سوم از اعضای کنفرانس توصیه شده باشد زمانی لازم الاجرا خواهد گردید که توسط دو سوم از اعضای ملل متحد که شامل تمام اعضای دایم شورای امنیت باشد بر طبق قوانین اساسی آنها به تصویب رسیده باشد. ۳- هر گاه یک چنین کنفرانسی قبل از دهمین دوره اجلاس سه سالانه مجمع عمومی پس از لازم الاجرا شدن این منشور تشکیل نشده باشد ، پیشنهاد دعوت این کنفرانس باید در دستور جلسه دوره اجلاس مذکور مجمع عمومی قرار گیرد و در صورتی که مجمع عمومی با اکثریت آرا و شورای امنیت با هفت رای موافق تصمیم به تشکیل آن بگیرد ، کنفرانس مزبور تشکیل خواهد شد.

فصل نوزدهم تصویب و امضا (ماده ۱۱۰ تا ۱۱۱)

ماده ۱۱۰- ۱- این منشور به وسیله کشورهای امضا کننده بر طبق قواعد قانون اساسی هر یک از آنها به تصویب خواهد رسید. ۲- اسناد تصویب باید به دولت ایالات متحده آمریکا تسلیم گردد و دولت مذکور کلیه کشورهای امضا کننده و دبیرکل را وقتی که انتخاب شد از وصول هر سند تصویبی مطلع خواهد ساخت ۳- این منشور پس از آن که اسناد تصویب آن را جمهوری چین ، فرانسه ، اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ، دولت بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی و ایالات متحده آمریکا و اکثریت سایر کشورهای امضا کننده تسلیم کردند ، لازم الاجرا خواهد شد. صورت مجلسی از اسناد تصویب که تسلیم شده است توسط دولت ایالات متحده آمریکا تنظیم و نسخه‌ای از آن برای کلیه کشورهای امضا کننده فرستاده خواهد شد. ماده ۱۱۱- این منشور از متن‌های چینی ، فرانسوی ، روسی ، انگلیسی و اسپانیایی آن دارای اعتبار مساوی است در بایگانی دولت ایالات متحده آمریکا تودیع شده و رونوشت

مصدق آن به موقع توسط دولت مزبور برای دولتهای سایر کشورهای امضا کننده فرستاده خواهد شد. بنابه مراتب مذکور نمایندگان دولتهای ملل متحد این منشور را امضا نمودند، در شهر سانفرانسیسکو در روز بیست و ششم ژوئن یکهزار و نهصد و چهل و پنج به امضار رسید فصل هجدهم اصلاحات (ماده ۱۰۸ تا ۱۰۹) فصل هجدهم اصلاحات ماده ۱۰۸ - اصلاحاتی که در این منشور به عمل میاید زمانی برای تمام اعضای ملل متحد لازم الاجرا خواهد شد که به موجب رای دو سوم اعضای مجمع عمومی مورد قبول قرار گیرد و توسط دو سوم ملل متحد که شامل کلیه اعضای شورای امنیت باشد بر طبق قوانین اساسی آنها به تصویب رسیده باشد. ماده ۱۰۹ - ۱- به منظور تجدید نظر در این منشور ممکن است در تاریخ و محلی که با آرای دو سوم از اعضای مجمع عمومی و آرای نه (۹) عضو شورای امنیت معین خواهد شد، یک کنفرانس عمومی از اعضای ملل متحد تشکیل گردد. در کنفرانس مزبور هر عضو ملل متحد یک رای خواهد داشت ۲- هر تغییری در این منشور که به موجب آرای دو سوم از اعضای کنفرانس توصیه شده باشد زمانی لازم الاجرا خواهد گردید که توسط دو سوم از اعضای ملل متحد که شامل تمام اعضای دایم شورای امنیت باشد بر طبق قوانین اساسی آنها به تصویب رسیده باشد. ۳- هر گاه یک چنین کنفرانسی قبل از دهمین دوره اجلاس سالانه مجمع عمومی پس از لازم الاجرا شدن این منشور تشکیل نشده باشد، پیشنهاد دعوت این کنفرانس باید در دستور جلسه دوره اجلاس مذکور مجمع عمومی قرار گیرد و در صورتی که مجمع عمومی با اکثریت آرا و شورای امنیت با هفت رای موافق تصمیم به تشکیل آن بگیرد، کنفرانس مزبور تشکیل خواهد شد.

عهدنامه ۱۹۶۹ وین - اتریش

بخش اول مقدمه (ماده ۱ تا ۵)

عهدنامه ۱۹۶۹ وین - اتریش عهدنامه ۱۹۶۹ وین در خصوص حقوق معاهدات کشورهای طرف عهدنامه حاضر با توجه به نقش اساسی معاهدات در تاریخ روابط بین المللی، با تشخیص اهمیت روز افزون معاهدات به عنوان یکی از منابع حقوقی بین الملل و به عنوان وسیله ای برای توسعه همکاری مسالمت آمیز بین ملتها قطع نظر از نظام اجتماعی و سیستم حکومتی آنها، با درک این که اصل رضایت آزادانه و اصل حسن نیت و قاعده الزام آور بودن تعهدات به صورت جهانی مورد قبول قرار گرفته است، با تایید این که اختلافات مربوط به معاهدات، حل و فصل شود، با به خاطر آوردن تصمیم ملتهای عضو سازمان ملل برای ایجاد شرایطی که تحت آن بتوان عدالت و احترام به تعهدات ناشی از معاهدات را حفظ کرد. با در نظر گذاشتن اصول حقوق بین الملل منعکس در منشور سازمان ملل متحد، مانند اصل تساوی حقوق ملتها و حق آنها در تعیین سرنوشت خود، اصل تساوی حاکمیت کشورها و استقلال آنها، اصل مداخله در امور داخلی کشورها و استقلال آنها، اصل عدم مداخله در امور داخلی کشورها، اصل ممنوعیت تهدید به اعمال زور یا اعمال زور، و اصل احترام و رعایت جهانی حقوق بشر و آزادیهای اساسی همه افراد، با اعتقاد به این که تدوین و توسعه مترقیانه حقوق معاهدات که در این عهدنامه تحقق پذیرفته است، در نیل به مقاصد سازمان ملل به نحوی که در منشور ملل متحد بیان شده یعنی حفظ صلح و امنیت بین المللی، توسعه روابط دوستانه و دستیابی به همکاری بین ملتها، کمک خواهد کرد، و با تایید این نکته که قواعد حقوق بین الملل عرفی در مورد مسایلی که مشمول مفاد این عهدنامه نمی شود همچنان جاری خواهد بود، به شرح زیر توافق کرده اند بخش اول مقدمه ماده ۱ قلمرو عهدنامه حاضر عهدنامه حاضر ناظر بر معاهدات منعقد بین دولتها است ماده ۲ کاربرد اصطلاحات ۱- از نظر عهدنامه حاضر الف - (معاهده) عبارت است از توافق بین المللی که بین کشورها به صورت کتبی منعقد شده و مشمول حقوق بین الملل باشد، صرف نظر از عنوان خاص آن و اعم از این که در سندی واحد یا در دو یا چند سند مرتبط به هم منعکس شده باشد، ب - (تنفیذ)، (قبول)، (تصویب) و (الحاق) به معنای آن اقدام بین

المللی است که به حسب مورد واجد یکی از عناوین مزبور بوده و به وسیله آن، کشوری در عرصه بین المللی رضایت خود را به التزام در قبال یک معاهده ابراز می‌کند. ج - (اختیارات تام) به معنای سندی است که به وسیله مرجع صالح یک کشور صادر می‌شود و طبق آن شخص یا اشخاصی برای نمایندگی آن کشور جهت مذاکره، قبول، یا تایید اعتبار متن یک معاهده، یک جهت اعلام رضایت آن دولت به التزام در قبال یک معاهده، و یا جهت انجام هر اقدام دیگری در مورد یک معاهده تعیین می‌گردد. د - (تحدید تعهد) عبارت است از بیانیه یک جانبه‌ای که یک کشور تحت هر نام یا به هر عبارت در موقع امضا، تنفیذ، قبول، تصویب یا الحاق به یک معاهده صادر می‌کند و به وسیله آن قصد خود را دایر بر عدم شمول یا تعدیل آثار حقوقی بعضی از مقررات معاهده نسبت به خود بیان می‌دارد. ه - (کشور مذاکره کننده) عبارت است از کشوری که در تنظیم و پذیرفته شدن متن معاهده شرکت نموده باشد. و - (کشور متعهد) عبارت است از کشوری که رضایت خود را به التزام در قبال یک معاهده اعلام نموده باشد، اعم از اینکه معاهده لازم الاجرا شده باشد یا خیر. ز - (طرف) معاهده عبارت است از کشوری که رضایت خود را به التزام در قبال یک معاهده اعلام نموده و معاهده در ارتباط با او لازم الاجرا باشد. ح - (کشور ثالث) عبارت است از کشوری که طرف معاهده نباشد. ط - (سازمان بین المللی) عبارت است از یک سازمان بین‌الدولی ۲ - مفاد بند ۱ راجع به کاربرد اصطلاحات در این عهدنامه، تاثیری در استفاده از آن اصطلاحات، یا در معانی آنها در حقوق داخلی هر کشور ندارد. ماده ۳ توافقیهای بین المللی که داخل در قلمرو عهدنامه حاضر نیستند. این واقعیت که عهدنامه حاضر ناظر بر توافقیهای بین المللی منعقد شده بین کشورها و سایر اشخاص موضوع حقوق بین الملل، یا توافقیهای فیما بین همان سایر اشخاص موضوع حقوق بین الملل و یا توافقیهای بین المللی غیر کتبی نیست، تاثیری در موارد ذیل نخواهد داشت الف - ارزش حقوقی توافقیهای مذکور ب - شمول هر یک از قواعد منعکس در عهدنامه حاضر بر توافقیهای مذکور، در مواردی که توافقیهای مورد بحث به موجب حقوق بین الملل و فارغ از این عهدنامه مشمول آن قواعد باشند. ج - شمول این عهدنامه بر آن دسته از روابط کشورها که به موجب توافقیهای بین المللی بین آنها ایجاد شده و سایر اشخاص موضوع حقوق بین الملل نیز طرف آن توافقیها هستند. ماده ۴ عطف به ماسبق نشدن عهدنامه حاضر بدون تاثیر بر آن دسته از قواعد مندرج در عهدنامه حاضر که معاهدات موجود، به موجب حقوق بین الملل و مستقل از این عهدنامه مشمول آنها خواهند بود، عهدنامه خاص فقط شامل معاهداتی می‌شود که به وسیله کشورها پس از لازم الاجرا شدن این عهدنامه نسبت به آنها منعقد شده باشد. ماده ۵ معاهدات تشکیل دهنده سازمانهای بین المللی و معاهدات پذیرفته شده در چهارچوب یک سازمان بین المللی این عهدنامه بر هر معاهده‌ای که سند تاسیس یک سازمان بین المللی باشد و هر معاهده‌ای که در چهارچوب یک سازمان بین المللی پذیرفته شود، اعمال خواهد شد بی آن که به هیچکدام از مقررات مربوط به آن سازمان، لطمه‌ای وارد کند.

بخش دوم انعقاد معاهدات و لازم الاجرا شدن آنها

فصل اول انعقاد معاهدات (ماده ۶ تا ۱۸)

ماده ۶ اهلیت کشورها برای انعقاد معاهدات، هر کشوری اهلیت انعقاد معاهدات را دارد. ماده ۷ اختیارات تام یک شخص در صورتی نماینده یک کشور به منظور پذیرفتن یا اعتبار بخشیدن به متن یک معاهده یا به منظور اعلام رضایت آن کشور به التزام در قبال یک معاهده شمرده می‌شود که الف مدارک مناسب و مقتضی در مورد تام الاختیار بودن خود ارائه کند، و یا ب از نحوه عمل کشورهای ذینفع یا اوضاع و احوال دیگر معلوم شود که قصد آنها این بوده است تا آن شخص را برای مقاصد مذکور نماینده آن کشور تلقی نموده، و (ازلزوم ارائه مدارک اختیارات تام صرف نظر نمایند. ۲ - اشخاص مذکور در ذیل بر حسب سمت‌هایی که

دارند و بی آنکه لازم باشد مدارکی دال بر تام الاختیار بودن ارایه دهند، نماینده کشور خویش محسوب می‌شوند الف روسای کشورها، روسای حکومت‌های و وزرای امور خارجه، به منظور انجام تمام اعمال مربوط به انعقاد یک معاهده ب روسای هیاتهای سیاسی (دیپلماتیک) به منظور پذیرفتن متن یک معاهده بین کشوری که به آنها استوارنامه داده و کشوری که استوارنامه آنها را پذیرفته است ج نمایندگانی که کشورها به یک کنفرانس بین المللی، یا یک سازمان بین المللی، یا یکی از ارگانهای آن به منظور پذیرفتن متن یک معاهده در آن کنفرانس یا سازمان یا ارگان معرفی کرده باشد. ماده ۸ تایید بعدی اقدامی که بدون مجوز صورت گرفته باشد. اقدام مربوط به انعقاد یک معاهده به وسیله شخصی که به موجب ماده ۷، نماینده کشور مربوطه برای این منظور محسوب نمی‌شود، اثر حقوقی نخواهد داشت مگر آنکه متعاقبا به وسیله آن کشور مورد تایید قرار گیرد. ماده ۹ پذیرش متن ۱ - به استثنای آنچه که در بند ۲ مقرر شده است، پذیرفتن یک معاهده با رضایت همه دولت‌هایی که در تنظیم آن شرکت کرده‌اند تحقق می‌یابد. ۲ - پذیرش متن یک معاهده در یک کنفرانس بین المللی برای دو سوم دولت‌های حاضر و رای دهنده صورت می‌گیرد مگر آنکه با همین اکثریت برای اعمال قاعده دیگری اتخاذ تصمیم نمایند. ماده ۱۰ اعتبار بخشیدن به متن یک معاهده به طرق ذیل قانونا معتبر و قطعی شمرده می‌شود الف به شیوه‌ای که در متن معاهده مقرر شده و یا در مورد موافقت کشورهایی است که در تنظیم آن شرکت کرده‌اند، یا ب در غیاب چنین شیوه‌ای، از طریق همزمان با کسب تکلیف یا پاراف متن معاهده، یا قطعنامه نهایی کنفرانسی که در برگیرنده متن معاهده باشد توسط نمایندگان آن کشورها. ماده ۱۱ روشهای اعلام رضایت به التزام در قبال یک معاهده رضایت یک کشور به التزام در قبال یک معاهده، از طریق امضا، مبادله اسناد تشکیل دهنده یک معاهده تنفیذ، پذیرش، تصویب، الحاق، یا به هر وسیله دیگری که مورد توافق قرار گرفته باشد، اعلام می‌شود. ماده ۱۲ اعلام رضایت به التزام در قبال یک معاهده از طریق امضا ۱ - رضایت یک کشور به التزام در قبال یک معاهده از طریق امضای نماینده آن کشور، در صورتی ابراز می‌شود که الف - معاهده مقرر کرده باشد که امضا واجد چنین اثری خواهد بود. ب - به نحوی دیگر ثابت شود که کشورهای مذاکره کننده در خصوص این که امضا می‌باید چنین اثری داشته باشد، توافق کرده‌اند یا ج - قصد کشور برای اعطای این اثر به امضا از اختیارات تام نماینده آن معلوم شود، یا در حین مذاکرات بیان شده باشد. ۲ - به منظور اجرای مفاد بند ۱ الف - در صورت ثبوت توافق کشورهای مذاکره کننده در این خصوص، پاراف به منزله امضای معاهده محسوب می‌شود. ب - امضای همزمان با کسب تکلیف به وسیله یک نماینده در صورتی که به وسیله کشور مربوط تایید شود، امضای قطعی معاهده محسوب خواهد شد. ماده ۱۳ اعلام رضایت به التزام در قبال یک معاهده از طریق مبادله اسناد تشکیل دهنده آن رضایت کشورها به التزام در قبال معاهده‌ای که به وسیله مبادله اسناد به وجود می‌آید به صورت زیر اعلام می‌گردد الف اسناد معاهده مقرر کرده باشد که مبادله آنها چنین اثری خواهد داشت یا ب به نحو دیگر ثابت شود که آن کشورها در این خصوص که مبادله اسناد معاهده می‌باید چنین اثری داشته باشد، توافق کرده باشند. ماده ۱۴ رضایت به التزام در قبال یک معاهده از طریق تنفیذ، قبولی یا تصویب ۱ - رضایت یک کشور به التزام در قبال یک معاهده از طریق تنفیذ، به صورت زیر اعلام می‌گردد الف - معاهده اعلام چنین رضایتی از طریق تنفیذ را پیش‌بینی نموده باشد. ب - به نحو دیگری ثابت شود که کشورهای مذاکره کننده در خصوص لزوم تنفیذ توافق کرده‌اند. ج - نماینده کشور مربوطه معاهده را به شرط تنفیذ امضا کرده باشد یا د - قصد کشور مربوطه دایر بر امضای معاهده به شرط تنفیذ از اختیارات تام نماینده آن کشور معلوم شود یا در حین مذاکرات بیان شده باشد. ۲ - اعلام رضایت یک کشور به التزام در قبال یک معاهده از طریق قبولی یا تصویب تحت عنوان شرایط ناظر بر مورد تنفیذ، صورت می‌گیرد. ماده ۱۵ رضایت به التزام در قبال یک معاهده از طریق الحاق رضایت یک کشور به التزام در قبال یک معاهده از طریق الحاق به صورت زیر اعلام می‌گردد الف - معاهده اعلام رضایت آن کشور به وسیله الحاق به معاهده را پیش‌بینی نموده باشد. ب - به نحو دیگری ثابت شود که کشورهای مذاکره کننده در خصوص اعلام رضایت آن کشور از طریق الحاق به معاهده توافق کرده‌اند یا ج - همه طرفهای معاهده بعدا توافق

کرده باشند که رضایتان کشور ممکن است با الحاق به معاهده اعلام گردد. ماده ۱۶ مبادله یا تودیع اسناد تصویب، قبولی، تایید یا الحاق به جز در مواردی که معاهده روش دیگری را مقرر کرده باشد، اسناد تصویب، قبولی، تایید یا الحاق در صورتی به منزله اعلام رضایت کشور به التزام در قبال یک معاهده محسوب می شود که الف - اسناد میان کشورهای متعاقد مبادله شود ب - اسناد نزد امین تودیع گردد، یا ج - در صورتی که در این مورد توافق شده باشد، اسناد به کشورهای متعاقد یا امین ابلاغ گردد. ماده ۱۷ رضایت به التزام در قبال قسمتی از یک معاهده یا انتخاب مقررات مختلف آن ۱ - با حفظ مفاد ماده‌های ۱۹ تا ۲۳، رضایت یک کشور به التزام در قبال قسمتی از یک معاهده فقط در صورتی موثر است که معاهده چنین اجازه‌ای را بدهد، یا سایر کشورهای متعاقد در این مورد موافقت نمایند. ۲ - رضایت یک کشور به التزام در قبال معاهده‌ای که حق انتخاب بین مقررات مختلف آن را مجاز می داند فقط در صورتی موثر است که تصریح شود رضایت مزبور در خصوص کدامیک از مقررات معاهده ابراز شده است ماده ۱۸ الزام به خودداری از لطمه زدن به هدف و منظور یک معاهده قبل از لازم الاجرا شدن آن یک کشور ملزم است از اقداماتی که به هدف و منظور یک معاهده لطمه وارد می کند خودداری ورزد، هرگاه الف - معاهده را به شرط تنفیذ، قبولی، یا تصویب امضانموده و یا اسناد تشکیل دهنده معاهده را مبادله کرده باشد، تا زمانی که قصدش را دایر بر عدم الحاق به معاهده تصریح نماید، یا ب - رضایت خود به التزام در قبال معاهده را تصریحاموکول به لازم الاجرا شدن معاهده کرده باشد، مشروط بر این که لازم الاجرا شدن آن به طور نامعقول به تاخیر نیفتد.

فصل دوم - تحدید تعهد (ماده ۱۹ تا ۲۳)

ماده ۱۹ تنظیم تحدید تعهد یک کشور هنگام امضا، تصویب، قبولی، تایید یا الحاق به یک معاهده می تواند تعهد خود نسبت به آن معاهده را محدود کند مگر در صورتی که الف - معاهده تحدید تعهد را ممنوع کرده باشد. ب - معاهده مقرر کرده باشد که تحدید تعهد فقط در موارد خاص که شامل تعهد مورد بحث نیست، مجاز است، یا ج - در غیر موارد مشمول بندهای (الف) و (ب) وقتی که تحدید تعهد با هدف و منظور معاهده، مغایرت داشته باشد. ماده ۲۰ قبول یا مخالفت با تحدید تعهد ۱ - تحدید تعهدی که صریحا در یک معاهده مجاز شمرده شده باشد، موافقت بعدی سایر کشورهای متعاقد را لازم ندارد مگر آنکه لزوم آن در معاهده قید شده باشد. ۲ - در موردی که از تعداد محدود کشورهای مذاکره کننده و نیز هدف و منظور معاهده معلوم شود که جاری بودن معاهده در کلیت آن نسبت به تمام کشورهای طرف معاهده شرط ضروری هر یک از آنها به التزام در قبال معاهده است تحدید تعهد باید مورد قبول همه طرفهای معاهده قرار گیرد. ۳ - در موردی که معاهده سند تاسیس یک سازمان بین المللی باشد، تحدید تعهد منوط به قبول ارکان ذیصلاحیت آن سازمان است، مگر این که معاهده ترتیب دیگری را مقرر کرده باشد. ۴ - در مواردی که مشمول بندهای مذکور در فوق نبوده و در معاهده به نحو دیگری مقرر نشده باشد الف - قبول تحدید تعهد یک کشور به وسیله کشور دیگر متعاقد نسبت به آنها در مقابل یکدیگر طرف معاهده محسوب شوند. ب - مخالفت یک کشور متعاقد با تحدید تعهد یک کشور مانع از لازم الاجرا شدن معاهد بین کشور مخالف کننده و کشوری که تعهد خود را محدود نموده است، نمی شود مگر آنکه کشور مخالفت کننده قطعاً منظور مخالف آن را ابراز نموده باشد. ج - اقدامی که رضایت یک دولت را دایر بر التزام در قبال یک معاهده منعکس نموده و مضافاً متضمن تحدید تعهد باشد، به محض آن که حداقل یک کشور دیگر متعاقد تحدید تعهد را بپذیرد، اثر قانونی خواهد داشت ۵ - به منظور اجرای بندهای ۲ و ۴ چنانچه معاهده به نحو دیگری مقرر نکرده باشد، تحدید تعهد یک کشور وقتی از جانب کشور دیگر قبول شده تلقی می شود که کشور اخیر تا پایان دوازده ماه پس از تاریخ آنگهی از تحدید تعهد یا تا زمان اعلام رضایت خود به التزام در قبال معاهده، هر کدام که موخر باشد،

مخالفتی نسبت به تحدید تعهد ابراز نکرده باشد. ماده ۲۱ آثار حقوقی تحدید تعهد و مخالفت با آن ۱ - تحدید تعهد که نسبت به طرف دیگر معاهده طبق مواد ۱۹، ۲۰، ۲۳ صورت گرفته باشد الف - برای کشوری که تحدید تعهد اقدام نموده آن قسمت و به همان میزان از مقررات معاهده را که موضوع تحدید تعهد قرار گرفته است در رابطه وی با طرف دیگر، تعدیل می نماید و ب - برای طرف دیگر معاهده، همان قسمت از مقررات معاهده را تا همان میزان در قبال کشوری که از تحدید تعهد استفاده می کند، تعدیل می نماید. ۲ - تحدید تعهد به خودی خود مقررات معاهده را برای سایر طرفهای معاهده تعدیل نمی نماید. ۳ - اگر کشوری که با تحدید تعهد مخالفت کرده با لازم الاجرا شدن معاهده بین خود و کشوری که به تحدید تعهد اقدام نموده مخالفت نکند، آن قسمت و به همان میزان از مقررات معاهده که موضوع تعهد واقع شده است، بین آنها اعمال نخواهد شد. ماده ۲۲ انصراف از تحدید تعهد و از مخالفت با آن ۱ - به جز در مواردی که معاهده نحوه دیگری را مقرر نماید، تحدید تعهد را می توان در هر زمان مسترد داشت و رضایت کشوری که تحدید تعهد را پذیرفته است برای آن انصراف ضرورت ندارد. ۲ - به جز در مواردی که معاهده نحوه دیگری را مقرر نماید، مخالفت با تحدید تعهد را می توان در هر زمان مسترد داشت ۳ - به جز در مواردی که معاهد نحوه دیگری را مقرر نماید یا روی نحوه دیگری توافق شده باشد الف - انصراف از تحدید تعهد تنها وقتی در مورد کشور دیگر متعاهد واجد اثر حقوقی است که این امر به آن کشور دیگر ابلاغ شده باشد. ب - انصراف از مخالفت نسبت به تحدید تعهد تنها وقتی واجد اثر حقوقی است که این امر به کشوری که به تحدید تعهد اقدام نموده است، ابلاغ شده باشد. ماده ۲۳ روش تحدید تعهد ۱ - تحدید تعهد، پذیرفتن صریح، و یا مخالفت نسبت به آن باید کتبا تنظیم شود و به کشورهای متعاهد و سایر کشورهای که حق پیوستن به آن معاهده را دارد ابلاغ گردد. ۲ - در صورتی که تحدید تعهد در هنگام امضای مشروط به تنفیذ یا قبول یا تصویب صورت گرفته باشد، لازم است کشوری که به تحدید تعهد اقدام می کند، هنگام اعلام رضایت به التزام در قبال معاهده، اقدام خود را رسماً تایید نماید. در چنین موردی تاریخ تحدید تعهد همان تاریخ تایید در نظر گرفته خواهد شد. ۳ - اگر قبولی صریح یا مخالفت با تحدید تعهد قبل از تایید تعهد به عمل آمده باشد، احتیاجی به تایید مجدد آن قبولی یا مخالفت نیست ۴ - انصراف از تحدید تعهد یا مخالفت با آن باید کتبا تنظیم شود.

فصل سوم - لازم الاجرا شدن و اجرای موقت معاهدات (ماده ۲۴ تا ۲۵)

ماده ۲۴ لازم الاجرا شدن معاهدات ۱ - یک معاهده به صورت و در تاریخی که در معاهده مقرر شده است و یا به طریقی که کشورهای مذاکره کننده توافق کرده باشند، لازم الاجرا می گردد. ۲ - در صورتی معاهده این امر را مقرر نکرده یا توافقی در این مورد نشده باشد، معاهده به محض آن که تمام کشورهای مذاکره کننده رضایت خود به التزام در قبال آن را اعلام کنند لازم الاجرا می گردد. ۳ - در صورتی که اعلام رضایت یک کشور به التزام در قبال یک معاهده در تاریخی بعد از تاریخ لازم الاجرا شدن معاهده صورت گیرد، معاهده برای آن کشور از زمان تاریخ موخر لازم الاجرا خواهد بود مگر در مواردی که معاهده نحوه دیگری را مقرر کرده باشد. ۴ - مقررات معاهده ناظر بر تایید اعتبار متن آن، ثبوت رضایت کشورها به التزام نسبت به معاهده، نحوه و تاریخ لازم الاجرا شدن، تحدید تعهد، وظایف امین و سایر موضوعاتی که لزوماً قبل از لازم الاجرا شدن معاهده مطرح می شود، از زمان پذیرفتن متن معاهده لازم الرعایه خواهند بود. ماده ۲۵ اجرای موقت ۱ - یک معاهده یا قسمتی از آن در صورتی قبل از لازم الاجرا شدن آن موقتاً اجرا خواهد شد که الف - معاهده خود چنین امری را مقرر نماید، یا ب - کشورهای مذاکره کننده به طریق دیگری در این مورد توافق کرده باشند. ۲ - به جز در مواردی که معاهده نحوه دیگری را مقرر نماید و یا کشورهای مذاکره کننده به نحو دیگری توافق کرده باشند، در صورتی که کشوری به کشورهای دیگری که مابین آنها معاهده موقتاً

اجرا می‌شود اطلاع بدهد که قصد پیوستن به معاهده را ندارد ، اجرای موقت معاهده یا قسمتی از آن در ارتباط با کشور مذکور متوقف خواهد شد.

بخش سوم رعایت ، اجرا و تفسیر معاهدات

فصل اول – رعایت معاهدات (ماده ۲۶ تا ۲۷)

ماده ۲۶ الزام آور بودن معاهدات هر معاهده لازم الاجرائی برای طرفهای آن تعهدآور است و باید توسط آنها با حسن نیت اجرا گردد. ماده ۲۷ حقوق داخلی و رعایت معاهدات یک طرف معاهده نمی‌تواند به حقوق داخلی خود به‌عنوان توجیهی برای قصور خود در اجرای معاهده استناد نماید. این قاعده تاثیری بر ماده ۴۶ نخواهد داشت

فصل دوم – اجرای معاهدات (ماده ۲۸ تا ۳۰)

ماده ۲۸ عطف به ماسبق نشدن معاهدات به استثنای مواردی که از معاهده و یا از طرق دیگر قصد دیگری استنباط شود ، مقررات یک معاهده برای یک طرف در ارتباط با عمل حقوقی یا واقعه‌ای که قبل از تاریخ لازم الاجرا شدن معاهده صورت گرفته یا وضعیتی که قبل از لازم الاجرا شدن معاهده خاتمه یافته باشد ، تعهدآور نیست ماده ۲۹ قلمرو سرزمینی معاهدات به استثنای مواردی که از معاهده یا از طرق دیگر قصد دیگری استنباط شود معاهده برای هر طرف در تمامی قلمرو وی تعهدآور است ماده ۳۰ اجرای معاهدات متعاقب یکدیگر که ناظر بر موضوع واحد باشند. ۱- با رعایت ماده ۱۰۳ منشور ملل متحد ، حقوق و تعهدات کشورهای طرف معاهداتی که متعاقب یکدیگر و در خصوص موضوع واحدی منعقد می‌گردد طبق بندهای زیر تعیین خواهد شد. ۲- در موردی که معاهده‌ای تصریح کند که مشمول یک معاهده قبلی یا بعدی است و یا آنکه نباید مغایر با معاهده قبلی یا بعدی محسوب شود ، مقررات آن معاهده دیگر (قبلی یا بعدی ملاک خواهد بود. ۳- در موردی که همه طرفهای معاهده قبلی طرفهای معاهده بعدی نیز باشند ولی معاهده قبلی فسخ نشده و یا اجرای آن به موجب ماده ۵۹ معلق نشده باشد ، معاهده قبلی فقط تا حدودی اجرا می‌شود که مفاد آن با معاهده بعدی منطبق باشد. ۴- در موردی که طرفهای معاهده بعدی شامل همه طرفهای معاهده قبلی نباشد الف- بین کشورهای طرف هر دو معاهده ، قاعده مذکور در بند ۳ رعایت خواهد شد. ب- بین کشوری که طرف هر دو معاهده است و کشوری که فقط طرف یکی از آنها است ، معاهده‌ای که هر دو کشور طرف آن هستند ، حاکم بر حقوق و تعهدات مشترک آنها خواهد بود. ۵- بند ۴ فوق تاثیری بر ماده ۴۱ یا بر هر مسأله مربوط به مسؤلیت که ممکن است برای یک کشور به سبب انعقاد یا اجرای معاهده‌ای که مقررات آن مغایر تعهدات آن کشور در قبال یک کشور دیگر در چهارچوب معاهده‌ای دیگر باشد ، پیش آید ، نخواهد داشت

فصل سوم تفسیر معاهدات (ماده ۳۱ تا ۳۳)

ماده ۳۱ قاعده کلی تفسیر ۱- یک معاهده با حسن نیت و منطبق با معنای معمولی‌ای که باید به اصطلاحات آن در سیاق عبارت و در پر تو موضوع و هدف معاهده داده شود ، تفسیر خواهد شد. ۲- به منظور تفسیر یک معاهده ، سیاق عبارت ، علاوه بر متن که

شامل مقدمه و ضمایم نیز می‌شود مشتمل است بر الف - هرگونه توافق مربوط به معاهده که بین کلیه طرفهای معاهده در ارتباط با انعقاد آن حاصل شده است ب - هر نوع سندی که توسط یک یا چند طرف در ارتباط با انعقاد معاهده تنظیم شده و توسط طرفهای دیگر به عنوان سندی مربوط به معاهده پذیرفته شده است ۳ - همراه با سیاق عبارت ، به موارد زیر نیز توجه خواهد شد الف - هرگونه توافق آتی بین طرفهای معاهده در خصوص تفسیر معاهده یا اجرای مقررات آن ب - هر نوع رویه بعدی در اجرای معاهده که موید توافق طرفهای معاهده در خصوص تفسیر آن باشد. ج - هر قاعده مرتبط حقوق بین الملل که در روابط بین طرفهای معاهده قابل اجرا باشد. ۴ - در صورتی که ثابت شود قصد طرفهای معاهده معنای خاصی از یک اصطلاح بوده است ، همان معنی به اصطلاح مزبور داده خواهد شد. ماده ۳۲ وسایلی تکمیلی تفسیر از وسایلی تکمیلی تفسیر ، منجمله کارهای مقدماتی و احوال ناظر بر انعقاد معاهده می‌توان به منظور تایید معنای متخذ از اجرای ماده ۳۱ ، و یا تعیین معنای معاهده در صورتی که تفسیر آن طبق ماده ۳۱ الف - معنایی مبهم یا بی‌مفهوم القا کند ، یا ب - منجر به نتیجه‌ای شود که آشکارا بی‌مفهوم یا نامعقول باشد ، استفاده نمود. ماده ۳۳ تفسیر معاهداتی که به دو یا چند زبان اعتبار دارند. ۱ - وقتی که اعتبار معاهده‌ای به دو یا چند زبان تصدیق شده باشد ، متن آن در هر یک از آن زبانها به نحو یکسان معتبر خواهد بود مگر آنکه معاهده مقرر نماید ، یا طرفهای معاهده توافق کنند در صورت اختلاف متن معینی ملاک خواهد بود. ۲ - متن معاهده به زبانی غیر از زبانهایی که اعتبار متن معاهده به آنها تصدیق شده است تنها در صورتی معتبر خواهد شد که معاهده آن را پیش بینی کرده باشد ، یا طرفهای متعاقد آنگونه توافق کرده باشند. ۳ - اصل بر این است که اصطلاحات یک معاهده در تمامیان ، دارای معنای واحدی هستند. ۴ - به جز موردی که متن خاصی به موجب بند یک ملاک قرار می‌گیرد ، چنانچه مقایسه متون معتبر معاهده اختلافی را در معنی نشان دهد که از طریق اعمال مواد (۳۱) و (۳۲) قابل رفع نباشد ، معنایی برگزیده خواهد داشت که نظر به موضوع و هدف معاهده بهتر تلفیق را بین متون مزبور برقرار می‌سازد.

فصل چهارم - معاهدات و کشورهای ثالث (ماده ۳۴ تا ۳۸)

ماده ۳۴ قاعده کلی در ارتباط با کشورهای ثالث یک معاهده برای کشور ثالث بدون رضایت وی تعهدات یا حقوقی ایجاد نمی‌کند. ماده ۳۵ معاهداتی که برای کشور ثالث تعهداتی ایجاد می‌کند. مقررات یک معاهده در صورتی برای یک کشور ثالث ایجاد تعهد می‌نماید که قصد طرفهای معاهده ایجاد تعهد برای آن کشور از طریق مقررات مزبور باشد و کشور ثالث کتبا و به طور صریح آن را بپذیرد. ماده ۳۶ معاهداتی که برای کشورهای ثالث حقوقی ایجاد می‌کند. ۱ - مقررات یک معاهده در صورتی برای یک کشور ثالث ایجاد حق می‌نماید که قصد طرفهای معاهده از مقررات مزبور اعطای آن حق به کشور ثالث ، یا به گروهی از کشورها که کشور ثالث بدان تعلق دارد ، یا به همه کشورها باشد و خود کشور ثالث نیز با آن موافقت نماید ، تا زمانی که خلاف آن احراز نشود ، اصل رضایت کشور ثالث است مگر آنکه معاهده ترتیب دیگری مقرر نماید. ۲ - کشوری که در اجرای بند یک حقی را اعمال می‌کند باید در این خصوص شرایط پیش بینی در معاهده یا شرایطی را که در انطباق با معاهده ثابت است ، رعایت کند. ماده ۳۷ رجوع یا جرح و تعدیل تعهدات یا حقوق کشورهای ثالث ۱ - در موردی که به موجب ماده ۳۵ تعهدی برای یک کشور ثالث ایجاد شده باشد ، تعهد مزبور تنها با رضایت طرفهای معاهده و کشور ثالث قابل رجوع یا جرح و تعدیل خواهد بود مگر آنکه ثابت شود آنها در خصوص ترتیب دیگری توافق کرده‌اند. ۲ - در موردی که طبق ماده ۲ حقی برای یک کشور ثالث ایجاد شده باشد چنانچه ثابت شود که مقصود این بوده است که از آن حق رجوع نشود و یا بدون رضایت کشور ثالث جرح و تعدیل نشود ، طرفهای معاهده نمی‌توانند از آن حق رجوع و یا در آن جرح و تعدیل نمایند. ماده ۳۸ قواعدی در معاهده که بر اساس عرف بین المللی برای کشور ثالث الزام آور می‌شوند هیچ کدام از ترتیبات مواد ۳۴ و ۴۷ مانع از آن نیست که یک قاعده مندرج در یک معاهده که به عنوان

قاعده عرفی در حقوق بین الملل شناخته شده است ، برای کشور ثالث الزام آور گردد.

بخش چهارم اصلاح جرح و تعدیل معاهدات (ماده ۳۹ تا ۴۱)

ماده ۳۹ قاعده کلی مربوط به اصلاح معاهدات یک معاهده با موافقت طرفهای معاهده قابل اصلاح می باشد ، جز در مواردی که معاهده ترتیب دیگری را معین کرده باشد ، قواعد بخش دوم در خصوص چنین موافقتی مجری خواهد بود. ماده ۴۰ اصلاح معاهدات چند جانبه ۱ - جز در مواردی که معاهده ترتیب دیگری را معین نموده باشد ، اصلاح معاهدات چند جانبه تابع مقررات بندهای زیر است ۲ - هر نوع پیشنهاد اصلاح معاهده چند جانبه بین تمامی طرفهای معاهده باید به همه کشورهای متعاقد ابلاغ شود و هر کدام از آنها حق خواهد داشت در امور زیر شرکت کند الف - اتخاذ تصمیم در خصوص اقدامی که می باید در ارتباط با آن پیشنهاد صورت گیرد. ب - مذاکره و انعقاد هر نوع موافقتنامه ای برای اصلاح معاهده ۳ - هر کشوری که حق الحاق به معاهده ای را داشته باشد ، حق الحاق به معاهده اصلاح شده را نیز خواهد داشت ۴ - موافقتنامه مربوط به اصلاح ، کشوری را که قبلاً طرف معاهده بوده ولی به موافقتنامه مزبور ملحق نمی شود ، متعهد نمی کند. بند ۴ (ب) ماده ۳۰ در مورد این چنین کشوری مجری خواهد بود. ۵ - هر کشوری که پس از لازم الاجرا شدن موافقتنامه اصلاحی به معاهده اصلاح شده محسوب خواهد شد و ، ب - در قبال هر طرف معاهده ای که تعهدی در قبال موافقتنامه اصلاحی ندارد طرف معاهده اصلاح نشده محسوب خواهد شد. ماده ۴۱ موافقتنامه های جرح و تعدیل معاهدات چند جانبه که فقط بین بعضی از طرفها منعقد می گردد. ۱ - دو یا چند طرف یک معاهده چند جانبه فقط در صورتی می تواند موافقتنامه ای برای جرح و تعدیل معاهده بین خود منعقد کنند که الف - امکان چنین جرح و تعدیلی توسط معاهده پیش بینی نشده باشد ، یا ب - معاهد ، جرح و تعدیل مزبور را ممنوع نموده باشد مشروط بر این که ۱ - جرح و تعدیل تاثیری در استفاده از حقوق سایر طرفهای معاهده ، طبق معاهده ، و یا در انجام تعهدات آنان نداشته باشد ، و ۲ - جرح و تعدیل مزبور به ترتیبی از معاهده مربوط نشود که تخلف از آنها با اجرای موثر موضوع و هدف معاهده در کلیت آن ، مبنیت داشته باشند. ۳ - در خصوص مورد مشمول بند ۱ (الف) جز در مواردی که معاهده ترتیب دیگری را مقرر نماید ، طرفهای مورد بحث باید قصد خود مبنی بر انعقاد موافقتنامه و همچنین جرح و تعدیلات ناشی از موافقتنامه را به سایر طرفهای معاهده ابلاغ نمایند.

بخش پنجم بی اعتباری ، فسخ و تعلیق اجرای معاهدات

فصل اول ترتیبات کلی (ماده ۴۲ تا ۴۶)

ماده ۴۲ اعتبار و ادامه نفوذ معاهدات ۱ - اعتبار یک معاهده یا رضایت یک کشور به التزام در قبال یک معاهده تنها از طریق اعمال عهدنامه حاضر قابل اعتراض می باشد. ۲ - فسخ یا رد یک معاهده یا خروج یک طرف از آن تنها بر اساس اعمال مقررات همان معاهده یا عهدنامه حاضر صورت می گیرد. همین قاعده در مورد تعلیق اجرای یک معاهده مجری است ماده ۴۳ تعهدات ناشی از حقوق بین الملل و مستقل از یک معاهده بی اعتباری ، فسخ ، یا رد یک معاهده و نیز خروج یکی از طرفهای معاهده یا تعلیق اجرای آنکه ناشی از اعمال عهدنامه حاضر یا مقررات خود معاهده باشد ، به هیچ وجه تاثیری در وظیفه یک کشور در انجام تعهدات مندرج در معاهده که طبق حقوق بین الملل و مستقل از معاهده مزبور ملزم به رعایت آنها است ، نخواهد داشت ماده ۴۴ تفکیک پذیری مقررات معاهده ۱ - هر طرف می تواند حق خود را دایر بر رد ، یا خروج از یک معاهده یا تعلیق اجرای آن که ناشی از مقررات معاهده یا ماده ۵۶ عهدنامه حاضر باشد ، تنها در خصوص تمامی معاهده اعمال کند مگر آن که ، معاهده مزبور ترتیب دیگری را

مقرر نماید یا طرفهای معاهده به نحو دیگری توافق کنند. ۲- استناد به مبنای بی اعتباری، فسخ، یا خروج از یک معاهده و یا تعلیق اجرای آن که طبق عهدنامه حاضر پذیرفته شده باشد، جز در شرایط پیش بینی شده در بندهای ذیل یا ماده ۶۰ فقط می تواند نسبت به تمامی معاهده انجام گیرد. ۳- اگر مبنای مورد بحث فقط به مواد مشخصی مرتبط باشد، تنها در خصوص همان مواد می توان به آن استناد کرد منوط به این که الف- مواد مزبور را از حیث اجرا از بقیه معاهده قابل تفکیک باشند. ب- از معاهده بتوان استنباط کرد یا به نحو دیگری ثابت شود که پذیرش مواد مورد بحث مبنای اساسی رضایت طرف یا طرفهای دیگر به التزام نسبت به کل معاهده نبوده است، و ج- ادامه اجرای بقیه ترتیبات معاهده غیر عادلانه نباشد. ۴- در موارد مشمول مواد ۴۹ و ۵۰ کشوری که حق استناد به تقلب یا ارتشا را دارد می تواند حق مزبور از مواد مشخص اعمال کند. ۵- در موارد مشمول مواد ۵۱ و ۵۲ و ۵۳ تفکیک مقررات معاهده مجاز نیست ماده ۴۵ از دست دادن حق استناد به مبنای بی اعتباری، فسخ، یا خروج از یک معاهده یا تعلیق اجرای آن یک کشور نمی تواند بر مبنایی برای بی اعتباری، فسخ، یا خروج از یک معاهده یا تعلیق اجرای آن، به موجب مواد ۴۶ تا ۵۰ یا مواد ۶۰ و ۶۲ استناد نماید مگر پس از واقعیات الف- صریحا قبول کرده باشد که، حسب مورد معاهده معتبر یا لازم الاجرا بوده و اجرای آن می تواند ادامه یابد یا، ب- به دلیل نحوه رفتارش باید آن کشور را، حسب مورد، موافق با اعتبار ادامه نفوذ یا اجرای معاهده محسوب داشت

فصل دوم بی اعتباری معاهدات (ماده ۴۶ تا ۵۳)

ماده ۴۶ مقررات حقوق داخلی در خصوص صلاحیت انعقاد معاهدات ۱- یک کشور نمی تواند با تکیه بر این واقعیت که اعلام رضایت وی به التزام در قبال یک معاهده تجاوزی نسبت به مقررات حقوق داخلی وی در خصوص صلاحیت انعقاد معاهدات بوده است، به بی اعتباری رضایت خود، استناد نماید مگر آنکه تجاوز مزبور بارز بوده و با قاعده‌ای از حقوق داخلی مربوط شود که دارای اهمیت اساسی است ۲- تجاوز وقتی بارز است که بر کشوری که طبق رویه معمول و حسن نیت در این مورد عمل کرده است، به طوری روشن باشد. ماده ۴۷ محدودیتهای خاص در اختیارات لازم برای اعلام و رضایت یک کشور اگر اختیار یک نماینده برای اعلام رضایت یک کشور، به التزام در قبال معاهده‌ای معین موضوع محدودیت خاص واقع شود، عدم رعایت این محدودیت توسط نماینده مزبور نمی تواند به عنوان بی اعتباری رضایت ابراز شده مورد استناد واقع شود مگر آن که پیش از اعلام رضایت، این محدودیت به آگاهی دیگر دولتهای طرف مذاکره رسیده باشد. ماده ۴۸ اشتباه ۱- در صورتی که اشتباه به واقعیت یا وضعیتی مربوط باشد که به تصور یک کشور در زمان انعقاد معاهده موجود بوده است و این امر مبنای اساسی رضایت وی به التزام نسبت به معاهده را تشکیل داده باشد آن کشور می تواند به عنوان بی اعتباری بودن رضایت خود به التزام نسبت به معاهده، به اشتباه خود استناد کند. ۲- چنانچه کشور مزبور با رفتار خود به بروز اشتباه کمک کرده باشد یا اوضاع و احوال به گونه‌ای باشد که وی می باید از امکان اشتباه آگاه می بود، بند ۱ ناظر بر موضوع نخواهد بود. ۳- اشتباهی که منحصر به عبارات متن معاهده می شود تاثیری در اعتبار آن ندارد و در آن صورت مفاد ماده ۷۹ حاکم خواهد بود. ماده ۴۹ تقلب هر گاه کشوری بر اثر رفتار متقلبانه کشور دیگر طرف مذاکره معاهده‌ای منعقد سازد، می تواند به عنوان بی اعتباری رضایت خود به التزام در قبال معاهده به تقلب استناد نماید. ماده ۵۰ ارتشای نماینده یک کشور هر گاه اعلام رضایت کشوری به التزام در قبال یک معاهده از طریق رشوه به نماینده وی خواه به طور مستقیم یا به طور غیر مستقیم و توسط یک کشور دیگر طرف مذاکره، تحصیل شده باشد، کشور مزبور می تواند به عنوان بی اعتباری بودن رضایت خود به التزام در قبال معاهده به ارتشا استناد نماید. ماده ۵۱ اجبار نماینده یک کشور اگر اعلام رضایت یک کشور به التزام در قبال یک معاهده بر اثر اجبار نماینده آن کشور از طریق اقدامات یا تهدیدات علیه او تحصیل شده باشد دارای هیچ گونه اثر

حقوقی نیست ماده ۵۲ اجبار یک کشور به وسیله تهدید یا اعمال زور معاهده‌ای که انعقاد آن به وسیله تهدید یا اعمال زور و در نقض اصول حقوق بین المللی مندرج ملل متحد تحصیل شده باشد، باطل خواهد بود. ماده ۵۳ معاهدات متعارض با یک قاعده آمره حقوق بین الملل عام (قواعد آمره معاهده‌ای که در زمان انعقاد با یک قاعده آمره حقوق بین الملل عام در تعارض باشد، باطل است به منظور عهدنامه حاضر، قاعده آمره حقوق بین الملل عام قاعده‌ایاست که به وسیله اجماع جامعه بین المللی کشورها به عنوان قاعده‌ای تخلف ناپذیر که تنها توسط یک قاعده بعدی حقوق بین الملل عام با همان ویژگی قابل تعدیل می‌باشد، پذیرفته و به رسمیت شناخته شده است

فصل سوم فسخ و تعدیل اجرای معاهدات (ماده ۵۴ تا ۶۴)

ماده ۵۴ فسخ یک معاهده یا خروج از آن به موجب مقررات معاهده یا با رضایت طرفهای معاهده فسخ معاهده یا خروج یک طرف از آن به طرق ذیل ممکن خواهد بود الف - به موجب مقررات معاهده، یا ب - در هر زمان با رضایت کلیه طرفها پس از مشاوره بادیگر کشورهای متعاقد. ماده ۵۵ کاهش تعداد کشورهای طرف یک معاهده چند جانبه به کمتر از تعداد لازم جهت لازم الاجرا شدن آن جز در مواردی که معاهده ترتیب دیگری را مقرر نماید، یک معاهده چند جانبه تنها به این دلیل که تعداد طرفهایان به کمتر از تعدادی که برای لازم الاجرا شدن آن ضرورت دارد تقلیل یافته است، خاتمه می‌یابد. ماده ۵۶ رد یا خروج از معاهده‌ای که حاوی مقرراتی در خصوص فسخ، رد یا خروج از آن نیست ۱ - معاهده‌هایی که در آن مقررات مربوط به فسخ وجود ندارد و رد خروج از آن پیش بینی نشده است، قابل رد نیست و نمی‌توان از آن خارج شد مگر آن که الف - مسلم شود که طرفهای معاهده قصد داشته‌اند امکان رد یا خروج از آن را بپذیرند، یا ب - ماهیت معاهده به گونه‌ای باشد که بتوان حق رد یا خروج از آن را استنباط کرد. ۲ - قصد رد معاهده یا خروج از آن طبق بند ۱ باید لاقلاً دوازده ماه پیش از رد یا خروج ابلاغ شود. ماده ۵۷ تعلیق اجرای یک معاهده طبق مقررات معاهده یا به موجب رضایت طرفهای آن اجرای یک معاهده را در قبال همه طرفهای معاهده یا یک طرف خاص معاهده می‌تواند در موارد ذیل معلق گرد الف - طبق مقررات خود معاهده، یا ب - در هر زمان با رضایت کلیه طرفهای معاهده پس از مشاوره با دیگر کشورهای متعاقد ماده ۵۸ تعلیق اجرای یک معاهده چند جانبه به موجب توافق فقط بعضی از طرفهای معاهده ۱ - دو یا چند طرف یک معاهده چند جانبه می‌توانند موافقت‌نامه‌ای منعقد ساخته و اجرای مقررات عهدنامه راموقتاً و تنها بین خود به حال تعلیق در آورند اگر الف - امکان چنین تعلیقی در خود معاهده پیش بینی شده باشد، یا ب - تعلیق مورد بحث به موجب معاهده ممنوع نگردیده باشد مشروط بر این که ۱ - تعلیق اجرای معاهده به استفاده حقوق دیگر طرفهای معاهده طبق معاهده آسیب نرسانده و مانع از انجام تعهدات آنان نگردد، و ۲ - با موضوع وهدف معاهده مابین نداشته باشد ۱ - در موارد مشمول بند ۱ (الف)، چنانچه معاهده ترتیب دیگری معین نکرده باشد، طرفهای مورد بحث باید دیگر طرفهای معاهده را از قصد خود مبنی بر انعقاد موافقت‌نامه و از آن دسته از مقررات معاهده که قصد تعلیق اجرای آنها را دارند مطلع نمایند. ماده ۵۹ فسخ یا تعلیق تلویحی اجرای یک معاهده به سبب انعقاد معاهده موخر ۱ - وقتی که کلیه طرفهای یک معاهده به انعقاد معاهده موخری در خصوص موضوع واحد مبادرت می‌ورزند معاهده مقدم فسخ شده محسوب خواهد شد اگر الف - از معاهده موخر استنباط شود یا به نحو دیگری مسلم شود که قصد طرفها این بوده است که موضوع تابع مقررات معاهده موخر باشد، یا ب - مقررات معاهده موخر به گونه‌ای با مقررات معاهده مقدم غیر قابل انطباق باشد که اجرای همزمان هر دو معاهده غیر ممکن باشد. ۲ - اگر از مفاد معاهده موخر استنباط شود، یا به نحو دیگری ثابت شود که قصد دول متعاقد تنها تعلیق معاهده بوده است، فقط اجرای معاهده معلق تلقی خواهد گردید. ماده ۶۰ فسخ یک معاهده یا تعلیق اجرای آن در نتیجه نقض ۱ - نقض اساسی یک معاهده دو جانبه از سوی یکی از طرفین، طرف دیگر معاهده

رامجاز می‌دارد تا به نقض مزبور به عنوان مبنای فسخ، یا تعلیق کامل یا بخشی از آن استناد نماید. ۲- نقض اساسی یک معاهده چند جانبه توسط یکی از طرفهای معاهده الف- به دیگر طرفهای معاهده حق می‌دهد تا با موافقت جمعی به تعلیق اجرای تمام یا بخشی از معاهده اقدام کنند، و یا نسبت به فسخ آن ۱- خواه در روابط بین خود از سویی و کشور متخلف از سوی دیگر، یا ۲- در روابط بین تمامی کشورهای امضاکننده مبادرت نمایند. ب- به طرفی که به ویژه از نقض معاهده زیان دیده است حق می‌دهد تا با استناد به آن، تمام یا بخشی از اجرای معاهده را در روابط بین خود و کشور متخلف به حال تعلیق در آورد. ج- به هر یک از طرفهای معاهده به استثنای کشور متخلف حق می‌دهد تا با استناد به آن، اجرای تمام یا بخشی از معاهده را در ارتباط با خود معلق نماید، به شرط آن که ماهیت معاهده به گونه‌ای باشد که نقض اساسی مقرراتان توسط یک طرف، وضعیت هر کدام از طرفهای دیگر را در اجرای بعدی تعهدات وی که از معاهده ناشی می‌شوند، از پایه دگرگون سازد. ۳- به منظور ماده حاضر، نقض اساسی یک معاهده تشکیل می‌شود از الف- اعراض از معاهده به طریقی که مورد تایید عهدنامه حاضر نباشد، یا ب- تخلف از مقرراتی که برای تحقق موضوع یا هدف معاهده اساسی باشد. ۴- بندهای اخیر به اعتبار هیچ یک از مقررات معاهده که در صورت نقض معاهده نیز مجری خواهند بود، آسیب نمی‌رسانند. ۵- بندهای ۱ تا ۳ فوق، بر مقررات مربوط به حمایت از افراد انسان که در معاهداتی که جنبه بشر دوستانه دارند گنجانیده می‌شود، خصوصاً مقرراتی که ناظر بر منع اقدامات تلافی جویانه علیه اشخاص مورد حمایت معاهدات مزبور است، جاری نمی‌باشد. ماده ۶۱ حدوث شرایطی که اجرای معاهده را غیر ممکن می‌کند. ۱- اگر عدم امکان اجرای معاهده ناشی از محو یا انهدام دائمی موضوعی باشد که برای اجرای معاهده اجتناب‌ناپذیر باشد هر طرف معاهده می‌تواند به عدم امکان اجرای معاهده به عنوان مبنای فسخ معاهده یا خروج از آن استناد کرد. ۲- عدم امکان معاهده نمی‌تواند به عنوان مبنای فسخ یا خروج از یک معاهده و یا تعلیق اجرای آن مورد استناد یک طرف قرار گیرد هرگاه عدم امکان خود ناشی از نقض تعهدات معاهده یا نقض هر تعهد دیگر بین المللی در قبال طرفهای دیگر معاهده از سوی طرف متخلف باشد. ماده ۶۲ تغییر اساسی اوضاع و احوال ۱- تغییر اساسی در اوضاع و احوال موجود در زمان انعقاد معاهده که حدوث آن توسط طرفهای معاهده پیش بینی نشده باشد، نمی‌تواند به عنوان مبنای فسخ یا خروج از معاهده مورد استناد قرار گیرد مگر آن که الف- وجود اوضاع و احوال مزبور مبنای اساسی رضایت طرفهای معاهده به التزام نسبت به معاهده باشد، و ب- اثر این تغییر، دگرگونی اساسی در ابعاد تعهداتی باشد که به موجب معاهده هنوز می‌باید اجرا شوند. ۲- در موارد ذیل، تغییر اساسی اوضاع و احوال نمی‌تواند به عنوان مبنای فسخ یا خروج از معاهده مورد استناد واقع شود الف- اگر معاهده‌ای باشد که مرز را تعیین می‌نماید، یا ب- اگر تغییر اساسی ناشی از نقض تعهدات معاهده، یا نقض هر تعهد دیگر بین المللی در قبال طرفهای دیگر معاهده از سوی طرفی باشد که به آن تغییر استناد می‌کند. ۳- اگر به موجب یکی از بندهای اخیر الذکر یکی از طرفهای معاهده، حق داشته باشد که به تغییر اساسی اوضاع و احوال به عنوان مبنای فسخ یا خروج از معاهده استناد نماید، مضافاً حق خواهد داشت تا به آن تغییر به عنوان مبنای تعلیق اجرای معاهده نیز استناد کند. ماده ۶۳ قطع روابط دیپلماتیک یا کنسولی جز در مواردی که وجود روابط دیپلماتیک یا کنسولی برای اجرای معاهدات اجتناب‌ناپذیر باشد، قطع روابط دیپلماتیک یا کنسولی بین طرفهای معاهده تاثیری در روابط حقوقی آنها که به موجب معاهده برقرار شده است، نمی‌گذارد ماده ۶۴ تاسیس یک قاعده آمرانه جدید حقوق بین الملل عام (قواعد آمره اگر یک قاعده آمره جدید حقوق بین الملل عام تاسیس گردد، هر معاهده موجودی در تعارض با قاعده مزبور باشد، باطل و منفسخ می‌گردد.

فصل چهارم روشها (ماده ۶۵ تا ۶۸)

ماده ۶۵ روشی که باید در موارد بی اعتباری، فسخ، یا خروج از یک معاهده و یا تعلیق آن تبعیت گردد ۱- طرفی که بر اساس

مقررات عهدنامه حاضر به عیبی در اعلام قصد خود دایر بر التزام نسبت به یک معاهده یا به معنای دیگری برای نفی اعتبار معاهده استناد کند تا آن رافسخ نماید، یا خروج خود از آن را اعلام داشته و یا اجرائش را معلق گرداند، باید دیگر طرفهای معاهده را از ادعایش آگاه کند. در این اخطار اقداماتی که به پیشنهاد وی می‌باید انجام گیرد با ذکر دلایل آنها باید مشخص گردند. ۲- اگر پس از انقضای مهلتی که به استثنای موارد فوری خاص کمتر از سه ماه از دریافت اخطار مزبور نخواهد بود، هیچ یک از طرفهای معاهده اعتراضی نکند، طرفی که اقدام به اخطار کرده است می‌تواند به نحوی که در ماده ۶۷ مقرر شده در مورد عمل به پیشنهادش اقدام نماید. ۳- اگر از جانب دیگر هر یک از طرفهای معاهده اعتراضی مطرح سازد، طرفهای معاهده باید با توسل به طرق مذکور در ماده ۳۳ منشور ملل متحد راه حلی را جستجو نمایند. ۴- هیچ یک از بندهای اخیر در حقوق یا تعهدات طرفهای معاهده که ناشی از مقررات لازم‌الاجرای باشد که آنها را در خصوص حل و فصل اختلافاتشان متعهد می‌کند، تاثیری نخواهد داشت ۵- با حفظ مفاد ماده ۴۵ این که کشوری اخطار مورد اشاره در بند ۱ را ارسال نکرده باشد مانع از این نیست که در پاسخ به طرف دیگری که خواستار اجرای معاهده یا مدعی نقض آن است، به اخطار مزبور مبادرت نماید. ماده ۶۶ روشهای حل و فصل قضایی، داوری و سازش اگر به موجب بند ۲ ماده ۶۵ پس از دوازده ماه از تاریخ اعلام اعتراض هیچ راه حلی یافت نشده باشد، از روشهای زیر پیروی خواهد شد. الف- هر طرف اختلاف را رابطه با اجرا یا تفسیر مواد ۵۳ و ۶۴ می‌تواند به موجب یک دادخواست کتبی دعوی را به منظور اتخاذ تصمیم در دیوان بین المللی دادگستری مطرح نماید مگر آن که طرفهای اختلاف با رضایت مشترک توافق نمایند که آن را به داوری ارجاع کنند. ب- هر طرف اختلاف در رابطه با اجرا یا تفسیر یکی دیگر از مواد بخش پنجم عهدنامه حاضر می‌تواند با تسلیم تقاضایی در این خصوص به دبیر کل سازمان ملل متحد، روشی را که در ضمیمه عهدنامه حاضر پیش بینی شده است، تعقیب کند. ماده ۶۷ اسناد اعلام بی اعتباری، فسخ، یا خروج از یک معاهده یا تعلیق اجرای آن ۱- اخطار مقرر در بند ۱ ماده ۶۵ باید کتبی باشد. ۲- هر اقدامی جهت اعلام بی اعتباری، فسخ یا خروج از یک معاهده، تعلیق اجرای آن طبق مقررات آن معاهده یا مفاد بندهای ۲ یا ۳ ماده ۶۵ باید از طریق سندی صورت گیرد که به دیگر طرفهای منعکس شده باشد. اگر سند مزبور به وسیله رییس کشور، رییس دولت، یا وزیر امور خارجه امضا نشده باشد، ممکن است از نماینده کشور ارسال کننده سند دعوت شود تا (سند) تام الاختیار خود را ارائه نماید. ماده ۶۸ استرداد اخطارها و اسناد مقرر در مواد ۶۵ و ۶۷ اخطار یا سندی که در مواد ۶۵ و ۶۷ پیش بینی شده است در هر زمان پیش از تاریخ نفوذ آن قابل استرداد می‌باشد.

فصل پنجم آثار بی اعتباری، فسخ، یا تعلیق اجرای یک معاهده (ماده ۶۹ تا ۷۲)

ماده ۶۹ آثار بی اعتباری معاهده ۱- معاهده‌ای که عدم اعتبار آن به موجب عهدنامه حاضر محقق شده است، باطل می‌باشد. مقررات یک معاهده باطل اعتبار حقوقی ندارد. ۲- معهدا در صورتی که با تکیه بر چنان معاهده‌ای اعمالی صورت گرفته باشد. الف- هر طرف می‌تواند از طرف دیگر معاهده بخواهد تا آنجا که ممکن است در روابط متقابل خود وضع را به گونه‌ای که در غیاب اعمال مزبور وجود می‌داشت اعاده نماید. ب- اعمالی که بر اساس حسن نیت و قبل از آن که بی اعتباری معاهده مورد استناد واقع شود انجام گرفته است به صرف بی اعتباری معاهده، مشروعیت خود را از دست نمی‌دهد. ۳- در موارد مشمول مواد ۴۹ و ۵۰، ۵۱ یا ۵۲ نسبت به طرفی که اعمال تقلب، ارتشا یا اجبار قابل انتساب به وی می‌باشد، بند ۲ فوق مجری نخواهد بود. ۴- در صورت بی اعتباری رضایت یک کشور مشخص به التزام نسبت به یک معاهده چند جانبه مقررات اخیر الذکر در روابط فیما بین آن کشور با دیگر طرفهای معاهده مجری خواهد بود. ماده ۷۰ آثار فسخ یک معاهده ۱- جز در مواردی که معاهده ترتیب دیگری را مقرر نماید، یا طرفهای معاهده به نحو دیگری توافق کنند فسخ یک معاهده به موجب مقررات آن یا طبق عهدنامه حاضر الف- طرفهای معاهده

را از تعهد ادامه اجرای آن معاف می‌نماید، ب- اثری بر حقوق، تکالیف، یا وضعیت حقوقی طرفهای معاهده که به دلیل اجرای معاهده و قبل از فسخ آن ایجاد شده باشد، نخواهد داشت ۲- وقتی که کشوری معاهده چنین جانبه‌ای را رد می‌کند یا خروج خود را از آن اعلام می‌دارد، بند ۱ در روابط بین آن کشور و هر یک از طرفهای دیگر معاهده، از تاریخ نفوذ آن رد یا خروج، مجری خواهد بود. ماده ۷۱ آثار بیاعتباری معاهده‌ای که با یک قاعده آمره حقوق بین الملل عام در تعارض است ۱- در مورد معاهده‌ای که طبق ماده ۵۳ باطل باشد، طرفهای معاهده مکلفند الف- تا آنجا که ممکن است نتایج هر اقدامی را که با تکیه بر مقررات معاهده صورت گرفته و در تعارض با قاعده آمره حقوق بین الملل عام باشد از بین ببرند، و ب- روابط متقابل فیما بین را با قاعده آمره حقوق بین الملل عام انطباق دهند. ۲- در مورد معاهده‌ای که طبق ماده ۶۴ باطل و منسوخ می‌گردد، انفساخ مزبور الف- طرفهای معاهده را از تعهد ادامه اجرای آن معاف می‌نماید، ب- اثری بر حقوق، تکالیف، یا وضعیت حقوقی طرفهای معاهده که به دلیل اجرای معاهده و قبل از انفساخ ایجاد شده باشد، نخواهد داشت معهدا از تاریخ انفساخ به بعد حقوق، تعهدات یا وضعیت حقوقی مزبور تا حدی حفظ خواهد شد که حفظ آنها فیالذمه با قاعده آمره جدید حقوق بین الملل عام تعارض نداشته باشد. ماده ۷۲ آثار تعلیق اجرای یک معاهده ۱- جز در مواردی که معاهده ترتیب دیگری مقرر نماید یا طرفهای معاهده به نحو دیگری توافق کنند، تعلیق اجرای معاهده بر اساس مقررات آن یا به موجب عهدنامه حاضر الف- آن دسته از طرفهای معاهده را که بین آنها اجرای معاهده معلق شده است، در دوره تعلیق از تعهد اجرای معاهده در روابط متقابل معاف می‌نماید. ب- اضافه بر آن تاثیری در روابط حقوقی موجود بین طرفهای معاهده که به موجب معاهده بین آنها ایجاد شده است، نخواهد داشت ۲- در دوره تعلیق طرفهای معاهده باید از انجام اقداماتی که مانع از سرگیری اجرای معاهده می‌شود، استنکاف ورزند.

بخش ششم مقررات متفرقه (ماده ۷۳ تا ۷۵)

ماده ۷۳ موارد جانشینی دولتها، مسوولیت دولت یا شروع روابط خصمانه مقررات عهدنامه حاضر به هیچ مسأله‌ای که ممکن است در ارتباط با یک معاهده از حیث جانشینی دولتها یا به دلیل مسوولیت بین المللی یک دولت، یا به علت شروع روابط خصمانه بین کشورها مطرح شود، نمی‌پردازد. ماده ۷۴ روابط دیپلماتیک و کنسولی و انعقاد معاهدات قطع روابط دیپلماتیک یا کنسولی یا عدم وجود این گونه روابط بین دو یا چند کشور، مانع از انعقاد معاهده بین آن کشورها نمی‌گردد، انعقاد یک معاهده فی‌الذمه تاثیری در وضعیت مربوط به روابط دیپلماتیک یا کنسولی ندارد. ماده ۷۵ وضع یک کشور متجاوز تعهداتی که در ارتباط با یک معاهده ممکن است برای یک کشور متجاوز به سبب اقداماتی ایجاد گردند، که منطبق با منشور ملل متحد در قبال تجاوز آن کشور صورت می‌گیرند، متاثر از مقررات عهدنامه حاضر نخواهند بود.

بخش هفتم امنا، اخطارها، تصحیحات و ثبت معاهدات (ماده ۷۶ تا ۸۵)

ماده ۷۶ امنای معاهدات ۱- تعیین امین برای معاهده ممکن است توسط کشورهای مذاکره کننده در خود معاهده یا به نحو دیگری صورت گیرد. امین می‌تواند یک یا چند کشور، یا سازمان بین المللی، یا بالاترین مقام اداری آن سازمان باشد. ۲- وظایف امین معاهده خصوصیت بین المللی دارد، و امین موظف است در اجرای وظایف خود جانب بی طرفی را رعایت کند. به ویژه این واقعیت که معاهده در بین بعضیاز طرفها لازم الاجرا نشده و یا اختلافی بین یک کشور با امین در خصوص اعمال وظایف او حاصل شده است، نباید در تعهد امین اثر بگذارد. ماده ۷۷ وظایف امنا ۱- جز در مواردی که معاهده ترتیب دیگری را اتخاذ کرده باشد یا طرف معاهده به نحو دیگری توافق نموده باشند، وظایف امین خصوصا مشتمل بر الف- نگاهداری متن اصلی معاهده و اسناد مربوط

به اختیارات نامه‌ای که به وی تحویل داده می‌شود. ب - تهیه نسخه‌های مصدق از متن اصلی و تهیه متون دیگری از معاهده به زبانهای اضافی دیگر مورد لزوم وانعکاس آنها به طرفهای معاهده و به کشورهایایی که حق دارند به معاهده ملحق شوند. ج - دریافت کلیه امضاهای معاهده ، وصول و نگهداری تمامی اسناد ، اخطارها و مکاتبات مربوط به معاهده د - بررسی صحت امضا یا صحت هرگونه سند ، اخطار یا مکاتبه مربوط به معاهده و در صورت لزوم جلب توجه کشورهای مورد نظر به موضوع ه - مطلع ساختن طرفهای معاهده و کشورهایایی که حق الحاق به معاهده را دارند از اقدامات ، اخطارها و مکاتبات ، مربوط به معاهده و - مطلع ساختن کشورهایایی که حق الحاق به معاهده را دارند از ، این که امضاها با اسناد تنفیذ ، قبولی ، تایید یا الحاق به تعدادی که برای لازم الاجرا شدن معاهده مورد احتیاج است و اصل یا تحویل داده شده است ز - ثبت معاهده در دبیرخانه سازمان ملل متحد. ج - انجام وظایفی که در دیگر مقررات عهدنامه حاضر معین گردیده است ۲ - در صورتی که اختلاف نظری بین یک کشور و امین در خصوص انجام وظایف امین ظهور کند ، امین باید مسأله رابه اطلاع کشورهای امضا کننده و کشورهای متعاقد و یادر صورت لزوم به آگاهی ارکان صلاحیتدار سازمان بین المللی مربوطه برساند. ماده ۷۸ اخطارها و مکاتبات جز در مواردی که معاهده یا عهدنامه حاضر ترتیب دیگری مقرر نماید ، هر اخطار یا مکاتبه‌ای که به موجب عهدنامه حاضر توسط یک کشور انجام گیرد الف - در صورتی که امینی وجود نداشته باشد ، مستقیماً به کشور مخاطب ، و در صورت وجود امین ، مستقیماً به وی منعکس خواهد شد. ب - تنها در صورتی توسط کشور مورد بحث ابلاغ شده محسوب خواهد شد که توسط کشور مخاطب و یا در موارد مقتضی توسط امین دریافت شده باشد. ج - در صورت انعکاس به امین ، فقط از زمانی ابلاغ شده به کشور مخاطب تلقی خواهد شد که کشور مزبور اطلاع مقرر در بند ۱ (ه) از ماده ۷۷ را توسط امین دریافت نماید. ماده ۷۹ تصحیح اشتباهات متون یا نسخه‌های مصدق معاهدات ۱ - چنانچه پس از تایید اعتبار متن یک معاهده کشورهای امضا کننده و کشورهای متعاقد توافق نمایند که متن معاهده حاوی اشتباهی است ، تصحیح آن به یکی از طرف مشروطه زیر انجام خواهد گرفت مگر آن که دول مزبور تصمیم دیگری را برای تصحیح اشتباه اتخاذ نمایند الف - از طریق انعکاس اصلاح مقتضی در متن و پاراف اصلاح به وسیله نمایندگان مختار ، ب - از طریق تهیه یا مبادله سند یا اسنادی که در آنها متن تصحیحی مورد توافق منعکس شده است ، یا ج - از طریق تهیه یک متن کامل تصحیح شده طبق روشی که در خصوص متن اصلی رعایت شده است ۲ - هنگامی که برای معاهده امینی در نظر گرفته شده باشد ، وی اشتباه و پیشنهاد اصلاح را به کشورهای امضا کننده و کشورهای متعاقد اطلاع خواهد داد و مهلتی را که طرف آن اعتراض به پیشنهاد اصلاحی میسر است ، تعیین خواهد نمود ، در صورتی که پس از انقضای مهلت الف - هیچ اعتراضی صورت نگرفته باشد ، امین متن را اصلاح و آن را پاراف خواهد نمود و سپس صورت جلسه اصلاح متن را تنظیم و رونوشتی از آن را جهت طرفهای معاهده و برای کشورهایایی که حق الحاق به آن را دارند ، ارسال خواهد کرد ، ب - چنانچه اعتراضی صورت گرفته باشد ، امین آن را به کشورهای امضا کننده و به کشورهای متعاقد منعکس خواهد نمود. ۳ - قواعد مندرج در بندهای ۱ و ۲ مضافاً در موردی که اعتبار متن به دو یا چند زبان تایید شده و سپس در انطباق آنها نقصی به نظر می‌رسد که حسب توافق کشورهای متعاقد باید تصحیح شود ، اعمال خواهد شد. ۴ - متن تصحیح شده از همان ابتدا جانشین متن ناقص خواهد شد مگر آن که کشورهای امضا کننده و دول متعاقد به نحو دیگری تصمیم بگیرند. ۵ - اصلاح متن معاهده‌ای که به ثبت رسیده است ، به دبیرخانه سازمان ملل متحد اعلام خواهد شد. ۶ - اگر اشتباهی در نسخه مصدق یک معاهده دیده شود امین صورت جلسه‌ای در خصوص اصلاح آن تنظیم کرده و رونوشتی از آن جهت کشورهای امضا کننده و برای کشورهای متعاقد ارسال می‌نماید. ماده ۸۰ ثبت و انتشار معاهدات ۱ - معاهدات پس از لازم الاجرا شدن به دبیرخانه سازمان ملل متحد ارسال می‌گردند تا حسب مورد ، ثبت دبیرخانه ، بایگانی ، یا ثبت در سوابق شده و منتشر گردند. ۲ - انتصاب امین او را مجاز به انجام اقدامات مقرر در بندها می‌نماید. ماده ۸۱ امضا عهدنامه حاضر جهت امضای کلیه کشورهای عضو سازمان ملل متحد یا نمایندگی‌های تخصصی یا آژانس بین المللی انرژی اتمی ، و نیز جهت هر طرف ملحق شده به

اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری و یا هر کشور دیگر که توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد برای الحاق به عهدنامه دعوت گردیده است به نحو زیر ، مفتوح می‌باشد ، تا تاریخ نوامبر ۱۹۶۹ در وزارت امور خارجه اتریش ، و سپس تا ۲۰ آوریل ۱۹۷۰ در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک ماده ۸۲ تصویب عهدنامه حاضر مشروط به تصویب است اسناد تصویب به دبیرکل سازمان ملل متحد سپرده خواهد شد. ماده ۸۳ الحاق عهدنامه حاضر برای الحاق هر کشور متعلق به هر کدام از گروههای مذکور در ماده ۸۱ مفتوح خواهد بود اسنادالحاق به دبیرکل سازمان ملل متحد سپرده خواهد شد. ماده ۸۴ لازم الاجرا شدن ۱ - عهدنامه حاضر در سی امین روز پس از تاریخ سپردن سی و پنجمین سند تصویب یا الحاق لازم الاجرا خواهد شد. ۲ - عهدنامه حاضر برای هر کدام از کشورهایی که آن را پس از سپردن سی و پنجمین سند تصویب یا الحاق ، تنفیذ کنند یا به آن ملحق شوند ، در سی امین روز پس از سپردن سند تصویب یا الحاق ، لازم الاجرا خواهد شد. ماده ۸۵ متون معتبر نسخه اصلی این عهدنامه که متون انگلیسی ، چینی ، اسپانیایی ، فرانسوی و روسی آن به طور یکسان معتبر هستند به دبیرکل سازمان ملل متحد تحویل خواهد گردید. نمایندگان تام الاختیار امضا کننده زیر که از سوی دولتهای متبوع خود به نحو مقتضی مجاز بوده‌اند ، عهدنامه حاضر را امضا نموده‌اند. وین بیست و سوم ماه یکهزار و نهصد و شصت و نه میلادی (عهدنامه در تاریخ بیست و سوم ماه مه ، یکهزار و نهصد و شصت و نه میلادی از جانب کشورهای زیر ، امضا گردیده‌است افغانستان ، آرژانتین ، باربادوس ، بولیوی ، برزیل ، کامبوج ، شیلی ، کلمبیا ، کنگو (برازایل) ، کستاریکا ، اکوادور ، فنلاند ، غنا ، گواتمالا- ، گویان ، هندوراس ، ایران ، جامائیکا ، کنیا ، لیبیا ، ماداگاسکار ، مکزیک ، مراکش ، نپال ، نیجریه ، پرو ، فیلیپین ، سودان ، ترینیدا ، توباگو ، اروگوئه ، یوگسلاوی و زامبیا).

اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری

فصل اول در تشکیل دیوان (ماده ۱ تا ۳۳)

ماده ۱ - دیوان بین المللی دادگستری که به موجب منشور ملل متحد به عنوان رکن مهم قضایی سازمان تاسیس شده طبق مقررات این اساسنامه تشکیل یافته و انجام وظیفه خواهد نمود. فصل اول در تشکیل دیوان ماده ۲ - دیوان بین المللی دادگستری عبارت است از یک هیات قضات مستقل که بدون توجه به ملیت آنها از میان کسانی انتخاب می‌گردند که عالی‌ترین مقام اخلاقی را دارا بوده و هر یک واجد شرایطی باشند که برای انجام مشاغل عالی قضایی در کشور خود لازم می‌باشند و یا از جمله متبحرین در علم حقوق باشند که تخصص آنها در حقوق بین المللی شهرت به سزایی دارد. ماده ۳ - ۱ - دیوان مزبور مرکب است از پانزده عضو بدون اینکه در میان آنها بیش از یک نفر تبعه یک دولت باشد. ۲ - در این مورد کسی که ممکن است تبعه بیش از یک دولت محسوب گردد تبعه کشوری محسوب خواهد شد که معمولاً در آنجا حقوق مدنی و سیاسی خود را اعمال می‌کند. ماده ۴ - ۱ - اعضا دیوان بین المللی دادگستری را مجمع عمومی و شورای امنیت از میان اشخاصی که اسامی آنها به وسیله دستجات ملی مربوط به دیوان دائمی داوری پیشنهاد می‌گردند طبق مقررات زیر انتخاب می‌نمایند. ۲ - در مورد اعضا ملل متحد که در دیوان دائمی داوری نماینده ندارد داوطلبان به وسیله دستجات ملی پیشنهاد خواهند شد که دولتهای آنها برای این منظور و طبق شرایطی که به موجب ماده ۴۴ مقاله نامه لاهه مورخ ۱۹۰۷ راجع به تسویه مسالمتامیز اختلافات بین المللی برای اعضا دیوان دائمی داوری مقرر است معین می‌گردند. ۳ - شرایطی که به موجب آن کشوری که طرف این اساسنامه است ولی عضو سازمان ملل متحد نیست می‌تواند در انتخاب اعضا دیوان شرکت کند در صورتی که موافقتنامه مخصوص وجود نداشته باشد توسط مجمع عمومی به توصیه شورای امنیت تعیین می‌شود. ماده ۵ - ۱ - سه ماه قبل از تاریخ انتخابات ، دبیرکل سازمان ملل متحد اعضا دیوان دائمی داوری را که تبعه دولتهای امضا کننده این اساسنامه می‌باشند و همچنین اعضا دستجات ملی را که طبق فقره دوم ماده ۴ معین شده‌اند کتبادعوت می‌نماید تا در مدت معینی به

معرفی اشخاصی که موقعیت اشتغال مقام عضویت دیوان بین المللی دادگستری را حایز می‌باشند مبادرت کنند. ۲- هیچ دسته‌ای نمی‌تواند در هیچ مورد بیش از چهار نفر که منتها دو نفر آنها از ملیت خود آن دسته باشد معرفی کند و در هیچ مورد ممکن نیست بیش از دو برابر تعداد کرسی‌های خالی نامزد نمود. ماده ۶- به هر دسته ملی توصیه می‌شود که قبل از اقدام به تعیین داوطلبان با عالی‌ترین دیوان قضایی، دستگاههای قضایی و از دانشکده‌های حقوق و فرهنگستان‌های ملی و شعبات ملی، فرهنگستانهای بین المللی که مخصوص مطالعات در علم حقوق می‌باشند مشورت کنند. ماده ۷- ۱- دبیر کل صورتی از اسامی کسانی را که به این طریق معرفی شده‌اند به ترتیب حروف تهجی تنظیم می‌نماید. فقط این اشخاص قابل انتخاب خواهند بود مگر در موردی که به موجب فقره دوم از ماده ۱۲ پیش بینی شده است ۲- دبیر کل این صورت را به اطلاع مجمع عمومی و شورای امنیت می‌رساند. ماده ۸- مجمع عمومی و شورای امنیت هر یک مستقلاً اعضا دیوان را انتخاب می‌نماید. ماده ۹- در هر انتخاب، انتخاب کنندگان باید در مدنظر بگیرند که اشخاصی که برای عضویت دیوان بین المللی دادگستری معین می‌شوند نه فقط باید شخصاً دارای شرایط مقرر باشند بلکه مجموعاً بتوانند نماینده اقسام بزرگ تمدنها و مهمترین اسلوبهای قضایی جهان نیز باشند. ماده ۱۰- ۱- کسانی منتخب محسوب می‌گردند که هم در مجمع عمومی و هم در شورای امنیت دارای اکثریت تام بوده‌اند. ۲- در رای شورای امنیت خواه برای انتخاب قضات و خواه برای تعیین اعضا کمیسیون مقرر در ماده ۱۲ هیچ فرقی بین اعضای دایم و غیر دایم شورای امنیت گذاشته نخواهد شد. ۳- هرگاه آرا مجمع عمومی و شورای امنیت به بیش از یک نفر از اتباع یک دولت داده شود فقط مسن‌ترین آنها انتخاب می‌گردد. ماده ۱۱- هرگاه پس از جلسه اول انتخابات باز کرسی‌ها خالی باقی بماند به طریق مذکور فوق به انتخاب دوم و در صورت لزوم به انتخابات سوم نیز مبادرت می‌گردد. ماده ۱۲- هرگاه پس از سومین جلسه انتخابات باز کرسی‌هایی خالی بماند ممکن است در هر موقع خواه به درخواست مجمع عمومی و خواه به درخواست شورای امنیت کمیسیون مشترکی مرکب از شش عضو که سه نفر از آنها را مجمع عمومی و سه نفر دیگر را شورای امنیت معین می‌کند تشکیل شود تا برای کرسی خالی اسم یک نفر را به اکثریت تام معین و آن را به منظور انتخاب جداگانه به مجمع عمومی و به شورای امنیت پیشنهاد کنند. ۲- کمیسیون مشترک می‌تواند اسم هر شخصی را که دارای شرایط مقرر بوده و حایز اتفاق آرا کمیسیون باشد در صورت اسامی منظور دارد ولو اینکه اسم آن شخص در صورت اسامی اشخاصی که به موجب ماده ۷ معرفی شده‌اند موجود نباشد. ۳- هرگاه کمیسیون مشترک تشخیص دهد که نمی‌تواند به تامین انتخاب موفق گردد اعضا دیوان بین المللی دادگستری که قبلاً معین شده‌اند کرسی‌های خالی را در مدتی که از طرف شورای امنیت معین می‌شود و از میان اشخاصی که در مجمع عمومی و در شورای امنیت دارای رای بوده‌اند پر می‌کنند. ۴- هرگاه آرا قضات متساویاً تقسیم شود رای مسن‌ترین آنها قاطع خواهد بود. ماده ۱۳- ۱- اعضا دیوان بین المللی دادگستری برای مدت ۹ سال انتخاب شده و قابل انتخاب مجدد نیز خواهند بود معذک در مورد قضاتی که در انتخاب اول اعضا دیوان معین می‌گردند مأموریت پنج نفر از آنها در انقضای ۳ سال و مأموریت پنج نفر دیگر در آخر ۶ سال خاتمه پذیر می‌شود. ۲- قضاتی را که مأموریت آنها باید در دوره مقدماتی سه ساله و شش ساله خاتمه یابد دبیر کل ملل متحد فوراً پس از ختم اولین انتخابات به وسیله قرعه معین می‌کند. ۳- اعضا دیوان مادام که جانشین آنها معین نشده است در شغل خود باقی خواهند بود و پس از تعیین جانشین نیز بکارهایی که قبلاً به آنها رجوع شده است رسیدگی خواهند کرد. ۴- در صورت استعفای یکی از اعضا دیوان بین المللی دادگستری آن استعفا به رییس دیوان مزبور داده می‌شود تا به دبیر کل ملل متحد ابلاغ گردد، به محض این ابلاغ کرسی عضو مستعفی خالی محسوب می‌شود. ماده ۱۴- پر کردن کرسی‌های خالی با قید رعایت ترتیب ذیل به همان طریقی به عمل می‌آید که برای انتخابات اولی مقرر است دبیر کل ملل متحد باید در ظرف یک ماه از تاریخ خالی شدن کرسی دعوتی را که به موجب ماده ۵ مقرر شده به عمل آورده و تاریخ انتخابات به وسیله شورای امنیت معین خواهند شد. ماده ۱۵- مدت مأموریت عضو منتخب به جای عضو دیگری که هنوز مدت مأموریت او تمام نشده است همان بقیه مدت سلف او خواهد بود. ماده ۱۶- ۱- اعضا دیوان

نمی‌توانند هیچ مأموریت سیاسی یا اداری بعهده بگیرند و یا به شغلی مشغول گردند که جنبه حرفه‌ای داشته باشد. ۲- در صورت تردید در این مورد حکم دیوان قطعی است ماده ۱۷ - ۱- اعضا دیوان نمی‌توانند در هیچ کاری سمت نمایندگی یا مشاورتی و یا وکالت داشته باشند. ۲- آنها نمی‌توانند در تسویه هیچ کاری که سابقا در آن سمت نمایندگی و یا مشاورت و یا وکالت یکی از طرفین و یا به سمت عضویت یک محکمه ملی و یا بین المللی و یا یک هیات تحقیقی و یا به هر عنوان دیگری مداخله داشته‌اند شرکت کنند. ۳- در صورت تردید حکم دیوان قاطع خواهد بود. ماده ۱۸ - ۱- اعضا دیوان را نمی‌توان از شغل خود منفصل نمود مگر در صورتی که سایر اعضا متفقا رای دهند که دیگر آن عضو واجد شرایط مقرر نمی‌باشد. ۲- دفتردار دیوان مراتب را رسماً به دبیرکل ملل متحد اطلاع می‌دهد. ۳- به محض این ابلاغ کرسی عضو منفصل خالی محسوب می‌شود. ماده ۱۹- اعضا دیوان در اجرا وظایف خود دارای مزایا و مصونیت‌های سیاسی خواهند بود. ماده ۲۰- هر عضو دیوان باید قبل از تصدی شغل خود در جلسه علنی رسماً تعهد نماید که مشاغل خود را در کمال بیطرفی و از روی نهایت وجدان انجام خواهد داد. ماده ۲۱ - ۱- دیوان بین المللی دادگستری رییس و نایب‌رییس خود را برای مدت سه سال معین می‌نماید. تجدیدانتخاب آنها جایز است ۲- دیوان دفتر دار و هر کارمند دیگری را که لازم باشد معین می‌نماید. ماده ۲۲ - ۱- مقر دیوان بین المللی دادگستری در لاهه خواهد بود معذک دیوان مزبور می‌تواند در صورتی که مناسب بداند در جای دیگر مستقر گردد و اجرای وظیفه نماید. ۲- رییس و دفتردار دیوان بین المللی در مقر دیوان مقیم خواهند بود. ماده ۲۳ - ۱- دیوان بین المللی دادگستری همیشه در حال اشتغال خواهد بود مگر هنگام تعطیلات قضایی که اوقات و مدت آن را خود دیوان معین می‌نماید. ۲- اعضا دیوان حق گرفتن مرخصی‌ها مرتب دارند تاریخ و مدت این مرخصی‌ها را خود دیوان با در نظر گرفتن مسافت بین لاهه و خانه اصلی اعضا معین خواهد نمود. ۳- جز در موارد مرخصی و یا عدم امکان حضور به علت ناخوشی یا به علت مهم دیگری که صحت آن را رییس دیوان تشخیص می‌دهد اعضا دیوان بین المللی دادگستری باید همیشه تحت اختیار دیوان مزبور باشند. ماده ۲۴ - ۱- هر گاه نظر به علت خاصی یکی از اعضا دیوان تشخیص دهد که نباید در رسیدگی و به یک کار معینی شرکت نماید مراتب را به اطلاع رییس می‌رساند. ۲- هر گاه در چنین مواردی بین رییس و عضو دیوان اختلاف نظر باشد رای خود دیوان قاطع خواهد بود. ۳- در صورت عدم توافق میان اعضا دیوان و رییس آن، حکم دادگاه قطعی است ماده ۲۵ - ۱- دیوان بین المللی دادگستری باید اختیارات خود را در جلسه علنی انجام دهد مگر اینکه به موجب این اساسنامه غیر از این تصریح شده باشد. ۲- با قید اینکه عده قضات حاضر برای تشکیل دیوان بین المللی دادگستری به کمتر از دوازده نرسد نظامنامه دیوان مزبور می‌تواند مقرر دارد که یک یا چند نفر از قضات به نوبت و بر حسب اوضاع ممکن است از شرکت در جلسات معاف گردند. ۳- برای اینکه دیوان بتواند تشکیل گردد حد نصاب نه نفر کافی خواهد بود. ماده ۲۶ - ۱- دیوان بین المللی دادگستری می‌تواند در هر موقع بنا به تشخیص خود یک یا چند شعبه که لا اقل مرکب از سه نفر باشد تشکیل دهد تا به دعوی از یک طبقه معین مثلاً به دعوی راجع به کار و یا راجع به ترانزیت و ارتباطات رسیدگی نماید. ۲- دیوان مزبور می‌تواند در هر موقع برای رسیدگی به یک کار معین شعبه‌ای تشکیل دهد. عده قضات این شعبه را خود دیوان با رضایت طرفین دعوی معین می‌نماید. ۳- شعبه‌های مذکور در این ماده در صورتی که طرفین تقاضا نمایند حکم خواهند داد. ماده ۲۷- هر حکمی که به وسیله شعبه‌های مذکور در ماده ۲۶ و ۲۹ داده شود به منزله حکمی خواهد بود که خود دیوان داده باشد. ماده ۲۸- شعبه‌های مذکور در ماده ۲۶ و ۲۹ می‌توانند بارضایت طرفین در خارج از لاهه منعقد گشته و اجرای وظیفه نمایند. ماده ۲۹- به منظور پیشرفت سریع امور همه ساله دیوان بین المللی دادگستری یک شعبه مرکب از پنج قاضی تشکیل خواهد داد تا در صورت درخواست طرفین رسیدگی اختصاری نماید. بعلاوه دو نفر قاضی نیز معین خواهد شد تا جای هر قاضی را که نتواند در محاکمه شرکت کند بگیرند. ماده ۳۰- ۱- دیوان بین المللی دادگستری به موجب آیین نامه طرز انجام وظایف و اختیارات و مخصوصاً آیین دادرسی خود را معین می‌نماید. ۲- آیین نامه دیوان مزبور می‌تواند وجود معاونینی را پیش‌بینی نماید که در خود دیوان یا در شعبه‌های آن بدون داشتن حق رای

حضور به هم رسانند. ماده ۳۱-۱- قضاتی که ملیت هر یک از طرفین دعوی را دارند حق خواهند داشت در رسیدگی به دعوی که در دیوان بین المللی دادگستری مطرح است شرکت نمایند. ۲- اگر در دیوان مزبور یک قاضی از ملیت کشور اطراف دعوی باشد هر طرف دیگر می‌تواند شخصی را به انتخاب خود معین نماید تا به عنوان قاضی در محاکمه شرکت کند. این شخص باید حتی الامکان از میان کسانی انتخاب گردد که طبق ماده ۴ و ۵ معرفی شده‌اند. ۳- هرگاه در میان قضات دیوان هیچکس از ملیت اطراف دعوی وجود نداشته باشد هر یک از آنها می‌تواند یک نفر قاضی به طریقی که در فقره پیش مذکور است معین کند. ۴- مفاد این ماده در مورد ماده ۲۶ و ۲۹ نیز رعایت خواهد شد در این موارد رییس دیوان از یک و در صورت لزوم از دو نفر از اعضا دیوان که شعبه را تشکیل می‌دهند تقاضا خواهد کرد که جای خود را با اعضایی که ملیت اطراف ذینفع را دارند واگذار کنند و اگر در میان اعضا عضوی از ملیت اطراف دعوی نباشد و یا در صورت بودن آن عضو نتواند در محاکمه شرکت کند جای خود را به قضاتی که اطراف دعوی مخصوصا معین کرده‌اند خواهند داد. ۵- هرگاه در یک محاکمه چندین طرف مشترک المنفعه باشند تمام آنها از حیث اجرای مقررات فوق در حکم یک طرف خواهند بود. در صورت تردید حکم دیوان قاطع است ۶- قضاتی که به نحو مذکور در فقره ۲ و ۳ و ۴ این ماده معین می‌شوند باید مقررات ماده ۲ و فقره دوم از ماده ۱۷ و همچنین مقررات ماده ۲۰ و ۲۴ این اساسنامه درباره آنها رعایت گردد. قضات مزبور در پایه تساوی کامل با همقطاران خود را رای شرکت خواهند کرد. ماده ۳۲- ۱- اعضا دیوان مقرری سالیانه دریافت خواهند نمود. ۲- به رییس دیوان فوق العاده مخصوص سالیانه پرداخت می‌شود. ۳- نایب رییس دیوان برای هر روزی که شغل ریاست را انجام می‌دهد فوق العاده مخصوص دریافت خواهد داشت ۴- قضات غیر از اعضا دیوان که به موجب ماده ۳۱ معین می‌شوند برای هر روز که انجام وظیفه می‌نمایند حق الزحمه‌ای دریافت خواهند نمود. ۵- مقرری و فوق العاده و حق الزحمه‌های مذکور در فوق را مجمع عمومی معین می‌نماید میزان آنها را نمی‌توان در مدت مأموریت قضات پایین آورد. ۶- مقرری دفتردار را مجمع عمومی بنا به پیشنهاد دیوان تعیین خواهد کرد. ۷- شرایطی را که به موجب آن درباره قضات دیوان بین المللی دادگستری و دفتردار آن مبلغی به عنوان وظیفه برقرار می‌گردد و همچنین شرایطی را که طبق آن باید مخارج سفر قضات و دفترداری به آنها مسترد گردد آیین نامه‌ای معین خواهد نمود که به تصویب مجمع عمومی رسیده است ۸- مقرری و فوق العاده و حق الزحمه‌ها از هر گونه مالیات معاف می‌باشند. ماده ۳۳- مخارج دیوان بین المللی دادگستری به نحوی که از طرف مجمع عمومی معین می‌شود بعهده سازمان ملل متحد خواهد بود.

فصل دوم صلاحیت دیوان بین المللی دادگستری (ماده ۳۴ تا ۳۸)

ماده ۳۴- ۱- فقط دولتهای می‌توانند به دیوان بین المللی دادگستری رجوع کنند. ۲- دیوان مذبور می‌تواند طبق شرایط مقرر در آیین نامه خود در مورد دعاوی که به دیوان رجوع شده است از موسسه‌های بین المللی عمومی اطلاعات بخواهند و نیز اطلاعاتی را که این موسسات مبتکر به دیوان می‌دهند دریافت خواهد کرد. ۳- هرگاه در ضمن دعوی که به دیوان رجوع گردیده تفسیر سند تاسیس یک موسسه بین المللی عمومی و یا تفسیر قرارداد بین المللی که به موجب آن سند قبول شده است مطرح و مباحثه گردد دفتر دیوان باید صورتجلسات کتبی محاکمه را به اطلاع آن موسسه برساند. ماده ۳۵- ۱- دولت‌های امضا کننده این اساسنامه حق رجوع به دیوان بین المللی دادگستری را دارند. ۲- شرایطی که به موجب آن سایر دولتهای می‌تواند بارعایت مقررات خاص عهدنامه‌های جاری به دیوان مزبور رجوع کنند از طرف شورای امنیت معین خواهد شد بدون اینکه در هیچ مورد در آن شرایط برای اطراف دعوی یک عدم تساوی در مقابل دیوان تولید گردد. ۳- هرگاه دولتی که عضو ملل متحد نمی‌باشد طرف دعوی واقع گردد دیوان بین المللی دادگستری سهمیه‌ای را که باید آن دولت در مخارج دیوان محتمل گردد معین خواهد نمود معذک که اگر آن دولت در مخارج دیوان شرکت داشته باشد دیگر اجرای این حکم مورد نخواهد داشت ماده ۳۶- ۱- دیوان بین المللی دادگستری نسبت به

کلیه اموری که اطراف دعوی به آن رجوع می‌کنند و همچنین نسبت به موارد خاصی که به موجب منشور ملل متحد یا به موجب عهدنامه و قراردادهای جاری پیش بینی شده است صلاحیت رسیدگی دارد. ۲- دولتهای امضا کننده این اساسنامه می‌توانند در هر موقع اعلام دارند که قضاوت اجباری دیوان بین المللی دادگستری را نسبت به تمام اختلافاتی که جنبه قضایی داشته و مربوط به موضوعات ذیل باشد در مقابل هر دولت دیگری که این تعهد را متقبل گردد به خودی خود وبدون قرارداد خاصی قبول می‌نمایند الف تفسیر یک عهدنامه ب هر مسأله که موضوع حقوق بین المللی باشد. ج حقیقت هر امری که در صورت ثبوت، نقض یک تعهد بین المللی محسوب می‌گردد. د) نوع و میزان غرامتی که باید برای نقض یک تعهد بین المللی داده شود. ۳- اعلامیه‌های مذکور در بالا ممکن است بدون هیچ قید و یا به شرط معامله متقابل با چند دولت و یا با بعضی از آنها و یا برای مدت معینی به عمل آید. ۴- این اعلامیه‌ها به دبیرکل سازمان ملل متحد تسلیم می‌گردند و مشارالیه رونوشت آن را به امضا کنندگان این اساسنامه و همچنین به دفتر دیوان بین المللی دادگستری ارسال می‌دارد. ۵- اعلامیه‌هایی که به موجب ماده ۳۶ اساسنامه دیوان دایمی دادگستری بین المللی صادر شده و هنوز معتبر است در روابط بین امضا کنندگان این اساسنامه در حکم آن خواهد بود که قضاوت اجباری بین المللی دادگستری برای بقیه مدت مذکور در آن اعلامیه‌ها و بر طبق مقررات آنها قبول شده است ۶- در صورت اختلاف راجع به صلاحیت دیوان حکم دیوان قاطع است ماده ۳۷- هرگاه به موجب یک عهدنامه یا قراردادی که هنوز معتبر است ارجاع اختلاف به هیات قضاتی پیش‌بینی شده باشد که بایستی از طرف جامعه ملل یا دیوان دایمی دادگستری بین المللی تشکیل گردد. نسبت به امضا کنندگان این اساسنامه آن هیات قضاوت عبارت خواهد بود از دیوان بین المللی دادگستری. ماده ۳۸- ۱- دیوان بین المللی دادگستری که مأموریت دارد اختلافاتی را که به او رجوع می‌شود بر طبق حقوق بین المللی حل و فصل نماید. موازین زیر را اجرا خواهد کرد. الف عهدنامه‌های بین المللی را اعم از عمومی و خصوصی که به موجب آن قواعدی معین شده است که طرفین اختلاف این قواعد را به رسمیت شناخته‌اند. ب رسوم و عرف بین المللی به منزله دلیل و رویه‌ای معمول مثل یک اصل حقوقی قبول شده است ج اصول عمومی حقوقی که مقبول ملل متمدن است د) با رعایت حکم ماده ۵۹ تصمیمات قضایی و عقاید برجسته‌ترین مبلغین ملل مختلف را به منزله وسایل فرعی برای تعیین قواعد حقوقی ۲- مقررات این ماده حقی را که دیوان دادگستری بین المللی دارد و به موجب آن می‌تواند در صورت تقاضای طرفین درباره آن به نحوی تساوی طبق قانون حکم دهد خللی وارد نمی‌آورد.

فصل سوم - آیین دادرسی (ماده ۳۹ تا ۶۴)

ماده ۳۹- زبان‌های رسمی دیوان بین المللی دادگستری فرانسه و انگلیسی است هرگاه طرفین دعوی موافقت نمایند که تمام جریان کار به زبان فرانسه به عمل آید حکم نیز به زبان فرانسه امضا خواهد شد هرگاه طرفین دعوی توافق نمایند که تمام جریان کار به زبان انگلیسی به عمل آید حکم نیز به زبان انگلیسی داده می‌شود. ۲- در صورت نبودن موافقتی برای تعیین زبانی که باید استعمال شود طرفین دعوی می‌توانند در تقریرات خود هر یک از این دو زبان را که ترجیح می‌دهند بکار برند و حکم دیوان نیز به فرانسه و انگلیس داده خواهد شد. در این صورت خود دیوان معین می‌کند که کدامیک از این دو نص معتبر خواهد بود. ۳- دیوان به درخواست هر طرفی اجازه خواهد داد که آن طرف زبانی غیر از فرانسه یا انگلیسی به کار برد. ماده ۴۰- ۱- دعاوی به اقتضا مورد یا به وسیله ابلاغ توافق طرفین دعوی و یا به وسیله دادخواستی که به دفتر دار داده می‌شود به دیوان رجوع می‌شود. در هر دو صورت باید موضوع اختلاف و طرفین دعوی معین گردد. ۲- دفتردار فوراً عرضحال را بهر ذینفعی ابلاغ می‌کند. ۳- و نیز نامبرده موضوع را به وسیله دبیرکل سازمان ملل متحد به اطلاع اعضا و ملل متحد و همچنین به اطلاع دولتهایی که حق رجوع به دیوان دارند می‌رساند. ماده ۴۱- ۱- دیوان بین المللی دادگستری اختیار دارد در صورتی که تشخیص دهد که اوضاع و احوال ایجاب می‌کند اقداماتی را که باید برای حفظ حقوق طرفین موقتا به عمل آید انجام دهد. ۲- تا صدور حکم قطعی تعیین این اقدامات باید فوراً به طرفین اختلاف و

به شورای امنیت ابلاغ گردد. ماده ۴۲ - ۱ - نمایندگی طرفین در دیوان بین المللی دادگستری بعهدہ کسانی است که از طرف آنها معین می‌شوند. ۲ - طرفین می‌توانند در صحن و محضر دیوان از مشاورین حقوقی و وکلای دادگستری کمک بگیرند. ۳ - نمایندگان و مشاوران و وکلای طرفین در صحن و محضر دیوان دارای مزایا و مصونیت‌هایی خواهند بود که برای انجام آزادانه وظایف آنها لازم می‌باشد. ماده ۴۳ - ۱ - آیین رسیدگی دو مرحله دارد یکی کتبی و دیگری شفاهی ۲ - آیین کتبی عبارت است از ابلاغ لوایح متقابل و عندالاقضا جواب آنها به قاضی و بطرف و همچنین از ابلاغ لوایح و مدارک مربوط به دعوی ۳ - ابلاغ به وسیله دفتردار و به ترتیب در مدتی که از طرف دیوان معین می‌شود به عمل می‌آید. ۴ - رونوشت مصدق هرگونه اوراق که یکی از طرفین می‌دهد باید به طرف دیگر ابلاغ شود. ۵ - آیین شفاهی عبارت است از استماع اظهارات شهود و کارشناسان و نمایندگان و مشاورین حقوق وکلای دعاوی ماده ۴۴ - برای ابلاغ به هر کسی غیر از نمایندگان و مشاوران و وکلای طرفین بین المللی دادگستری مستقیماً به دولتی مراجعه خواهد کرد که ابلاغ در خاک آن دولت می‌بایستی تسلیم شود. ۲ - همین ترتیب در مواردی که بایستی مدارکی در محل جمع آوری شود نیز صدق می‌کند. ماده ۴۵ - رسیدگی تحت ریاست و در صورت غیبت او تحت ریاست نایب رییس به عمل می‌آید. در صورت غیبت هر دو ریاست بعهدہ قدیمی‌ترین قاضیاز میان قضات حاضر خواهد بود. ماده ۴۶ - جلسه رسیدگی علنی است مگر اینکه خوددیوان تصمیم دیگری بگیرد یا اینکه طرفین درخواست نمایند که جلسه بدون حضور تماشاچی تشکیل شود. ماده ۴۷ - ۱ - در هر جلسه صورت جلسه‌ای تهیه خواهد شد که به امضا رییس و دفتردار می‌رسد. ۲ - فقط این صورتجلسه اعتبار سند رسمی خواهد داشت ماده ۴۸ - دیوان بین المللی دادگستری برای اداره کردن جریان دعوی و تعیین ترتیبات و مهلت‌هایی که باید هر یک از طرفین بر طبق آن آخرین تقاضای خود را از دیوان بنماید قرارهایی صادر و هر اقدامی را که برای اقامه ادله مقتضی باشد به عمل می‌آورد. ماده ۴۹ - دیوان بین المللی دادگستری می‌تواند حتی قبل از شروع جلسه از نمایندگان طرفین بخواهد که تمام مدارک را تقدیم و کلیه توضیحات خود را ارایه نماید. در صورت امتناع این نکته را دیوان منظور نظر خواهد داشت ماده ۵۰ - دیوان می‌تواند هر گاه لازم باشد یک تحقیق و یا یک امر مشورتی را به هر شخص یا هیات یا دفتر یا کمیسیون و یا موسسه‌ای که خود دیوان انتخاب می‌کند رجوع نماید. ماده ۵۱ - در جریان محاکمه کلیه سوالات مقتضی از شهود و کارشناسان بر طبق ترتیباتی به عمل می‌آید که دیوان بین المللی دادگستری در آیین نامه مذکور در ماده ۳۰ مقرر خواهد داشت ماده ۵۲ - پس از آنکه در مواعید مقرر اسناد و مدارک دریافت و اظهارات شهود استماع گردید دیوان می‌تواند هر شهادت یا مدرک جدیدی را که یکی از طرفین بخواهد بدون رضایت طرف دیگر به او بدهد رد نماید. ماده ۵۳ - ۱ - اگر یکی از طرفین در جلسه رسیدگی حاضر نشود یا از ابراز دلایل خودداری نماید طرف دیگر می‌تواند از دیوان تقاضا نماید که بر طبق درخواست‌های او حکم بدهد. ۲ - قبل از اینکه دیوان این تقاضا را بپذیرد باید مطمئن گردد که نه فقط طبق ماده ۳۶ و ۳۷ صلاحیت رسیدگی دارد بلکه درخواست‌های مزبور هم از نقطه نظر حقوقی و هم از نظر عملی صحیح و با اساس می‌باشد. ماده ۵۴ - ۱ - وقتی که نمایندگان و مشاورین و وکلای طرفین تمام وسایلی را که مفید می‌دانند تحت نظر دیوان بکار بردند رییس ختم محاکمه را اعلام می‌نماید. ۲ - سپس هیات داوران برای مشورت به اتاق مشاورین می‌روند. ۳ - مشاوره داوران باید محرمانه به عمل آمده و سری بماند. ماده ۵۵ - احکام داوران به اکثریت قضات حاضر صادر می‌شود. ۲ - در صورت تساوی آرا رای رییس و یا کسی که جانشین او می‌باشد قاطع خواهد بود. ماده ۵۶ - ۱ - حکم باید موجه باشد. (مستدل و مستند باشد) ۲ - اسامی قضاتی که در صدور حکم شرکت کرده‌اند باید در حکم قید گردد. ماده ۵۷ - هر گاه حکم کلاً به اتفاق آرا قضات صادر نشده باشد هر قاضی حق خواهد داشت شرح عقیده شخصی خود را ضمیمه حکم کند. ماده ۵۸ - حکم باید به امضا رییس و دفتردار برسد و در جلسه علنی که نمایندگان طرف حسب المقرر به آنجا دعوت شده باشند خوانده می‌شود. ماده ۵۹ - احکام دیوان فقط درباره طرفین اختلاف و در موردی که موضوع حکم بوده الزام آور است ماده ۶۰ - احکام دیوان قطعی و غیر قابل استیناف است در صورت اختلاف در مورد معنی و حدود حکم و دیوان می‌تواند به درخواست هر طرفی آن

را تفسیر نماید. ماده ۶۱ - ۱- تجدیدنظر در حکم را نمی‌توان از دیوان تقاضا نمود مگر در صورت کشف یک امری که در قضیه اثر قطعی داشته و قبل از صدور حکم، خود دیوان و طرفی که تقاضای تجدیدنظر می‌نماید از وجود آن امر اطلاع نداشته‌اند و از ناحیه طرف مزبور هم تقصیری برای این عدم اطلاع نبوده است ۲- آیین تجدیدنظر بر طبق حکمی شروع می‌شود که از طرف دیوان صادر شده و به موجب آن صراحتاً وجود امر جدیدی را که دارای کیفیات لازم برای امکان تجدیدنظر می‌باشد اشاره کرده و از این حیث درخواست تجدیدنظر را قابل قبول اعلام می‌دارد. ۳- دیوان می‌تواند شروع آیین تجدیدنظر را به اجرای قبلی حکم متوقف سازد. ۴- درخواست تجدیدنظر باید در ظرف ۶ ماه از تاریخ کشف امر جدید به عمل آید. ۵- پس از انقضای ده سال از تاریخ حکم هیچ درخواست تجدیدنظر امکان‌پذیر نخواهد بود. ماده ۶۲ - ۱- هرگاه دولتی تشخیص بدهد که قضاوتی که به عمل آمده به یکی از علایق حقوقی آن مربوط می‌شود می‌تواند برای دخالت در قضیه به دیوان عرضحال بدهد. ۲- در مورد این تقاضا رای دیوان قاطع است ماده ۶۳ - ۱- هرگاه امر مربوط به تفسیر قراردادی باشد که دران قرارداد دولتهای دیگر غیر از طرفین اختلاف شرکت داشته‌اند، دفتر دار باید بدون درنگ مراتب را به اطلاع آن دولتها برساند. ۲- هر یک از این دولتها حق دارد که وارد محاکمه شود و در صورت اعمال این حق تفسیری که به موجب حکم دیوان به عمل می‌آید درباره او نیز الزام آور خواهد بود. ماده ۶۴- هر یک از اطراف دعوی مخارج محاکمه مربوط به خود را متحمل خواهد شد مگر اینکه دیوان ترتیب دیگری مقرر نماید.

فصل چهارم در آرا مشورتی (ماده ۶۵ تا ۶۸)

ماده ۶۵- دیوان می‌تواند در هر مسأله قضایی به تقاضای هر سازمان یا موسسه‌ای که منشور ملل متحد به او اجازه چنین تقاضا را می‌دهد و یا بر طبق مقررات آن منشور می‌تواند این اقدام را به عمل آورد رای مشورتی بدهد. ۲- مسایلی که در مورد آن رای مشورتی دیوان خواسته می‌شود باید ضمن عرضحال کتبی بیان و در عرضحال مزبور آن مسایل باید با عبارت صریح شرح داده شود. هر نوع مدارکی که ممکن است موجب روشن کردن مسیله باشد باید به عرضحال ضمیمه گردد. ماده ۶۶ - ۱- دفتر دار فوراً عرضحالی را که به موجب آن درخواست رای مشورتی به عمل آمده به تمام دولتهایی که حق اقامه دعوی در دیوان دارند ابلاغ می‌نماید. ۲- به علاوه، دفتر دار باید به موجب ابلاغ مخصوص و مستقیم به هر دولتی که حق اقامه دعوی در دیوان و یا یک سازمان بین المللی که به تشخیص دیوان و یا در صورتی که دیوان به تشخیص رییس دیوان توانایی دادن اطلاعات لازم را داشته باشد اطلاع دهد که دیوان حاضر است در موعدی که رییس معین می‌نماید اظهاریه‌های کتبی دریافت و یا بیانات شفاهی آنها را در جلسه علنی که برای این منظور تشکیل می‌یابد استماع کند. ۳- هرگاه یکی از این دولتها که ابلاغ مخصوص منظور در فقره دوم این ماده نسبت به او عمل نیامده است به دادن اظهاریه کتبی و یا به بیان توضیحات شفاهی اظهار میل کند در مورد این تقاضا رای دیوان قاطع خواهد بود. ۴- دولتها یا موسسه‌هایی که لوایح کتبی یا توضیحات شفاهی داده‌اند اجازه داده می‌شود که لوایح و توضیحات دولتها با سازمانهای دیگر را به طریق و در مدتی که در هر مورد بخصوص از طرف دیوان و در صورت دایر نبودن آن از طرف رییس معین می‌شود مورد بحث و اظهار نظر قرار دهند و برای این منظور دفتر دار در موعد مقتضی اظهاریه‌های کتبی را به دولتها و موسساتی که خود آنها نیز اظهاریه‌هایی تقدیم داشته‌اند ارسال می‌دارد. ماده ۶۷- دیوان رای مشورتی خود را در جلسه علنی اعلام می‌دارد و مراتب قبلاً به دبیر کل و نمایندگان اعضا سازمان ملل متحد و دولتهای دیگر و به نمایندگان تاسیسات بین المللی که مستقیماً ذینفع می‌باشند اطلاع داده می‌شود. ماده ۶۸- دیوان باید در حین اجرای وظایف مشورتی خود مقررات این اساسنامه را در مورد اختلافات مطروحه‌ای که قابل اعمال می‌داند تا سرحد امکان مراعات کند.

فصل پنجم - اصلاحات (ماده ۶۹ تا ۷۰)

ماده ۶۹- اصلاحات این اساسنامه به همان طریقی به عمل می‌آید که برای اصلاحات منشور ملل متحد مقرر است ولی مشروط و منوط به تصمیماتی خواهد بود که مجمع عمومی بنا به توصیه شورای امنیت برای شرکت دولتهای متخاض می‌نماید که این اساسنامه را امضا کرده‌اند ولی عضو سازمان ملل متحد نمی‌باشد. ماده ۷۰- دیوان می‌تواند اصلاحاتی را که به تشخیص اولازم است در این اساسنامه به عمل آید به وسیله ابلاغ کتبی دبیر کل سازمان ملل متحد پیشنهاد نماید تا طبق مقررات ماده ۶۹ مورد اتخاذ واقع شود.

ضمیمه عهدنامه وین

۱- روش سازش - مربوط به بند (ب) ماده ۶۶ عهدنامه ۱- دبیر کل سازمان ملل متحد فهرستی از سازش دهندگان را که مرکب از حقوقدانان واجد صلاحیت باشد، تهیه و نگهداری خواهد نمود. بدین منظور از هر کشور عضو سازمان ملل متحد یا طرف عهدنامه حاضر دعوت خواهد شد تا اسامی دو نفر سازش دهنده را پیشنهاد نماید. اسامی افراد که بدین نحو پیشنهاد می‌شوند فهرست مورد نظر را تشکیل خواهد داد. مدت خدمت سازش دهندگان منجمله مدت خدمت فردی که برای اشغال پستی که به طور اتفاق بالاتصدی مانده است پیشنهاد می‌شود، پنج سال قابل تمدید خواهد بود. سازش دهنده ای که مدت خدمت او خاتمه یافته است کار خود را در ارتباط با وظایفی که به موجب بند ذیل به وی محول شده ادامه خواهد داد. ۲- وقتی که تقاضایی که طبق ماده ۶۶ به دبیر کل تسلیم می‌شود، دبیر کل اختلاف را در کمیسیون سازشی که به ترتیب زیر تشکیل یافته است مطرح می‌نماید کشور یا کشورهای که یک طرف اختلاف را تشکیل می‌دهند دو سازش دهنده را به ترتیب زیر انتخاب می‌نماید الف - یک سازش دهنده تبعه کشور طرف اختلاف یا یکی از کشورهای طرف اختلاف که ممکن است از فهرست مذکور در بند یک انتخاب شود یا از خارج آن و ب - یک سازش دهنده که تبعه کشور طرف اختلاف یا کشورهای طرف اختلاف نبوده و می‌باید از فهرست مذکور انتخاب شود. کشور و کشورهایی که طرف دیگر اختلاف را تشکیل می‌دهند به همین ترتیب و سازش دهنده را انتخاب می‌کنند چهار سازش دهنده منتخب طرفین باید در ظرف ۶۰ روز از تاریخی که دبیر کل سازمان ملل تقاضا را دریافت کرده است منصوب شوند. شصت روز پس از آخرین انتصاب چهار سازش دهنده مزبور، شخص پنجمی را از همان فهرست به عنوان رئیس بر خواهند گزید. اگر در مهلت مقرر برای انتصاب رئیس یا یکی از سازش دهندگان منصوب نشده باشد دبیر کل تا شصت روز پس از انقضای مهلت مزبور، به انتصاب اقدام خواهد کرد. دبیر کل می‌تواند خواه یکی از اشخاص مندرج در فهرست و خواه یکی از اعضای کمیسیون حقوق بین الملل را به عنوان رئیس معین نماید. در صورت توافق طرفین اختلاف هر کدام از مهلت‌ها قابل تمدید می‌باشد. هرگاه پست یکی از سازش دهندگان خالی بماند انتصاب جانشین طبق همان ترتیبات خاصی انجام خواهد شد که در خصوص انتصاب بدوی رعایت شده است

۳- کمیسیون سازش در خصوص آیین رسیدگی خود تصمیم خواهد گرفت در صورت توافق طرفین اختلاف کمیسیون می‌تواند هر طرف عهدنامه را دعوت کند تا نظریات خود را شفاهاً یا کتبا به آن تسلیم نماید. تصمیمات و توصیه‌های کمیسیون به اکثریت آرای پنجگانه آن اتخاذ و تصویب می‌شود. ۴- کمیسیون می‌تواند طرفهای اختلاف را متوجه هرگونه تدابیری نماید که حل و فصل دوستانه اختلافشان را تسهیل می‌کند. ۵- کمیسیون اظهارات طرفهای اختلاف را استماع خواهد نمود. ادعاها و ایرادات را بررسی و به آنان پیشنهاداتی خواهد کرد که آنها را برای حل و فصل دوستانه اختلاف یاری می‌نماید. ۶- کمیسیون ظرف دوازده ماه پس از تشکیل گزارش کار خود را تهیه خواهد نمود. گزارش کمیسیون به دبیر کل تسلیم می‌شود و به آگاهی طرفهای اختلاف خواهد رسید. گزارش مزبور منجمله نتیجه گیریهای حاصله در خصوص وقایع و جنبه‌های حقوقی قضیه برای طرفهای اختلاف الزام آور نیست و فقط بیان توصیه‌هایی است که جهت بررسی به طرفها پیشنهاد می‌شود تا حل و فصل دوستانه اختلاف تسهیل گردد. ۷- دبیر کل کمکها و تسهیلاتی را که کمیسیون سازش به آن نیازمند می‌باشد فراهم می‌آورد. مخارج کمیسیون را سازمان ملل متحد

تأمین می‌نماید. ۲- اعلامیه‌ها و قطعنامه‌های کنفرانس سازمان ملل متحد درباره حقوق معاهدات اعلامیه مربوط به ممنوعیت اجبار نظامی سیاسی یا اقتصادی در انعقاد معاهدات کنفرانس سازمان ملل متحد در خصوص حقوق معاهدات با تأیید این اصل که هر معاهده لازم الاجرائی برای طرفین آن تعهد آور بوده و باید از جانب آنها با حسن نیت اجرا گردد، با تأکید بر این اصل تساوی حاکمیت کشورها. با اعتقاد به این که کشورها جهت انجام هر اقدامی مربوط به انعقاد معاهده باید از آزادی کامل برخوردار باشند با ابراز تاسف از این که در گذشته کشورها مجبور بوده‌اند تحت فشار و تزییقات گوناگون دیگر کشورها معاهداتی منعقد کنند، و با تمایل به حصول اطمینان از این که در آتی هیچ کشوری نتواند چنین تزییقاتی را در ارتباط با انعقاد یک معاهده اعمال نماید. ۱- توسل به تهدید یا اعمال هرگونه فشار اعم از نظامی سیاسی یا اقتصادی را که یک کشور به منظور مجبور کردن کشوری دیگر در انجام اقدامات مربوط به انعقاد معاهده و برخلاف اصول تساوی حاکمیت کشورها و آزادی اراده به کار می‌برد، رسماً محکوم می‌نماید. ۲- تصمیم می‌گیرد که اعلامیه حاضر بخشی از پیمان نهایی کنفرانس راجع به حقوق معاهدات باشد. کنفرانس سازمان ملل متحد در خصوص حقوق معاهدات با اعتقاد این که معاهدات چند جانبه مربوط به تدوین و توسعه مترقیانه حقوق بین المللی یا آنهایی که موضوع هدفشان برای کلیه جامعه بین المللی واجد نفعی است باید برای مشارکت همه کشورهای جهان مفتوح باشند و با توجه به این که مواد ۸۲ و ۸۳ عهدنامه وین در خصوص حقوق معاهدات به مجمع عمومی اجازه دهد، تا از کشورهایی که عضو سازمان ملل متحد یا یکی از سازمانهای خاص فرعی آن یا آژانس بین المللی اتمی نیستند و یا به اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری ملحق نشده‌اند، مخصوصاً دعوت نماید تا عضویت عهدنامه مزبور را بپذیرند. ۱- از مجمع عمومی دعوت می‌کند که مسأله ارسال دعوت نامه را در بیست و چهارمین اجلاس خود مورد بررسی قرار دهد تا مشارکت بیشترین تعداد ممکن در عهدنامه وین در خصوص حقوق معاهدات تأمین گردد. ۲- امیدوار است که کشورهای عضو سازمان ملل متحد بکوشند تا منظور اعلامیه حاضر را تحقق بخشند. ۳- از دبیر کل سازمان ملل متحد تقاضا می‌کند توجه مجمع عمومی را به اعلامیه حاضر جلب نماید. ۴- تصمیم می‌گیرد که اعلامیه حاضر بخشی از پیمان نهایی کنفرانس ملل متحد در خصوص حقوق معاهدات باشد. قطعنامه مربوط به ماده یک عهدنامه وین در خصوص حقوق معاهدات کنفرانس کنفرانس سازمان ملل متحد در خصوص حقوق معاهدات با یادآوری این که مجمع عمومی سازمان ملل متحد در قطعنامه شماره (۱۲) ۳۱۶۶ مورخ ۵ دسامبر ۱۹۶۶ خود طرح پیشنهادی مواد فصل دوم گزارش کمیسیون حقوق بین المللی (هیجدهمین اجلاس آن را به کنفرانس تسلیم داشته است با توجه به اینکه مواد طرح پیشنهادی کمیسیون تنها به معاهدات منعقد شده بین کشورها و سازمانهای بین المللی یا فیما بین دو یا چندین سازمان بین المللی با علم به این که سازمانهای بین المللی برخوردارهای عملی مختلفی در این مورد دارند، و با آرزوی این که تجربه وسیع سازمانهای بین المللی در این زمینه به نحو احسن مورد استفاده قرار گیرد. به مجمع عمومی سازمان ملل متحد توصیه می‌کند موضوع معاهدات منعقد شده بین کشورها و سازمانهای بین المللی یا فیما بین دو یا چندین سازمان بین المللی را مجدداً به کمیسیون حقوق بین المللی ارجاع دهد تا به مشورت سازمانهای بین المللی عمده مورد مطالبه واقع شود. قطعنامه راجع به اعلامیه مربوط به ممنوعیت اجبار نظامی سیاسی یا اقتصادی در انعقاد معاهدات کنفرانس سازمان ملل متحد در خصوص حقوق معاهدات که اعلامیه مربوط به ممنوعیت اجبار نظامی سیاسی یا اقتصادی جهت انعقاد معاهده را به عنوان بخشی از پیمان نهایی کنفرانس تصویب کرده است ۱- از مجمع عمومی سازمان ملل متحد تقاضا دارد اعلامیه مزبور را به آگاهی کلیه کشورهای عضو و کشورهای دیگر شرکت کننده در کنفرانس و همچنین به ارکانهای مهم سازمان ملل متحد برساند. ۲- از کشورهای عضو تقاضا دارد اعلامیه را هر چه گسترده تر تبلیغ و تکثیر نمایند.

مناسبتهای خاص سازمان ملل متحد دهه ها و سالهای بین المللی

۱۹۸۵-۱۹۶۶ دهه حمل و نقل و ارتباطات برای آسیا و اقیانوس آرام ۱۹۸۸-۱۹۷۷ دهه جهانی توسعه فرهنگی دهه ۱۹۹۰ سومین دهه

خلع سلاح دهه ۱۹۹۰ دهه بین‌المللی برای کاهش مصایب طبیعی ۱۹۹۰-۱۹۹۹ دهه حقوق بین‌الملل سازمان ملل متحد ۱۹۹۰-۲۰۰۰
 دهه بین‌المللی ریشه کنی استعمار ۱۹۹۱-۲۰۰۰ چهارمین دهه توسعه ملل متحد ۱۹۹۱-۲۰۰۰ دومین دهه حمل و نقل و ارتباطات برای
 آفریقا ۱۹۹۱-۲۰۰۰ دهه ملل متحد بر علیه سوء استفاده از مواد مخدر ۱۹۹۳-۲۰۰۲ دومین دهه توسعه صنعتی برای آفریقا ۱۹۹۳-۲۰۰۲
 دهه معلولان آسیا و اقیانوس آرام ۱۹۳۳-۲۰۰۳ سومین دهه مبارزه با نژاد پرستی و تبعیض نژادی ۱۹۴۴-۲۰۰۴ دهه بین‌المللی مردم
 بومی جهان ۱۹۹۵-۲۰۰۵ دهه ملل متحد برای آموزش حقوق بشر ۱۹۹۴ سازمان بین‌المللی خانواده ۱۹۹۴ سال بین‌المللی ورزش و
 آرمان المپیک ۱۹۹۵ سال ملل متحد برای بردباری (عقیدتی)

خصوصی

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

از قانون مدنی

از قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب - در امور مدنی

از قانون راجع به ازدواج - مصوب مردادماه ۱۳۱۰

از قانون امور حسبی - مصوب دوم تیرماه ۱۳۱۹ با اصلاحیه‌های بعدی

از قانون کار - مصوب ۲۹ آبان ماه ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی

از قانون اقدامات تأمینی - مصوب ۱۲ اردیبهشت‌ماه ۱۳۳۹

اخذ تأمین از اتباع دولتهای خارجی از قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی

قانون مجازات عبوردهندگان اشخاص غیر مجاز از مرزهای کشور - مصوب ۱۴ مهر ۱۳۶۷

آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۸ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران

آیین‌نامه تعیین مرجع گواهی وکالت در دعاوی در ممالکی که دولت ایران در آن نمایندگی

آیین‌نامه اجرایی صدور روادید اتباع خارجی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران

تصویب‌نامه در خصوص ماده ۲۴ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱

تصویب‌نامه در خصوص الحاق تبصره (۲) به ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون راجع به ورود و اقامت

آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۹ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران

ضوابط پذیرش سرمایه گذاری خارجی تحت پوشش قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی

آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه ثبت شعبه یا نمایندگی شرکتهای خارجی

تصویبنامه در رابطه با سرمایه‌گذاریهای مشمول قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی

آیین نامه استملاک اتباع خارجه - مصوب سال ۱۳۲۸

تصویبنامه راجع به استملاک اتباع خارجه - مصوب مهرماه سال ۱۳۴۲

آیین نامه اجرایی راجع به استملاک اتباع بیگانه در ایران - مصوب مردادماه سال ۱۳۴۴

تصویبنامه در خصوص الحاق عبارتی به ضوابط پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی تحت پوشش قانون جلب و حمایت سرمایه

اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون حمل و نقل و عبور کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران

آیین نامه اجرایی قانون ورود و اقامت اتباع بیگانه - مصوب ۱۲ خردادماه ۱۳۵۲

تصویب نامه راجع به اصلاح آیین نامه اجرایی قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی - مصوب ۱۳۸۲

تصویب نامه راجع به صدور ویزای ورود مکرر یک ساله برای سرمایه‌گذاران خارجی، پرسنل و کارکنان منسوب به آ

تصویب‌نامه در خصوص ممنوعیت سفر اتباع ایرانی به سرزمین فلسطین اشغالی - ۱۶ ۱۰ ۱۳۸۶

عمومی

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مؤسسه بین‌المللی یکنواخت‌سازی حقوق خصوصی پیرامون

قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده‌فروشی و عملیات و ترتیباتی که مشابه بردگی است - مصوب ۷ سپتامبر ۱۹۵۶ میلادی

مقدمه

بخش اول - رسوم و ترتیبات نظیر بردگی (ماده ۱ تا ۲)

بخش دوم - برده‌فروشی (ماده ۳ تا ۴)

بخش سوم - بردگی و ترتیبات و رسوم نظیر بردگی (ماده ۵ تا ۶)

بخش چهارم - تعریفات (ماده ۷)

بخش پنجم - همکاری و ارتباطات و تبادل اطلاعات بین اطراف این قرارداد (ماده ۸)

بخش ششم - مقررات نهایی (ماده ۹ تا ۱۴)

قانون الحاق به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روانگردان

کنوانسیون مواد روانگردان

موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی - مورخه ۱۵ مه ۱۹۷۶ برابر با ۲۵ خرداد ۱۳۵۵

قانون مجازات مرتکبین جنحه و جنایت علیه کشورهای خارجی - مصوب ۲۳ آبان ماه ۱۳۵۰

قانون راجع به استرداد مجرمین - مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۳۹

فصل اول شرایط استرداد (ماده ۱ تا ۱۱)

فصل دوم ترتیب استرداد (ماده ۱۲ تا ۲۶)

قانون راجع به تعقیب جزایی مجرمین فراری از مناطق سرحدی مجاور ایران - مصوب ۱۷ مرداد ماه ۱۳۱۳

کنوانسیون حقوق کودک

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۷۸ میلادی (۱۳۵۷ هجری شمسی مربوط به کنوانسیون بین

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مربوط به متن معتبر پنج‌زبانی کنوانسیون هواپیمایی کشور

پروتکل جلوگیری از اعمال غیرقانونی خشونت‌آمیز در فرودگاههایی که در خدمت هواپیمایی کشوری بین المللی م

قانون تصویب پروتکل جلوگیری از اعمال غیرقانونی خشونت‌آمیز در فرودگاههایی که در خدمت هواپیمایی کشوری

کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده

مقاله‌نامه راجع به اصلاح کنوانسیون هواپیمایی بین‌المللی کشوری

کنوانسیون راجع به جرایم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما

قانون الحاق دولت ایران به کنوانسیون توکیو راجع به جرایم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما

کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیرقانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری

قانون داوری تجاری بین‌المللی

قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک

قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی - مصوب ۲۱ مهر ۱۳۴۳

کنوانسیون بین‌المللی کمکهای متقابل اداری به منظور پیشگیری تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی

پروتکل کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به اصلاحات به عمل آمده در کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت

اصلاحیه آیین نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافقات بین المللی

بخشنامه شورای عالی قضایی در رابطه با مصونیت مأمورین سیاسی

بخشنامه وزارت دادگستری در رابطه با نحوه تهیه و تنظیم اوراق و اسناد راجع به استرداد متهمین

قانون الحاق یک تبصره به بند ۳ لایحه قانونی محمولات سیاسی و لوازم شخصی متعلق به نمایندگان سیاسی ایرا

لایحه قانونی راجع به محمولات سیاسی و لوازم شخصی متعلق به نمایندگان سیاسی ایرانی و خارجی

کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرایم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی من جمله مأمورین دیپلماتیک

موافقتنامه استرداد مجرمین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان

قانون واحده اسلامی در مورد تحریم اسرائیل - مصوب ۲۹ شهریور ۱۳۷۱

قانون تصویب قانون واحده اسلامی در مورد تحریم اسرائیل - مصوب ۲۹ شهریور ۱۳۷۱

قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا - مصوب دهم آبان ۱۳۶۸

لایحه قانونی لغو اجازه استفاده مستشاران نظامی آمریکا در ایران از مصونیتها و معافیتهای قرارداد وین

قرارداد وین درباره روابط سیاسی و پروتکل اختیاری مربوط به حل اجباری اختلافات

قرارداد وین درباره روابط سیاسی

موافقتنامه انتقال محکومین به حبس بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان

آیین نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافقات بین المللی

قانون مربوط به کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرایم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی من جمله ما

آیین نامه اجرایی یادداشت تفاهم مورخ ۲۶/۱۱/۳۶۸ در مورد تسهیل عبور و مرور ساکنان مناطق مرزی دو کشور جمه

آیین نامه تعیین تعرفه خدمات کنسولی

قانون موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کرو

قانون موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری تاجیکستان - مصوب ۱۳۸۲

تصویب نامه در مورد قانون الحاق دو تبصره به قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان ها و مجامع

تصویب نامه راجع به ماده (۱۰) موافقتنامه بین دولتی راجع به کریدور (دالان) حمل و نقل بین المللی شمال -

قانون پروتکل اصلاحی و متمم موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت پادشاهی بح

قانون قرارداد جامع همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بولیواری ونزوئلا

قانون موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری غنا

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به اصلحیه ماده (۸) کنوانسیون بینالمللی رفع کلیه اشکال تبعیض

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۸۸ در ارتباط با کنوانسیون بینالمللی خط

قانون کنوانسیون چارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل کیوتو در مورد کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد در

تصویب‌نامه در خصوص لغو روادید یک ماهه برای دارندگان گذرنامه‌های سیاسی و خدمت بین دولت جمهوری اسلامی

قانون تصویب احکام و مصوبات بیست و دومین کنگره اتحادیه پستی جهانی (UPU) منعقد شده در پکن ۱۳۷۸، (۱۹۹۹

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به معاهده بینالمللی ذخایر ژنتیکی گیاهی برای غذا و کشاورزی

تصویب‌نامه راجع به برقراری مقررات لغو روادید یک ماهه برای دارندگان گذرنامه‌های سیاسی و خدمت بین دولت

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون چارچوب سازمان بهداشت جهانی در مورد کنترل دخانیات

قانون موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و

قانون معاهده روابط حقوقی و معاضدت قضایی در امور مدنی و کیفری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت اوک

تصویب‌نامه راجع به بندر اروندکنار به عنوان مرز دریایی

قانون موافقتنامه معاضدت و روابط قضائی در موضوعات مدنی و جزائی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جم

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به معاهده همکاری در ثبت اختراعات

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون علامتگذاری موادمنفجره پلاستیکی به منظور شناسایی

قانون موافقتنامه معاضدت حقوقی در امور مدنی و جزائی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قرقیزس

قانون موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت کویت

صلاحیت محاکم

قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی

قانون اصلاح قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای

اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی

آیین‌نامه اجرایی قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم جاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱) با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹ بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند. مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است. اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید. از جمله فعالیت های گسترده مرکز: الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ... د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای و راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴) ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ... ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ... ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶ وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱) نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به

رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله. شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبها: ۵۳-۰۶۰۹-۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-۰۱۸۰-IR۹۰ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام :- هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید». التفسیر المنسوب الی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟». [سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد». مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

